

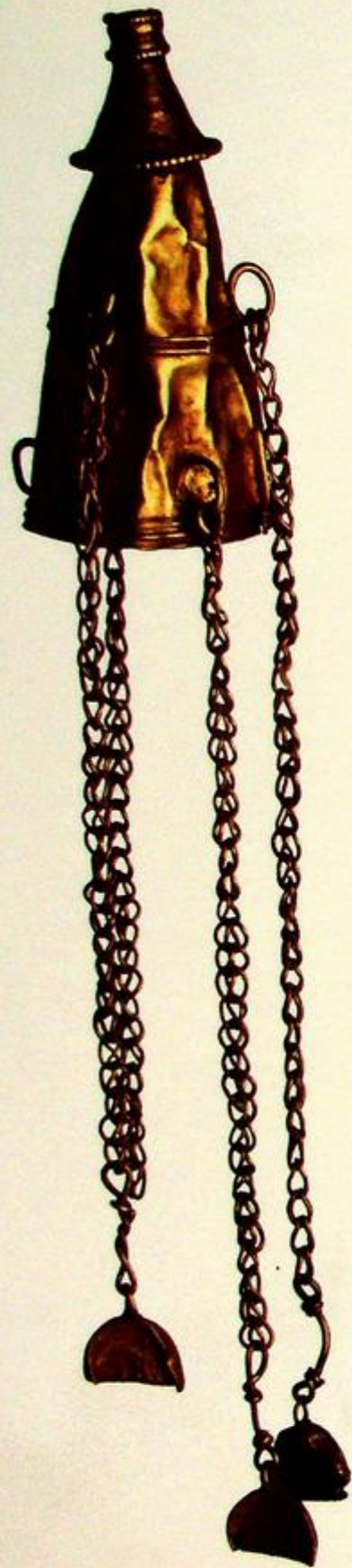
069.02

95

కళాకరుని సాహిత్యం

TREASURY OF AJARA

069.02: 93(479.223)
3 95

აჭარის საგანძური

TREASURY OF AJARA

TREASURY OF AJAJRA

కళాకరుని సాహిత్యం

శ్రీ సాహిత్య కళాకరుని సాహిత్యం
సాహిత్య కళాకరుని సాహిత్యం
No. 38815

აჭარის ავტონომიური
რესპუბლიკის განათლების,
კულტურის და სპორტის
სამინისტრო

MINISTRY OF EDUCATION,
CULTURE AND SPORT
OF AUTONOMOUS
REPUBLIC OF AJARA

პროექტის ავტორები
გიორგი თავამაიშვილი
ნინო ინაიშვილი
მაია ჭიჭილაიშვილი
მერაბ ხალვაში
გიორგი ჯანბერიძე

THE AUTHORS OF PROJECT
GIORGI TAVAMAISHVILI
NINO INAISHVILI
MAIA CHICHILEISHVILI
MERAB KHALVASHI
GEORGE JANBERIDZE

დიზაინი
გიორგი ჯანბერიძე
კომპიუტერული მაკეტი
გეგა პაქსაშვილი
ფოტო
შოთა გუჯაბიძე

DESIGN BY
GEORGE JANBERIDZE
COMPUTER LAYOUT
GEGA PAKSASHVILI
PHOTOS
SHOTA GUJABIDZE

© ყველა საავტორო უფლება დაცულია
ALL RIGHTS RESERVED
ბათუმი
BATUMI
ISBN-978-9941-0-7253-6

კულტურული მემკვიდრეობა
აჭარის მუზეუმებიდან

CULTURAL HERITAGE
FROM MUSEUMS OF AJARA

სარჩევი

9

შესავალი

9

INTRODUCTION

13

ქვის, ბრინჯაოს და რკინის ხანა

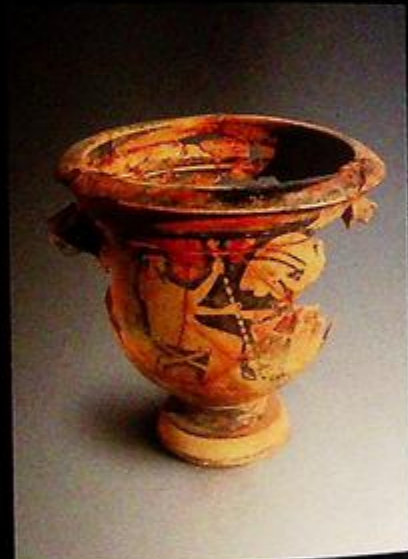

13

STONE, BRONZE AND IRON AGES

29

ადრეანტიკური და ელინისტური ხანა

29

EARLY ANTIQUE AND HELLENISTIC AGES

101

გვიანანტიკური ხანა

101

LATE ANTIQUE AGE

131

შუა საუკუნეები

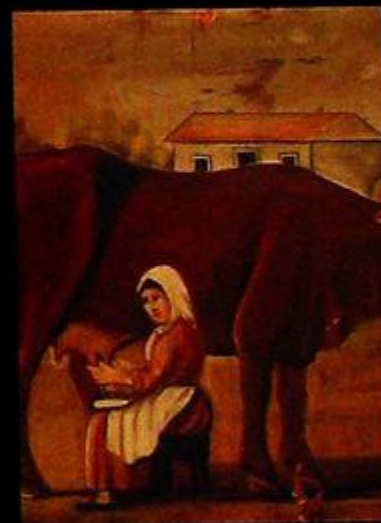

131

MIDDLE AGES

181

ახალი და უახლესი ეპოქა

181

MODERN AND CONTEMPORARY ERA

CONTENTS

შესავალი

ეროვნული ფასეულობების წარმოჩენასთან დაკავშირებული ყოველი ახალი წამოწყება მეტად ღირებული და საშური საქმეა. სწორედ ასეთი მნიშვნელოვანი იდეა უდევს საფუძვლად „აჭარის საგანძურის“ შექმნას, რომელშიც მეტ-ნაკლები სრულყოფილებით იქნება წარმოდგენილი საქართველოს ამ ძირძველი კუთხის მდიდარი წარსული. წიგნში თავმოყრილი მასალა ამ წარსულის ამსახველი ფასდაუდებელი საგანძურია, საუკუნეებით ჩვენამდე მოტანილი.

წინამდებარე წიგნში „აჭარის საგანძური“ ძირითადად წარმოდგენილია აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმში, ბათუმის არქეოლოგიურ მუზეუმსა და გონიო-აფსაროსის არქეოლოგიურ-არქიტექტურულ მუზეუმ-ნაკრძალში დაცული ქვის, ბრინჯაოს, რკინის ხანის, ანტიკური და შუა საუკუნეების ეპოქების არ-

Each new undertaking concerning the exposition of the national values is the most valuable and urgent endeavor. It is this very idea that provided the basis for creation of "Ajara Treasury" which will represent the rich past of this ancient part of Georgia with more or less completeness. The material compiled in this book is invaluable treasury reflecting the past brought to us through centuries.

INTRODUCTION

ტეფაქტები, რომლებიც ნახევარ საუკუნეზე მეტი ხნის მანძილზე წარმოებული არქეოლოგიური გათხრების შედეგადაა აღმოჩენილი სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოში (ქობულეთი, მახვილაური, ფიჭვნარი, ციხისძირი, ბათუმის ციხე, გონიო-აფსაროსი, აჭარისწყლის ხეობა). აჭარის ხელოვნების მუზეუმში თავმოყრილია ახალი და უახლესი პერიოდის ხელოვნების ნიმუშები.

ისტორიის უძველეს ნიმუშებს განეკუთვნება აჭარის მთიანეთში, კურორტ ბეშუმთან აღმოჩენილი ქვის იარაღები, რომლებიც ძვ. წ. 300-200 ათასი წლით თარიღდება. წარმოდგენილი მასალიდან ჩანს, რომ დღევანდელი აჭარის ტერიტორია ექცევა იმ ისტორიულ არეალში, სადაც დაახლოებით 10 000 წლის წინ დაიწყო მიმთვისებლურიდან მწარმოებლურ მეურნეობაზე გადასვლა. მნიშვნელოვანი ნოვაციებით გამოირჩევა ენეოლით-ადრებრინჯაოს (ძვ. წ. V-III ათასწ.), განსაკუთრებით კი – გვიანბრინჯაოსა და რკინის ადრეული ხანა (ძვ. წ. XV-VII სს). საყოველთაოდ აღიარებულია, რომ ჭოროხის აუზი ნახლობელ აღმოსავლეთში წარმოადგენდა სამთო მეტალურგიის ერთ-ერთ უძველეს ცენტრს და კოლხური კულტურის ფორმირების უმნიშვნელოვანეს

The present book "Treasury of Ajara" mostly accumulates the artifacts of Stone, Bronze, Iron, Classical, Hellenistic, Roman and Byzantine ages, preserved in the Ajara Khariton Akhvlediani State Museum, the Batumi Archaeological Museum and the Gonio-Apsarus Archaeological-Architectural Museum-Reserve. These artifacts were discovered during the archaeological excavations that have been conducted in South-West Georgia (Kobuleti, Makhvilauri, Pichvnari, Tsikhisdziri, Batumi Fortress, Gonio-Apsaros, Ajaristskali Gorge) for more than half a century. The Art Museum of Ajara includes the works of modern and contemporary art.

The stone tools, discovered in the Ajara highland region, at the resort Beshumi, belong to the oldest artifacts of the history. They are dated back to 300-200 thousand years BC. The presented material shows that the territory of present-day Ajara is within that historical area, which 10 000 years ago started the process of transition from a lifestyle based on hunting and gathering to a lifestyle based on farming and domesticated animals. The Eneolithic – Early Bronze Age (5th-3rd millennia BC), especially, Late Bronze and Early Iron Age (15th-7th centuries BC), are dis-

კერას, იმ ლეგენდარული კოლხეთისა, რომელიც ასახულია ანტიკური სამყაროს ერთ-ერთ ყველაზე პოპულარულ მითში არგონავტების ლაშქრობის შესახებ.

ბერძნულ, ირანულ და ელინისტურ სამყაროსთან, რომელსე და ბიზანტიურ ცივილიზაციებთან მჭიდრო და ხანგრძლივი პოლიტიკური, სავაჭრო-ეკონომიკური და კულტურული ურთიერთობების ამსახველია ფიჭვნარში, გონიოში, ციხისძირში, მახოსა თუ კაპანდობში აღმოჩენილი მრავალრიცხოვანი და მრავალფეროვანი არქეოლოგიური არტეფაქტები: საიუველირო ხელოვნებისა და ტორეტიკის ნიმუშები, ტერაკოტული ფიგურები, ფერადი მინის ჭურჭელი და სამკაულები, ბერძნული მოხატული და შავლაკიანი ჭურჭელი, გლიპტიკური და ნუმისმატიკური ძეგლები. უცხოური გავლენები ერწყმოდა მძლავრ ადგილობრივ და ზოგადკავკასიურ კულტურულ ტრადიციებს, რომლის საუკეთესო გამოხატულებაა ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმის ოქროს ფონდში წარმოდგენილი კოლხური ოქრომჭედლობის ნიმუშები, რაც ერთგვარი დადასტურებაა ანტიკურ ავტორებთან დაცული ცნობებისა „ოქრომრავალი კოლხეთის“ შესახებ.

შუა საუკუნეების პერიოდი, ძირითადად, არქეოლოგიური გათხრების შედეგად გამოვლენილი ხელოვნების ნიმუშებითა და ეთნოგრაფიული ყოფის ამსახველი ძეგლებით არის წარმოდგენილი. ვერნების, ხინოს, სხალთის და სხვა მონაპოვარი ადასტურებს, რომ თვითმყოფადობით გამორჩეული ქართული კულტურა აღმოსავლეთ ქრისტიანული სამყაროს არეალში ექცევა. შუა საუკუნეების ნიმუშთა ერთგვარი სიმწირე კი რეგიონის მძიმე ისტორიული ხვედრით არის განპირობებული. ეთნოგრაფიულ ყოფაში შემონახული ხალხური ხელოვნების ნიმუშები ტრადიციული დარგების სიცოცხლისუნარიანობასა და უწყვეტ განვითარებას ადასტურებს.

ნიგნში, ისტორიულთან ერთად, ასახულია საქართველოს ახალი და უახლესი ხელოვნების ისტორიის ამსახველი ნიმუშები, რომლებიც აჭარის ხელოვნების მუზეუმშია დაცული.

tinguished by important innovations. It is universally acknowledged that the Chorokhi Basin in the Near East was one of the oldest centers of mining and metallurgy and the place of origin of the Colchian civilization.

Numerous and diverse archaeological artifacts found in Pichvnari, Gonio, Tsikhisdziri, Makhos and Kapandibi – items of jewelry and toreutics, terracotta figures, polychrome glass ware and adornments, Greek painted and black glaze vessels, glyptic and numismatic artifacts – reflect close and longtime political, trade-economic and cultural relations with the Greek, Persian and Hellenistic worlds and Roman and Byzantine civilizations. Foreign influence was merged with strong local and all-Caucasian cultural traditions, the best examples of which are the samples of Colchian goldsmithery preserved at the Gold Treasury of the Batumi Archaeological Museum. It is a kind of confirmation to the ancient sources from classical authors about the "Gold-abundant Colchis" that is reflected in the most popular myth of Antiquity – the myth of Argonauts' voyage in Colchis for the Golden Fleece.

The Middle Ages is presented mostly with the samples of art and ethnographic and archaeological artifacts discovered during archaeological excavations. The findings in Vernebi, Khino, Skhalta, and other places prove that the unique Georgian culture, distinguished by originality, is within the space of East Christian world. Some scarcity of samples of the Middle Ages is caused by the hard historical fate of the region. The samples of folk art, preserved in the ethnographic life, prove vitality and continuity of the traditional spheres.

Along with the historical artifacts, the book presents the specimens of modern Georgian Fine Arts preserved at the Art Museum of Ajara.

ვერძის ქანდაკება
ბრინჯაო, ჩამოსხმული.
მატყელი გადმოცემულია
წნული რელიეფური დეკორით.
სიმაღლე 5,5 სმ, სიგრძე 7 სმ.
ძვ.წ. XII-XI საუკუნეები
ფიჭვნარი, აჭარის
ხარიტონ ახვლედიანის
სახელობის მუზეუმი

FIGURINE OF A RAM
Bronze, Moulded.
Decorated with
relief braided ornament.
Height 5,5 cm, length 7 cm
12th-11th centuries BC.
Pichvnari, Ajara Khariton
Akhvlediani State Museum

STONE, BRONZE AND IRON AGES

ქვის, ბრინჯაოს და რკინის ხანა

კავკასია, კერძოდ, საქართველო, მსოფლიოს იმ რეგიონებს შორისაა, სადაც მიმდინარეობდა ანთროპოგენეზის პროცესი. აჭარაში (რომელიც საქართველოს სამხრეთ-დასავლეთით მდებარეობს) ჩატარებულმა არქეოლოგიურმა კვლევებმა დაადასტურა, რომ მის ზღვისპირა ზოლში დასახლებები ჩანს გვიანმეზოლითური ეპოქიდან, თითქმის უკაცრიელია შუაბრინჯაოს ხანაში, ხოლო კვლავ ათვისებულია გვიანბრინჯაოს ხანის დასაწყისიდან. აჭარის მთიანეთში, კერძოდ, კურორტ ბეშუმთან აღმოჩენილი ქვის იარაღები, რომლებიც ძვ. წ. 300-200 ათასი წლით თარიღდება, ადასტურებს, რომ უძველესი ადამიანი აქ უკვე პალეოლითის – აშელის ხანიდან ცხოვრობს. მნიშვნელოვანია, რომ აჭარის ტერიტორია ექცევა იმ არეალში, სადაც დაახლოებით 10 000 წლის წინ დაიწყო მიმთვისებლური მეურნეობიდან მწარმოებლურზე გადასვლა.

აჭარის ქვის ხანის სადგომები თუ ნამოსახლარები გვიანმეზოლითურ-ადრენეოლითურ და განვითარებულ ნეოლითურ კულტურებს ქმნის. ისინი ძირითადად ღია ტიპისაა და ტერასებზე ან გორაკ-ბორცვებზეა განლაგებული. ამ პერიოდის ძეგლთაგან უნდა გამოვყოთ სოფ. ქობულეთის ნამოსახლარი, სადაც იარაღის დამამზადებელი „სახელოსნოები“, დახურუ-

Caucasus, namely, Georgia, is among the regions, where the process of anthropogenesis was ongoing. The archaeological studies, conducted in Ajara, which is located in South-West of Georgia, proved that the settlements in its coastline zone are seen from Late Mesolithic Age, are almost abandoned in the Middle Bronze Age, and again resettled from the beginning of the Late Bronze Age. In the Ajara high-

ლი ტიპის უნიკალური ნყალსადენი და ხის საცხოვრებელი ნაგებობების ნაშთებია აღმოჩენილი, რაც ადასტურებს ამ დროისათვის ბინადარი ცხოვრების ნიშნებს. მახვილაურის ნამოსახლარი ჯერჯერობით ერთადერთი ძეგლია აჭარაში, რომელიც განვითარებულ ნეოლითს (ძვ. წ. VII ათასწ. დასასრული და VI ათასწ. დასაწყისი) უკავშირდება და იგი გამოირჩევა როგორც ნედლეულთა, ისე იარაღთა მრავალფეროვნებით. პირველად სწორედ აქ ჩნდება გეომეტრიული მიკროლითები, ხელოვნების ნიმუშებად აღიარებული ქვის ცულები და ე. წ. „პიკისებური იარაღები“. მინათმოქმედებისა და მეთევზეობის განვითარებას ადასტურებს მახვილაურის უძრავ კულტურულ ფენებში ნაპოვნი ქვის თოხები, თევზის საჭერი ბადის საძირავი ქვის სანაფები და სხვა არტიფაქტები.

ენეოლით-ადრებრინჯაოს ხანა (ძვ. წ. V-III ათასწ.) აჭარის მთაში შემთხვევითი აღმოჩენებითაა წარმოდგენილი. ამ პერიოდს ეკუთვნის ჯანჯღნარისა (ხულო) და კოლოტაურის (ქედა) გაპრიალეზულ ზედაპირიანი თიხის ჭურჭელი, ძვლის სახვრეტები, კაჟის შუბისპირები, ისრისპირები (ტალახნარი, კვირიკე), რომლებიც ხელოსნური წარმოების შემდგომ განვითარებაზე მიუთითებს.

აჭარის ენეოლით-ადრებრინჯაოს ხანის უკეთ გასაცნობად, განსაკუთრებით ღირებულია ქობულეთთან ახლოს არსებული ისპანის ნამოსახლარი. აქ ნაპოვნი ცულის ყალიბები, საბერველების საქმენი მილები, მინიატურული ტიგელები, ყუადაქანებული ცულის მოდელი და მრავალფეროვანი სამეთუნეო ნაწარმი პირდაპირ მიგვითითებს, რომ საქმე გვაქვს ადგილობრივი ხელოსნური წარმოების მქონე კოლხეთის ერთ-ერთ მსხვილ და უადრეს დასახლებასთან, რომლის მკვიდრთა შეუქმნიათ დასავლეთ საქართველოს ენეოლით-ადრებრინჯაოს ხანისათვის დამახასიათებელი თავისებური თვითმყოფადი კულტურის საწყისი საფეხური. ამ პერიოდში დაწინაურდა მინათმოქმედება, მესაქონლეობა, მეტალურგია და ხელოსნური წარმოების სხვადასხვა დარგი. ძვ. წ. V-III ათასწლეულში სამხრეთ-დასავლეთ საქართველო უმნიშვნელოვანესი რგოლია ძველ აღმოსავლურ, ანატოლიურ და კავკასიურ კულტურათა წრეში.

land region, in particular, at the resort Beshumi, the stone tools are discovered, dated by 300-200 thousand years BC. These tools prove that the ancient man lived here already from the Paleolithic-Acheulean Age. It is important that the territory of Ajara is within the area, where about 10 000 years ago the transition from an economy based on hunter-gathering and fishing to a manufacturing economy started.

The dwellings or remains of old settlements of the Stone Age in Ajara form the Late Mesolithic-Early Neolithic and developed Neolithic cultures. They are mostly open air settlements located on terraces, hills and hillocks. Among the sites of that period, the old settlement of the village Kobuleti can be singled out; there the remains of the “workshops” for production of tools, unique water supply system fragments and traces of primitive buildings were found. This witnesses the signs of the permanent settlement life by that time. The old dwelling of Makhvilauri is still the only site in Ajara, which is connected with developed Neolithic (the end of the 7th millennium BC and the beginning of the 6th millennium BC) and is distinguished by the diversity of the tools as well as their production materials. It is just here that geometric microlithic tools, the stone hand axes recognized as the samples of art and the so-called spear like tools appear. Stone mattocks, fishing sinkers, and other artifacts found in the untouched cultural layers of Makhvilauri, witness development of agriculture and fishery.

The Eneolithic-Early Bronze Age (5th-3rd millennium BC) is presented by the occasional discoveries in the Ajara highland region. The pottery with polished surfaces, awls of animal's bone, flint spearheads of Janjghnari (Khulo) and Kolotauri (Keda), arrowheads (Talakhnari, Kvirike), which point to further development of handicraft production, belong to that period.

To better familiarize with the Eneolithic – Early Bronze Age, the old settlement of Ispani near Kobuleti is of great value. Axe molds, blast pipes, miniature crucibles, model of an axe with a sloping butt, and diverse pottery ware, discovered here, directly point that here was one of the largest and earliest settlements of Colchis having the

ნოვაციებით აღინიშნება გვიანბრინჯაოსა და რკინის ადრეული ხანა (ძვ. წ. XV-VII სს.). აჭარის მთასა და მის წინა ზოლში დიდი რაოდენობით აღმოჩენილი ბრინჯაოს სადა და გრავირებული ცულების, თოხების, ნაღების, სეგმენტისებური იარაღების, აბზინებისა და ლითონის ზოდებისაგან შემდგარი განძების, ხის სახნისების, კერამიკისა და სხვა სახის აღმოჩენები ადასტურებს, რომ ამ რეგიონმა მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა კოლხური ტომობრივი კულტურის ფორმირებასა და გავრცელებაში. ისტორიოგრაფიაში ეს ხანა ბრწყინვალე კოლხური ბრინჯაოს კულტურის სახელითაა ცნობილი, იგი მაღალგანვითარებული მინათმოქმედი საზოგადოების ნაყოფია, რომელიც გახდა დასაწყისი სახელმწიფოებრიობის ადრეული ეტაპის გენეზისისა. ამ ეპოქის მასალიდან გამოირჩევა კოლხური ცული, რომელიც მხატვრული ხელოსნობის შესანიშნავი ნიმუშია. მარადიდის, ხისძირის და ფუშრუკაულის ბრინჯაოს ცულები შემკულია რელიეფური დეკორით, გრავირებული ორნამენტებითა და ცხოველთა სტილიზებული (ძალი, გველი) გამოსახულებებით. ნაკეთობები ხასიათდება ფორმათა არაჩვეულებრივი სინატიფითა და იშვიათი პროპორციებით. დაწინაურებული მინათმოქმედების დადასტურებაა აჭარის ძეგლებზე ნაპოვნი ძვ. წ. II ათასწ. ბოლო მეოთხედით დათარიღებული ხის სახვრელი იარაღები და ბრინჯაოს სამკუთხა მოყვანილობის თოხები. ფიჭვნარის ხის მარტივი სახვრელი კი უკვე მოხვნიითი მინათმოქმედების არსებობაზე მიუთითებს.

აჭარა, კერძოდ, ჭოროხის აუზი, მახლობელ აღმოსავლეთში წარმოადგენდა სამთო მეტალურგიის ერთ-ერთ უძველეს ცენტრს. ჭარნალში, გონიოში, ახალსოფელსა და მიმდებარე ტერიტორიებზე გამოვლენილი სახელოსნო კერების მიხედვით ჩანს, რომ ძვ. წ. II ათასწლეულის შუახანებიდან ჭოროხის მოსახლეობა უკვე ფლობდა რკინის წარმოების ტექნოლოგიას. განსაკუთრებით საყურადღებოა ქობულეთ-ფიჭვნარის ნამოსახლარებზე აღმოჩენილი ლითონ-ჩამოსასხმელი სახელოსნოები, სადაც ნაპოვნია ამ პერიოდში გავრცელებული სამეთუნეო და საბრძოლო იარაღებისა თუ სამკაულების ჩამოსასხმელი ყალიბები.

local handicraft production and the local population of which formed the initial step of original peculiar culture characteristic to West Georgia of the Eneolithic – Early Bronze Age. Agriculture, cattle breeding, metallurgy, and different branches of handicraft production advanced in that period. In the 5th-3rd millennium BC South-West Georgia is the most important link in the circle of Ancient East, Anatolian and Caucasian civilizations.

The Late Bronze and Early Iron Ages (15th-7th centuries BC) are marked by the innovations. Numerous sites are discovered in Ajara mountains and mountain foots – bronze plain and decorated axes, mattocks, tsaldi-axes, segments, the treasures consisting of ingots, wooden ploughshares, pottery ware and other discoveries, which witness large contribution of this region into the formation and spread of Colchian culture. In the historiography this age is known as the brilliant Colchian Bronze Culture. It is the product of highly-developed agricultural community, which became the starting point of the early stage in the genesis of the statehood. From the material of this epoch the Colchian axe is distinguished, which is a remarkable sample of artistic handicraft. The bronze axes of Maradidi, Khikhadziri and Pushrukauli are decorated with the reliefs, engraved stylized animal (a dog and a snake) images and geometric ornaments, are characterized by unusual elegance of forms and rare proportions. Advanced agriculture is witnessed by the wooden plowing instruments and bronze segment tools dated by the last quarter of 2nd millennium BC and found at the Ajara archaeological sites. A simple wooden ploughshare instrument of Pichvnari points to existence of plowing agriculture.

Ajara, namely, the Chorokhi basin, was one of the oldest centers of mining and metallurgy in the Near East. The workshop centers, found in Charnali, Gonio, Akhalsopeli and adjacent territories show that from the mid-third millennium BC population of the Chorokhi basin already possessed the iron production technologies. Of special mention is metal casting workshops discovered in Kobuleti-Pichvnari ancient settlement. The molds for casting the agricultural tools and weapons used in that period are found there.

ქვის საჩხეხი იარაღი
 სიგრძე 10,5 სმ, სისქე 3,5 სმ.
 ძვ.წ. 300-200 ათასწლ.
 ბეშუმში, ადგილი ბულულა (ხულო),
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

STONE CHOPPING-TOOL
 Length 10,5 cm, thickness 3,5 cm.
 300-200 millennium BC.
 Beshumi, Bulula (Khulo).
 Batumi Archaeological Museum

საღმისეპი (სასპრატეპი)
 დამზადებულია წვრილფეხა ცხოველის ძვლისაგან.
 მახვილი წვერი მიღებულია გახეხვით. ზედაპირი გაპრიალებულია.
 სიგრძე 15,7 სმ; 15,4 სმ; 12,5 სმ. ძვ.წ. V-IV ათასწლ.
 ჯანჯღნარი (ხულო) ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

AWLS (DRILLS)
 Animal's bone. Its sharpened
 head is made by grinding. Polished surface.
 Length 15,7 cm; 15,4 cm; 12,5 cm; 5th-4th millennium.
 Janjghnari (Khulo). Batumi Archaeological Museum

იარაღ-ანატკეცი
 ობსიდიანი, სიგრძე 12 სმ.
 ძვ.წ. VIII-VI ათასწლ.
 წაბლანა-ყიშლა (ხულო).
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

FLAKE-TOOL
 Obsidian. Length 12 cm.
 8th-6th millennium BC.
 Tsablana-Qishla (Khulo).
 Batumi Archaeological Museum

ცული
 ბაზალტის ქვა. გაპრიალებული.
 სიგრძე 17 სმ. ძვ.წ. VII-VI ათასწლ.
 მახვილაური (ხელვაჩაური).
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

HAND AXE
 Bazalt. Polished.
 Length 17 cm. 7th-6th millennium BC.
 Makhvilauri (Khelvachauri).
 Batumi Archaeological Museum

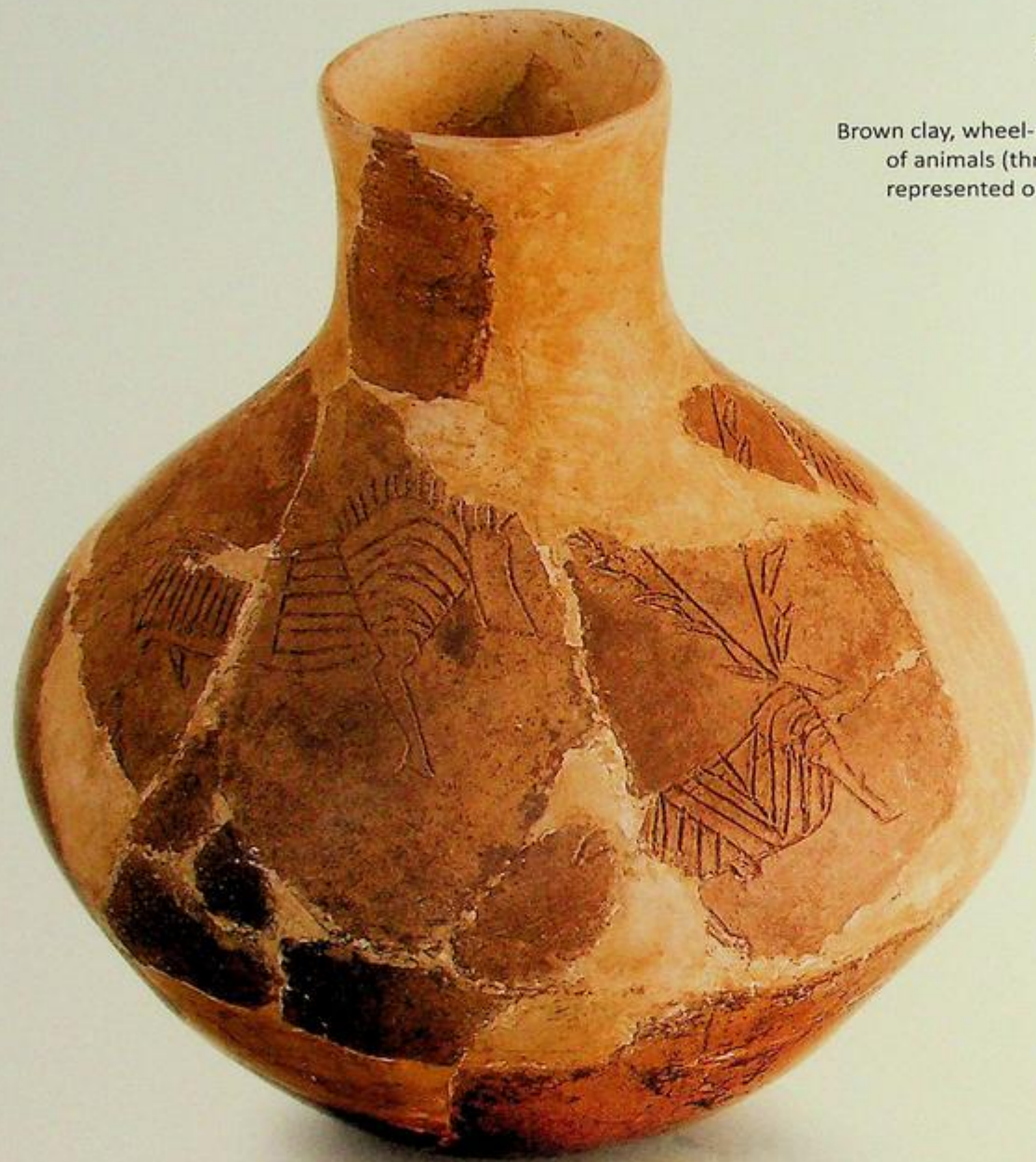
„აიკისეპური იარაღი“
 ქვა. სიმაღლე 17,5 სმ.
 ძვ.წ. VII-VI ათასწლ.
 მახვილაური (ხელვაჩაური).
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

SPEAR LIKE TOOL
 Stone. Height 17,5 cm.
 7th-6th millennium BC.
 Makhvilauri (Khelvachauri).
 Batumi Archaeological Museum

შუპისპირი
 კაჟი. სიგრძე 14 სმ. ძვ.წ. V ათასწლ.
 სოფ. ზედა კვირიკე (ქობულეთი)
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

SPEARHEAD
 Flint. Length 14 cm. 5th millennium BC.
 Zeda Kvirike village (Kobuleti).
 Batumi Archaeological Museum

ღოძი
 თიხა. ყავისფერკეციანი.
 მორგვზე დამზადებული. ტანის ზედა
 კალთაზე გამოსახულია ოთხი ცხოველის
 (სამი ცხენი და ერთი ირემი) გამოსახულება.
 სიმაღლე 19 სმ.
 ძვ.წ. VIII-VII საუკუნეები.
 ციხისძირი. ბათუმის
 არქეოლოგიური მუზეუმი

POTTERY JUG
 Brown clay, wheel-made. Four engraved figures
 of animals (three horses and one deer) are
 represented on the upper part of the body
 Height 19 cm.
 8th-7th century BC.
 Tsikhisdziri. Batumi
 Archaeological Museum

დერგისაგური ჟურჯალი
 თიხა. სქელკედლიანი. ბიკონუსური.
 ხელით ნაძერნი. ზედაპირი გაპრიალებული.
 სიმაღლე 40,5 სმ,
 ძირის დიამ. 11 სმ, პირის 19 სმ.
 ძვ.წ. V ათასწლ. ბოლო –
 IV ათასწლ. პირველი ნახევარი.
 ჯანჯღნარი (ხულოს მუნიციპალიტეტი)
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

DERGI (PITHOS-LIKE VESSEL)
 Clay. Thick-walled. Biconical.
 Handmade. Polished surface.
 Height 40,5 cm, diameter of bottom 11 cm,
 at rim 19 cm.
 End of 5th – the first half of 4th millennium BC.
 Janjghnari (Khulo Municipality).
 Batumi Archaeological Museum

ქილა
 თიხა. ტანი კოპებითაა შემკული. ხელით ნაძერნი.
 ზედაპირი გაპრიალებული. სიმაღლე 25 სმ, ძირის დიამ.
 6 სმ, პირის 10 სმ. ძვ.წ. IV ათასწლ. მეორე ნახევარი.
 კოლოტაური (ქედა)
 აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

POTTERY JAR
 Body decorated with knobs. Handmade.
 Polished surface. Height 25 cm, diameter of bottom 6 cm,
 and at rim 10 cm. Second half of the 4th millennium.
 Kolotauri (Keda).
 Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

ცული

ბრინჯაო. ცენტრალურ-ამიერკავკასიური ტიპის. ყუა მასიური. პირი სეგმენტისებური. სიმაღლე 17 სმ, პირის სიფართოე 11 სმ, ძვ.წ. XI-IX საუკუნეები
სოფ. ზუნდაგა (ქედა)
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

AXE

Bronze. Central Transcaucasian type. Massive butt. Segment-like blade. Height 17 cm, blade width 11 cm. Zundaga village (Keda). Batumi Archaeological Museum

სახვწელი იარაღი

ხე. სიმაღლე 57 სმ, დიამ. 6,5 სმ. ძვ.წ. II ათასწლ. ბოლო მეოთხედი ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

PLOUGHSHARE

Wood. Height 57cm, diameter 6,5cm. Last quarter of the 2nd Millennium. Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

ცული

ბრინჯაო. ყუადაქანებული. სატარე ხვრელი მრგვალი. ტანი ორნახნაგა. სოლისებური. სიმაღლე 11,5 სმ, ტანის სიფართოე 4,5 სმ. ძვ.წ. III ათასწლ. მეორე ნახევარი, ლორჯომი, ადგილი ნაომარი (ხულო). ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

AXE

Bronze. Slope butt, round axe eye, double-faceted head. Height 11,5 cm, body width 4,5 cm. Second half of the 3rd millennium BC. Ghorjomi place Naomari (Khulo). Batumi Archaeological Museum

აზინდა

ბრინჯაო. შემკულია მუდმივი მოძრაობის გამომხატველი სვასტიკითა და გადაბმული სპირალებით. ძვ.წ. XI-IX საუკუნეები
15X4 სმ. სოფ. ზუნდაგა (ქედა). ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BUCKLE

Bronze. Decorated with engraved swastika and current scroll ornament. 11th-9th century BC. 15X4 cm. Zundaga village (Keda). Batumi Archaeological Museum

კოჭობი
 თიხა. ბიკონუსურ ტანზე პატარა ყურია გაკეთებული.
 ხელით ნაძერწი. ზედაპირი გაპრიალებული.
 სიმაღლე 15 სმ, ძირის დიამ. 5 სმ, პირის – 8,2 სმ.
 ძვ.წ. IV ათასწლ. მეორე ნახევარი.
 კოლოტაური (ქედა).
 აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

POT
 Clay. Biconical body with small handle.
 Handmade. Polished surface.
 Height 15 cm, diameter of bottom 5 cm,
 and at rim 8,2cm.
 Second half of the 4th millennium BC.
 Kolotauri (Keda).
 Ajara Khartoni Khvlediani State Museum

ღერბი
 თიხა. ზომორფული ყურებით,
 კანელურებით და გრავირებული
 დეკორით შემკული. სიმაღლე 33 სმ
 ძვ.წ. XII-XI საუკუნეები. ფიჭვნარი,
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

POT
 Clay. Decorated with zoomorphic handles,
 radial flutes and engraved patterns.
 Height 33 cm. 12th-11th century BC.
 Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

კოლხური ცული

ბრინჯაო. ყუა, სატარე ხერელი და ტანის მცირე მონაკვეთი დაფარულია რელიეფური ორნამენტით. სიმაღლე 15 სმ. ძვ.წ. XI-X საუკუნეები მარადიდი, ადგილი დაბლავეთი (ხელვაჩაური) ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

COLCHIAN AXE

Bronze. Head is decorated with relief ornament. Height 15 cm. 9th-10th century BC. Discovered at Maradidi. Place Dzablaveti (Khelvachauri). Batumi Archaeological Museum

კოლხური ცული

ბრინჯაო. ორნამენტირებული. შემკულია ძალის გრავირებული სტილიზებული გამოსახულებით და გეომეტრიული ორნამენტით. ზომა: 17x5,8 სმ. ძვ.წ. VIII-VII საუკუნეები ხიხაძირი (ხულო). აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

COLCHIAN AXE

Bronze. Decorated with engraved images of stylized dog and geometrical ornament. Size: 17x5,8 cm. 8th-7th century BC. Khikhadziri (Khulo). Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

ყალიბები

ქვა. კოლხური ცულის ჩამოსასხმელი. გვიანბრინჯაოს ხანა, ფიჭვნარი, ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

COLCHIAN AXE MOULDS

Stone. Late Bronze Age. Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

კოლხური ცული

ბრინჯაო. შემკულია გრავირებული სტილიზებული ძალის გამოსახულებითა და გადაბმული სპირალებით. სიმაღლე 17 სმ. ძვ.წ. VIII-VI საუკუნეები. ხიხაძირი (ხულო). ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

COLCHIAN AXE

Bronze. Decorated with engraved images of stylized dog and current scroll ornament. Height 17 cm. 8th-6th century BC. Khikhadziri (Khulo). Batumi Archaeological Museum

კოლხური ცული

ბრინჯაო. შემკულია გრავირებული სტილიზებული ძალის გამოსახულებითა და გეომეტრიული ორნამენტით. სიმაღლე 17 სმ, პირის სიფართოე 11 სმ. ძვ.წ. VIII-VI საუკუნეები, ფუშრუკაული (ხულო). აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

COLCHIAN AXE

Bronze. Decorated with engraved images of stylized dog and geometrical ornament. Height 17 cm, width of the blade 11 cm. 8th-6th century BC. Pushrukauli (Khulo). Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

კოლხური ცული

ბრინჯაო. შემკულია გრაფირებული სტილიზებული ძაღლის და გველის გამოსახულებებით და გეომეტრიული ორნამენტით.
ზომა: 17X6 სმ.
ძვ.წ. VIII-VII საუკუნეები
ხიხადირი (ხულო).
აქარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

COLCHIAN AXE

Bronze. Decorated with engraved images of stylized dog, snake and geometrical ornament.
Size: 17x6 cm.
8th-7th century BC.
Khikhadziri (Khulo).
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

მძივები

სარდიონი. ზედაპირი კარგად გაპოლირებული
ძვ.წ. VII-VI საუკუნეები.
ცეცხლაური (ქობულეთი).
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BEADS

Carnelian. Well-polished surface.
7th-6th century BC.
Tsetskhlauri (Kobuleti).
Batumi Archaeological Museum

წითელფიგურული
ზარისებრი კრატერი
ზეუსი და ფრთოსანი ირისი.
ძვ.წ. 460-430.
32X27 სმ. ფიჭვნარი. ბათუმის
არქეოლოგიური მუზეუმი

**RED-FIGURE
BELL CRATER**
Zeus and winged Iris.
460-430 BC.
32X27 cm. Pichvnari, Batumi
Archaeological Museum

EARLY ANTIQUE AND HELLENISTIC AGES

ადრეანტიკური და ელისტიკური ხანა

ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმის ოქროს ფონდში დაცულია ადრეანტიკური და ელინისტური ხანის ოქროს ნივთების შესანიშნავი კოლექცია. ისინი ძირითადად არქეოლოგიური გათხრების შედეგადაა მოპოვებული. უმრავლესობა აღმოჩენილია ფიჭვნარის სამაროვანზე, მცირე ნაწილი კი – ციხისძირის სამაროვანზე.

The Gold Treasury of the Batumi Archaeological Museum preserves a fine collection of the gold articles of the Early Antique and Hellenistic Ages. They are mostly obtained during the archaeological excavations. Majority of them is discovered in Pichvnari necropolis, and smaller amount is found in Tsikhisdziri cemetery. The gold articles of the Early Antique and

ადრეანტიკური და ელინისტური ხანის ოქროს ნივთები ძირითადად სამკაულების სახითაა წარმოდგენილი. ესენია სასაფეთქლები, სხვადასხვა ფორმის საყურეები (სხივანა, ნახევარმთვარისებური, დაღარულბურთულიანი, ბიკონუსურსაკიდიანი, ტვირულბურთულიანი, ლომის თავის გამოსახულებიანი), სადა საყურე რგოლები და ცხოველის თავის სტილიზებულ გამოსახულებიანი ფიგურული რგოლსაკიდები, ყელსაბამები, შედგენილი სადა და დაღარული მძივების, ფიგურული მძივსაკიდების (გარეული თხა, ფრინველი), შეწყვილებული ორმაგი ვოლუტებისა და ნახევარმთვარისებური საკიდებისაგან. ხელის სამკაული წარმოდგენილია ოქროს სადა და ტრილაფარაკიანი ბეჭდების სახით.

ძვ.წ. V-IV საუკუნეებში კოლხურმა ოქრომჭედლობამ, რომელიც ძლიერ ადგილობრივ ტრადიციებს ეყრდნობოდა, გან-

Hellenistic Ages are jewelry. They are temple ornaments, earrings of different forms (radial, crescent-shaped, with grooved globes and biconical pendants, openwork and lion's head earrings, etc.), plain hoops and pendant hoops of stylized animal's head finials, different kind of necklaces including plain and grooved beads, hemispherical and double volutes pendants, figured bead-pendants in the form of ibex, birds and crescents etc. Jewelry for hand is presented by gold plain and engraved finger rings. In the 5th-4th centuries BC the Colchian goldsmithery based on strong local traditions reached the high level of development. The Colchian goldsmith's works experienced certain influence of Achaemenid and Greek Schools, but still maintained its own originality. Originality of the goldsmith art was reflected in unique forms characteristic only for Colchis as well as in application of granulation as a general technical means. The jewelry items are abundantly decorated with granules, which make the jewelry particularly attractive and beautiful. Local production is proved with mass distribution of the replicas of silver, bronze and golden items available for the broad population. We come across the samples, made of silver and bronze, resembling gold articles. This fact is well expressed in the items discovered in the burial complexes.

Along with the gold jewelry, silver and bronze bracelets placed into the graves are also presented in the Pichvnari and Tsikhisdziri burials. Their penannular ring finials are decorated with stylized representations of animals' heads (mostly a ram, a calve, a snake). They are solid cast. The finials around the relief heads are adorned with engraved crisscross lines, circles, lines of triangles, dots. The bracelets, decorated with the stylized animals' heads are widely spread in the Achaemenid and Greek world. The rhyton-shaped earrings and torques should be mentioned among the silver and bronze jewelry.

Both plain and decorated metal (electrum, silver, bronze) signet rings found in the burial grounds of the Early Antique and Hellenistic periods form

ვითარების მალალ მწვერვალს მიაღწია. აქემენიდური და ბერძნული სკოლების გარკვეული ზეგავლენის მიუხედავად, კოლხურმა ოქრომჭედლობამ შეინარჩუნა თვითმყოფადობა, რაც აისახა სამკაულის ორიგინალურ ფორმებსა და საერთო ტექნიკური ხერხის – გავარსის ფართოდ გამოყენებაში. კოლხური საიუველირო ნიმუშები უხვადაა შემკული გავარსით შესრულებული გეომეტრიული სახეებით, რომელიც სამკაულს განსაკუთრებულ მიმზიდველობასა და სილამაზეს ანიჭებს. ადგილობრივ წარმოებაზე მიუთითებს მოსახლეობის ფართო ფენებისათვის ხელმისაწვდომი ვერცხლისა და ბრინჯაოსაგან დამზადებული ოქროს ნივთების მინაბადების მასობრივი გავრცელება, რაც კარგადაა ილუსტრირებული სამარხულ კომპლექსებში აღმოჩენილი ნივთების სახით.

ფიჭვნარსა და ციხისძირში აღმოჩენილ სამარხებში ოქროს სამკაულებთან ერთად მიცვალებულებისათვის გაუყობლებიათ ვერცხლისა და ბრინჯაოს სამაჯურები, რომელთა გახსნილი ბოლოები ცხოველის (ძირითადად ვერძის, ხბოს, გველის) თავის სტილიზებული სკულპტურული გამოსახულებებითაა შემკული. ისინი ჩამოსხმითაა დამზადებული. რელიეფური თავების ირგვლივ რკალი შემკულია გრავირებული გეომეტრიული სახეებით (სამკუთხედები, წრეები, ჯვარედინი და პარალელური ხაზები, ნერტილები). ცხოველის სტილიზებული თავებით შემკული სამაჯურები ფართოდაა გავრცელებული აქემენიდურ და ბერძნულ სამყაროში. ვერცხლის სამკაულებს შორის აღსანიშნავია ასევე რიტონისმაგვარი საყურეები და გრეხილი რკალისაგან დამზადებული საკისრე რგოლი – კირკალი.

საინტერესო კოლექციას ქმნის ადრეანტიკური და ელინისტური ხანის სამარხებში აღმოჩენილი ელექტრუმის, ვერცხლისა და ბრინჯაოს ფარაკიანი ბეჭდები. სამკაულთან ერთად ისინი საბეჭდავის ფუნქციას ასრულებდნენ. მათზე მოცემულია სხვადასხვა

an interesting collection. These objects were both jewelry and an insignia of authority. There is a significant subject diversity of the images on the bezels: Aphrodite and Eros, Hermes, goddesses or female figures, representations of animals (a lion, a dog, a bird, a dolphin, a deer), and objects (tall-stemmed kantharos, a shell, a pair of rhyta with animal protomai, astral signs – rosette, crescent, star). A bronze signet ring bearing a portrait image of Ptolemaic queen Berenice I (died in 279 BC) should be highlighted. She was worshipped as a divine. The bronze engraved-bezelled bracelets with astral signs and birds representations, is unique. On one of the ring bezels along with the image of a lion, Greek inscription are engraved – XAIPE, which means "rejoice". The iconography of the images on the bezels is particularly important to understand local beliefs. A part of the engraved rings is the production of Greek workshops.

According to the archaeological materials of Pichvnari and Tsikhisdziri cemeteries it is obvious that the necklaces of glass beads and bead pendants are the most popular in the Early Antique

შავლაკიანი ტოლვა
ძვ.წ. V საუკუნე. 6,5X7 სმ. ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-GLOSS MUG
5th century BC. 6,5X7 cm. Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

ბეჭელი

ჭრილაფარაკიანი. ფრინველი, ვარდული და ნახევარმთვარე. ვერცხლი. ძვ.წ. III საუკუნე. რკალის დიამ. 2 სმ, ფარაკი 1,8X1,6 სმ. ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

FINGER RING

Engraved bezel. Bird, rosette and crescent. Silver. 3rd century BC. 2,2 cm, bezel 1,8x1,6 cm. Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

გამოსახულება: აფროდიტე და ეროსი, ჰერმესი, ქალთა ან ქალღვთაებათა ფიგურები, ცხოველთა (ლომი, ძაღლი, ფრინველი, დელფინი, ირემი), საგანთა (მაღალძირიანი კანთაროსი, ნიჟარა, ცხოველთა პროტომებით დაბოლოებული წყილი რიტონები), მნათობების (ვარდული, ნახევარმთვარე, ვარსკვლავი) გამოსახულებები და პტოლემიოსელი გალმერთებული დედოფლის ბერენიკე I (გარდაიცვალა ძვ.წ. 279 წელს) პორტრეტული გამოსახულება. უნიკალურია, ასევე, ბრინჯაოს ფარაკიანი სამაჯური, რომელზედაც მოცემულია ფრინველისა და მნათობების – ვარდულისა და ნახევარმთვარის გამოსახულებები. ერთ-ერთ ფარაკზე ლომის გამოსახულებასთან ერთად ამოკვეთილია ბერძნული წარწერა – XAIPE, რაც ნიშნავს „გაიხარე“. ფარაკებზე მოცემული გამოსახულებები მათ მფლობელთა რწმენა-წარმოდგენებს უკავშირდება. ბეჭდების ნაწილი ბერძნული სახელოსნოების ნაწარმია.

ფიჭვნარისა და ციხისძირის სამაროვნების არქეოლოგიური მასალების მიხედვით ჩანს, რომ ადრეანტიკურ და, განსაკუთრებით, ელინისტურ ხანაში დიდი პოპულარობით სარგებლობს მინის მძივებისა და მძივსაკიდებისაგან შედგენილი ყელსაბამები. მძივსაკიდები ზოგჯერ საყურის საკიდს წარმოადგენს. გვხვდება როგორც ერთფერი, ისე პოლიქრომული, ე.წ. თვალადი და მოზაიკური მძივები. შედარებით მცირე რაოდენობითაა აღმოჩენილი ნახევრად ძვირფასი ქვებისაგან (ქარვა, გიშერი, სარდიონი, აქატი) დამზადებული ცალები. მინის მძივებისა და მძივსაკიდების ფორმა განსაკუთრებული მრავალფეროვნებით ხასიათდება. გვხვდება მრგვალი, რომბისებური, ბიკონუსური, მოგრძო მილისებური, პირამიდისებური, ცილინდრული მძივები. განსაკუთრებით საინტერესოა ფიგურული მძივსაკიდები დელფინის, ამფორისკის, გულის, დოქისა და ფრინველის, ასევე, ადამიანის სახის ან ნიღბის გამოსახულებებით. გვიანელინისტურ ხანაში ვრცელდება მინის მოოქროვილი მძივები. მინის მძივებისა და

and, especially, the Hellenistic Ages. Glass beads are also used as a pendant for earrings. Both monochrome and polychrome, multi-coloured or so-called eye-beads and mosaic beads are also observed. The beads, made of semi-precious stones (amber, jet, agate, carnelian) are less frequently found. The shape of glass beads and bead pendants is especially diverse. Beads in shape of ring, sphere, rhombus, conical, bi-conical, pyramide, cylinder and tube are also brought to light. The glass bead pendants with the images of dolphin, amphoriskos, heart, jug, bird, as well as human's face and a mask attract particular interest. In the Late Hellenistic Age the gilt beads of glass are common. The East Mediterranean area is considered to be the place of manufacture of glass beads and bead pendants.

The Pichvnari comparatively rich burial complexes of the middle and second half of the fifth century BC reveal the following Toreutic items: silver bowls, bronze jugs, ladles, filters, skyphos, kantharos, strigils and situlae. Three bowls with omphalos (hollow boss in the centre) are discovered. All of them are ornamented: one of them is decorated with vertical flutes, another – with relief concentric circles, stylized palmettes and almond-shaped projections. A sample of high artistry is the third bowl, the body of which is decorated with relief (almond-like projections) and engraved stylized images of lotus-flower, palmette, ovolos. Similar bowls are widely spread in the Iranian-Greek world in the 6th-5th centuries BC. Silver phialai appear to be of Greek manufacture, under some Achaemenid influence. Some bronze vessels mainly associated with wine drinking - oinochoe-like jug, ladle (kyathos) and filter, skyphos are often discovered together. The bronze jug is decorated with engraved palmette and lotus flower at the end of a handle. The handles of the ladles (kyathos) and filters have swan's head finials. Beak of the swan with nostrils, eyes, feathers is represented vividly. The bronze filters were used for wine filtering. A hanger is soldered to the opposite part of a handle. Bronze and iron strigils discovered in Pi-

მძივსაკიდების დამზადების ცენტრად მიჩნეულია აღმოსავლეთ ხმელთაშუა ზღვისპირეთი.

ფიჭვნარის მდიდრულ სამარხულ კომპლექსებში წარმოდგენილია ტორეუტიკის ნიმუშები: ვერცხლის ფიალები, ბრინჯაოს დოქები, ჩამჩები, საწურები, სტრიგილები, სიტულები, სკიფოსი და კანთაროსი. აღმოჩენილია ვერცხლის სამი ცალი ომფალოსიანი (ფსკერზე სფერული ბურცობი) ფიალა. სამივე ორნამენტირებულია, ერთი მათგანი ვერტიკალური კანელურებით, მეორე – რელიეფური კონცენტრული წრეებით, სტილიზებული პალმეტებითა და ნუშისებრი ბურცობებით. მაღალმხატვრულ ნიმუშს წარმოადგენს მესამე ფიალა, რომლის ტანი შემკულია ნუშისებრი ბურცობების სამი რიგით. ბურცობების ბოლოებს შორის მოცემულია ლოტოსის ყვავილის სტილიზებული გამოსახულებანი, ხოლო ფსკერზე, ომფალოსის ირგვლივ, ამოკვეთილია ოვებისა და პალმეტების ზოლი. მსგავსი ფიალები ირანულ-ბერძნულ სამყაროში ფართოდაა გავრცელებული ძვ.წ. VI-IV საუკუნეებში. ისინი აქემენიდური გავლენით შესრულებულ ბერძნულ ნახელავს უნდა წარმოადგენდეს.

ღვინის სმასთან დაკავშირებული ბრინჯაოს ჭურჭლები – ოინოხოია, ჩამჩა (კიათოსი) და საწური, სკიფოსი ხშირად ერთადაა აღმოჩენილი. ბრინჯაოს დოქის მორთულობას წარმოადგენს სახელურის ბოლოზე გამოსახული პალმეტი და ლოტოსის ყვავილი. ჩამჩებისა (კიათოსი) და საწურების სახელურები კი დაბოლოებულია გედის თავის სკულპტურული გამოსახულებებით. რეალისტურადაა გადმოცემული გედის ნისკარტი ნესტოებით, თვალები, ბუმბული. ბრინჯაოს საწურებს ღვინის გასაფილტრად იყენებდნენ. სახელურის მოპირდაპირე მხარეს მიჩილულია საკიდი.

chvnari burial were associated with palaestra. Plain disk-shaped mirrors, most of which once had wooden handles, constitute another group of ancient toreutics.

ალექსანდრე მაკედონელი. ტეტრადრახმა
ჰერაკლე/ზეუსი. ძვ.წ. 336-323
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

ALEXANDER THE GREAT. TETRADRACHM
Heracles/Zeus. 336-323 BC.
Batumi Archaeological Museum

გავფიგურული ალაბასტრონი
ძვ.წ. V საუკუნე. სიმაღლე 11,5 სმ.
ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-FIGURE ALABASTRON
5th century BC. Height 11,5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ფიჭვნარის სამაროვანზე აღმოჩენილია, ასევე, პალესტრასთან დაკავშირებული ბრინჯაოსა და რკინის სტრიგილები და ტუალეტისთვის განკუთვნილი ბრინჯაოს სარკეები, რომელთაც ხის სახელურები უნდა ჰქონოდათ.

ბათუმის არქეოლოგიურ მუზეუმსა და აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის სახელმწიფო მუზეუმში დაცული ბერძნული მოხატული კერამიკა ათენის სახელოსნოების პროდუქციას წარმოადგენს. ქრონოლოგიურად ისინი თავსდება ძვ.წ. V საუკუნის მეორე მეოთხედსა და IV საუკუნის შუა ხანებში. კოლექციაში გამოიყოფა შავფიგურული, გვიანარქაული, ადრეკლასიკური, კლასიკური და გვიანკლასიკური ნითელფიგურული სტილის ვაზები. სპეციალური კვლევის შედეგად ცალკეული ნიმუშები და ჯგუფები მიეკუთვნა სახელოსნოებს და ზოგიერთ შემთხვევაში ინდივიდუალურ ოსტატებს (ბელდამის მხატვრის სახელოსნო, St.Valentine-ის კლასი, ათენა-ბოუდონის მხატვრის სახელოსნო, ნიობიდების მხატვრის წრე, პოლიგნოტოსის ჯგუფი).

კოლექციის გამორჩეული ნიმუშია ადრეკლასიკური თავისუფალი სტილის ოსტატის, მონუმენტური მხატვრობის მიმდევარი და მიმბაძველი სკოლის ერთ-ერთი თვალსაჩინო წარმომადგენლის – ნიობიდების მხატვრის წრის კრატერი.

ნატიფი ვაზების ცალკე კატეგორიას განეკუთვნება მუზეუმების კოლექციებში შემავალი შავლაკიანი სადა და ნატიფი ორნამენტით შემკული კერამიკა. ამგვარი კერამიკის განსაკუთრებით მდიდარ და მრავალფეროვან მასალას იძლევა ფიჭვნარის სამაროვანი, სადაც აღმოჩენილია ამ ტიპის სამეთუნეო ნაწარმის თითქმის ყველა ფორმა: ოინოხოია, ტოლჩა, სკიფოსი, კილიკი, ბოლსალი, ცალყურა თასი, უყურო ჯამი, მალაქიანი ლანგარი, ლეკითოსი, ამფორისკოსი, გუტუსი. ისინი შემკულია ნაკვეთი და შტამპიანი ორნამენტით. შემკობის მოტივებს შორისაა: ოვები, პალმეტები, რომლებიც ზოგჯერ რკალებითაა ერთ-

The Greek painted pottery exposed at Batumi Archaeological Museum and Ajara Khariton Akhvediani State Museum is Athens' or Attic workshops production. Chronologically they are dated within the second quarter of the fifth century and mid-fourth century BC. The collection involves the vases of black-figure, Late-Archaic, Early-Classical, Classical and Late-Classical red-figure style. As the result of special studies the separate samples and groups were attributed to the workshops and in some cases to individual painters (Beldam Painter workshop, St. Valentine's Class, Athena-Bowdoin Painter, Niobid Painter, Polignotos Group).

Remarkable sample of the collection is Crater of Niobid Painter, master of Early-Classical free style, one of the renowned representatives of the school, which follows and imitates the monumental painting.

Black gloss pottery, both plain and decorated, belongs to a separate category of fine ware. Especially rich and diverse material of black gloss pottery is provided by the Pichvnari necropolis, where almost all the typological groups of vase-shapes are discovered: oinochoe, mug, skyphos, kylix, bolsal, cup, bowl, lekanis, lekythos, amphoriskos, hydria, guttus etc. For the decoration of

ბაჟელი

ინტალიო. ჰერმესი. ოქრო. ძვ.წ. V საუკუნე. რკალის სიმაღლე 2 სმ, ფარაკი 1X0,4 სმ. ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

FINGER RING

Intaglio. Hermes. Gold. 5th century BC. Ring height 2 cm, bezel 1x0,4 cm. Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

მანეთთან დაკავშირებული, წრებაზებით შემოფარგლული ვარდული და სხვ.

ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმის ერთ-ერთ ყველაზე საინტერესო კოლექციას წარმოადგენს სურნელოვანი ზეთებისათვის განკუთვნილი თიხის გულარზე დამზადებული ფერადი მინის სანელსაცხებლე ჭურჭლები, რომლებიც ფართოდაა გავრცელებული ანტიკურ სამყაროში. ისინი დიდი რაოდენობითაა აღმოჩენილი ფიჭვნარის ძვ.წ. V-IV სს. სამარხებში, რამდენიმე ცალია ნაპოვნი ასევე ციხისძირის სამაროვანზეც. კოლექცია შეიცავს ამ ტიპის ჭურჭლის ყველა გავრცელებულ ფორმას, ესენია: არიბალოსი, ოინოხოია, ამფორისკოსი და ალაბასტრონი. ერთადერთი ცალითაა წარმოდგენილი ოთხკუთხა მოყვანილობის, ე.წ. Kohl-Tube-ის ტიპის სანელსაცხებლე ჭურჭელი, რომლის დამზადების ცენტრად მიჩნეულია ჩრდილოდასავლეთ ირანი. მათ ახასიათებთ ხასხასა, მკვეთრი ფერები, რომელთა შორის გავრცელებულია მუქი ლურჯი, შავი, მოთეთრო-რძისფერი ჭურჭლები, რომლებიც შემკულია ცისფერი ან ფირუზისფერი, თეთრი, მონიტალო-მოყავისფრო (მენამული) ფერის ძაფებით. შემკულობის მოტივებს შორის გვხვდება ზიგზაგისებური, ფესტონისებური, ბუმბულისებური და ერთი ან რამდენიმე ფერადი ზოლის დეკორი. იშვიათია სამკაულის გარეშე დამზადებული სადა ჭურჭელი. ფერადი მინის სანელსაცხებლეებს აღმოსავლეთ ხმელთაშუა ზღვისპირეთის საწარმოო ცენტრებში ამზადებდნენ.

სამარხეული ინვენტარის მოზრდილ ჯგუფს ადგილობრივი სამეთუნეო ნაწარმი ქმნის. კოლხური ჭურჭელი გამოირჩევა დახვეწილი პროპორციებითა და სამკაულის სინატიფით. გავრცელებული ფორმებია: ცალყურა დოქები, მათარები, ჯამები, ყურმილიანი დოქები, კოჭობები, ე.წ. ფიჭვნარული დოქები. შემკულობის მოტივებს შორის გვხვდება: ქდეები და კოპები, ნუშისებური რელიეფები, ნიწვოვანი და წერტილოვანი ორნამენტი, ნაქრწი დისკოსებური გამოსახულებები, წერტილებით შედგენილი სამკუთხა შევ-

ბაჟელი

ინტალიო. აფროდიტე და ეროსი. ელექტრუმი. ძვ.წ. V საუკუნე. სიმაღლე 2 სმ, ფარაკი 1X0,5 სმ. ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

FINGER RING

Intaglio. Aphrodite and Eros. Electrum. 5th century BC. Ring height 2 cm, bezel 1,05 cm. Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

black gloss pottery different techniques are used: ribbing and relief work, incised and stamped patterns. Among the decoration motifs are: palmette, rosette, meander, lotus, ovolo. Impressed ornaments are sometimes connected with arcs, surrounded by circles, etc.

The polychrome core-made perfume vessels represent one of the most interesting collections of the Batumi Archaeological Museum. They were widespread in the Classical world. They are widely discovered in Pichvnary burials of the 5th-4th centuries BC. A few polychrome glass perfume vessels were also found in the Tsikhisdziri burial ground. The collection includes all the regular shapes: aryballois, amphoriskois, oinochois and alabastras, as well as Kohl-tube, perhaps from northeastern Iran. They are featured with a range of bright colors including opalescent dark blue, dark olive and white. The threads of yellow, light blue, turquoise, white and purple were used for the ornamentation. Among the decorations we see zigzag, festoon, feather forms and the décor of one or several colored strips. The plain vessel without decorations is rare. The polychrome glass perfume vessels were made in the workshops of East Mediterranean region.

რონები, მცენარეული და ტალღისებური ორნამენტი, ნერტილოვანი ორნამენტით შედგენილი ჰორიზონტალური ზოლები, ვერტიკალური კანელურები, რელიეფური ნიბოები.

ძვ.წ. V საუკუნის ანტიკური კოროპლასტიკის ნიმუშები აღმოჩენილია ფიჭვნარის სამაროვანზე. ორი მათგანი ტახტზე მჯდომი ქალღმერთების რიგს მიეკუთვნება და დემეტრეს გამოსახულებას უნდა წარმოადგენდეს. ისინი ერთსა და იმავე სახელოსნოში უნდა იყოს დამზადებული. ფეხზე მდგომი ქალღმერთის გამოსახულება, რომელსაც, სავარაუდოდ, ხელში ყვავილი უნდა ეჭიროს, ეკუთვნის პოსტაფროდიტეს ჯგუფის ქანდაკებებს. კიდევ ერთი ტერაკოტული ფიგურა ქალღმერთ დემეტრეს გამოსახულებით კი – ადრეული კლასიკის, ე.წ. „მკაცრი სტილის“ (ძვ.წ. V ს. 60-იანი წლები) ნიმუშადაა მიჩნეული. მასში შერწყმულია როგორც არქაული, ისე ადრეული კლასიკური ხანისთვის დამახასიათებელი ნიშნები. ციხისძირის სამაროვანზე აღმოჩენილი კუსა და ტახის ტერაკოტული ფიგურებიც დემეტრეს კულტთან არის დაკავშირებული.

ბათუმის არქეოლოგიურ მუზეუმში დაცული მონეტებიდან უძველესია ეგინეს სპილენძის მონეტა, რომელიც შემთხვევითაა ნაპოვნი და ამდენად მისი აღმოჩენის ზუსტი ადგილი უცნობია. ძვ.წ. V საუკუნის დასაწყისის ელექტრუმის ქიზიკინები აღმოჩენილია ფიჭვნარის მონეტების განძსა და სამარხულ კომპლექსებში. ცნობილია, რომ აღნიშნული მონეტები ძვ.წ. VI-IV საუკუნეებში ასრულებდნენ საერთაშორისო, ინტერლოკალური მონეტების ფუნქციას. ძვ.წ. V საუკუნის დასაწყისიდან კოლხეთში იჭრება ადგილობრივი კოლხური მონეტა. ამავე პერიოდიდან დასტურდება მიცვალებულებისათვის მონეტის გაყოლების ჩვეულება. ე.წ. „ქარონის ობოლის“ სახით ხშირად იყენებდნენ ადგილობრივ კოლხურ მონეტას, კერძოდ მის ყველაზე გავრცელებულ ნომინალს – ნახევარდრაქმიანს. უნიკალურ აღმოჩენათა რიცხვს განეკუთვნება

The local pottery production forms the majority of the grave inventory. Colchian vessels are distinguished with the refined proportions and elegance of decorations. The spread forms are: one-handle jugs, pitchers, pots, bowls, tubular-handled jugs, the so-called Pichvnarian jugs. Among the decoration motifs could be observed: bands of notches and knobs, vertically arranged almond eyes or disco-form images, triangles composed of dots, plant, wavy and herringbone ornaments, horizontal strips composed of dots, vertical flutes and relief ribs.

The samples of coroplastics are discovered in the burial complexes of Pichvnari among the grave goods of the 5th century BC. Two of them belong to the range of enthroned goddesses and seem to be the image of Demeter. They are, probably, made in one and the same workshop. The image of a Standing Goddess, which is likely to hold a flower in her hand, belongs to the sculptures of post-Aphrodite group. One more terracotta figure with the image of goddess Demeter is considered to be a sample of the Early Classic, the so-called “severe style” period (460s BC). The signs of characteristic to both Archaic and Early Classical period are merged in it. The terracotta figurines of turtle and boar, discovered in Tsikhisdziri necropolis, are connected with the cult of Demeter.

The Batumi Archaeological Museum preserves the oldest copper coin of Aegina which was found by chance and therefore it is unknown where exactly it was found. The electrum Cyzicenes of the beginning of the 5th century BC were found in the Pichvnari Hoard of coins as well as in the graves. These coins performed the function of interlocal coins in 6th-4th centuries BC. The Colchis started coinage at the beginning of the fifth century. From the 5th century BC the custom of burying the dead with a coin the so-called “Charon’s obol” is attested in Pichvnari. Local Colchian coin, common hemidrachm in

კოლხური მონეტის უმცირესი ნომინალები, ჰემიტეტრატემორიონები. უცხოური მონეტებიდან ფიჭვნარისა და ციხისძირის სამაროვანზე ყველაზე ხშირად ჩნდება სინოპური დრაქმები. ფიჭვნარში ნაპოვნია, ასევე, სინოპური მონეტების განძი კოლხურ მონეტებთან ერთად, რომელიც აჭარის სახელმწიფო მუზეუმში ინახება. სხვა უცხოური მონეტებიდან აღსანიშნავია ჩრდილოეთ შავიზღვისპირეთის ქალაქების პანტიკაპეონისა და ნიმფეონის მონეტები. მნიშვნელოვან აღმოჩენათა რიგს მიეკუთვნება არქეოლოგიურ მუზეუმში დაცული სირაკუზის სპილენძისა და ალექსანდრე მაკედონელის ვერცხლის მონეტები, რომლებიც აჭარის ტერიტორიაზეა აღმოჩენილი, თუმცა აღმოჩენის ზუსტი ადგილი უცნობია.

particular was used for this purpose. Among the unique discoveries are the smallest fractions of a Colchian drachm – hemitetratemia. In general, Sinopean coins appear to have been widespread in Colchis. The most abundant finds have been made in Pichvnari. In Pichvnari was also found the hoard of Sinopean coins together with Colchian coins, which is preserved in the Ajara Khartton Akhvlediani State Museum. Coins of the Pontic cities such as Panticapaeum and Nymphaeum should be mentioned among the foreign coins as well. To the most important discoveries we can also attribute the copper coin of Syracuse and the tetradrachm of Alexander the Great, preserved in the Batumi Archaeological Museum. These coins were discovered in the territory of Ajara, but the exact place is not known.

შავლაკიანი კანთაროსი
ძვ.წ. IV საუკუნე.
10,6X8 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-GLOSS KANTHAROS
4th century BC.
10,6X8 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

**ნახევარმთვარისებური
საყურაები**
ოქრო. ძვ.წ. V საუკუნე.
სიმაღლე 6 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი.

CRESCENT-SHAPED EARRINGS
Gold. 5th century BC.
Height 6 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

დაღარულგურთულიანი საყურაები
ოქრო. ძვ.წ. V საუკუნე.
სიმაღლე 5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GROOVED-GLOBE EARRINGS
Gold. 5th century BC.
Height 5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

სხივანა საყურა
ოქრო. ძვ.წ. V საუკუნე.
სიმაღლე 3,5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

RADIAL EARRING
Gold. 5th century BC.
Height 3,5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

დაღარულგურთულიანი საყურაები
ოქრო. ძვ.წ. V საუკუნე.
სიმაღლე 4,7 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GROOVED-GLOBE EARRINGS
Gold. 5th century BC.
Height 4,7 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ნახევარმთვარისებური საკიდეები
 ოქრო. ძვ.წ. IV საუკუნე.
 დიამ. 1,5 სმ, 2 სმ. ფიჭვნარი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

CRESCENT-SHAPED PENDANTS
 Gold. 4th century BC.
 Diam. 1,5 cm, 2 cm. Pichvnari.
 Batumi Archaeological Museum

ქვირულბურთულიანი საყურაები
 ოქრო. ძვ.წ. V საუკუნე.
 სიმაღლე 6 სმ. ფიჭვნარი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

OPENWORK EARRINGS
 Gold. 5th century BC.
 Height 6 cm. Pichvnari.
 Batumi Archaeological Museum

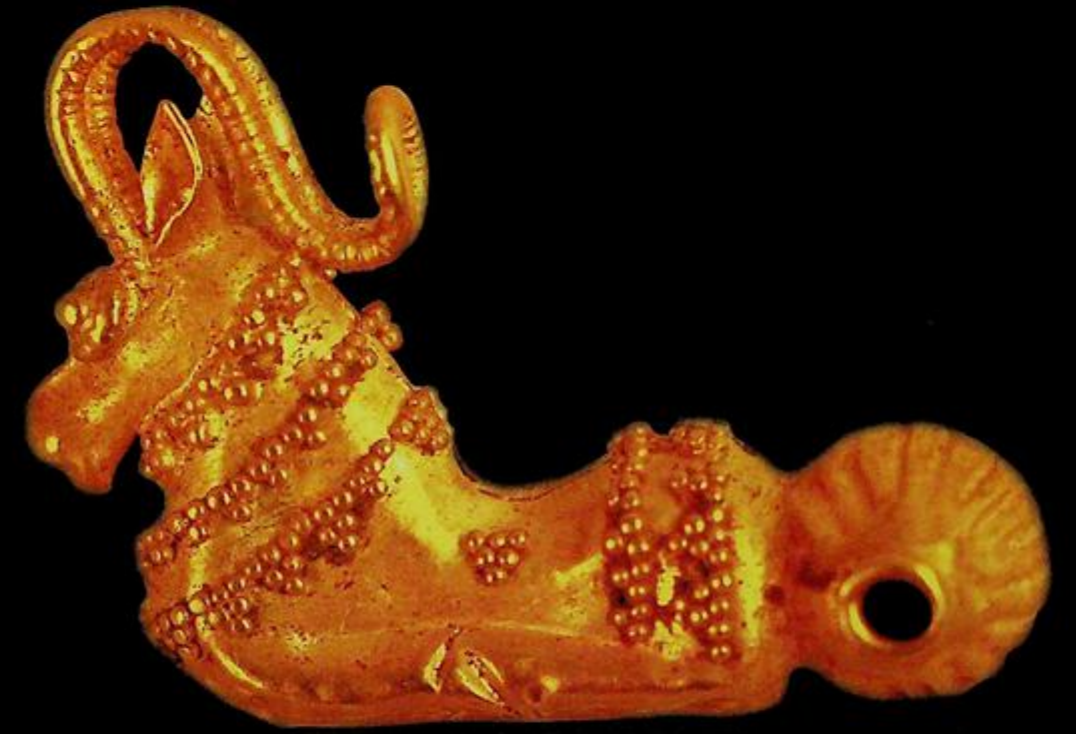
ყელსაბაზი
 შეწყვილებული ორმაგვოლუტიანი
 საკიდები და მძივები. ოქრო.
 ძვ.წ. V საუკუნე.
 საკიდი 1,5X1 სმ. ფიჭვნარი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

NECKLACE
 Pendants of coupled
 double volutes and beads. Gold.
 5th century BC. Pendant 1,5x1 cm. Pichvnari.
 Batumi Archaeological Museum

ყალსაგამი. ფიგურული მკივსაკიდაგი
 (გარეული თხა, ჩიტები) და მკივები
 ოქრო. ძვ.წ. V საუკუნე.
 ფიგურების ზომა: 2X1,5 სმ, 1X1 სმ.
 ფიქვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი.

NECKLACE. FIGURED
 BEAD PENDANTS (IBEX, BIRDS) AND BEADS
 Gold. 5th century BC.
 Figures size: 2x1,5 cm, 1x1 cm.
 Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

რგოლსაკიდები ცხოველის თავის
 სტილიზებული გამოსახულებებით
 ოქრო. ძვ.წ. V საუკუნე.
 2,3X2 სმ, 3,5X3 სმ. ფიჭვნარი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

**PENDANT HOOPS WITH STYLIZED
 ANIMAL'S HEAD FINIALS**
 Gold. 5th century BC.
 2,3X2 cm, 3,5X3 cm. Pichvnari.
 Batumi Archaeological Museum

ყელსაბაში. ნახევარმთვარისაგური
საკიდეები და მძივები
ოქრო. ძვ.წ. V საუკუნე.
საკიდის სიმაღლე 2,5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

**NECKLACE. CRESCENT-SHAPED
PENDANTS AND BEADS**
Gold. 5th century BC.
Pendant height 2,5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ყელსაბაში. ნახევარსფერული
საკიდე და მძივები
ოქრო. ძვ.წ. V საუკუნე.
საკიდის დიამ. 1,2 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

**NECKLACE. HEMISPHERICAL
PENDANT AND BEADS**
Gold. 5th century BC.
Pendant diam. 1,2cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ნახევარმთვარისაგური საყურაები
ოქრო. ძვ.წ. III საუკუნე. 2,3 სმ. ციხისძირი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

CRESCENT-SHAPED EARRINGS
Gold. 3rd century BC. 2,3 cm. Tsikhisdziri.
Batumi Archaeological Museum

ბიკონუსურსაკიდეანი საყურაები
ოქრო. ძვ.წ. III საუკუნე. სიმაღლე 2,5 სმ.
ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BICONICAL PENDANT EARRINGS
Gold. 3rd century BC. Height 2,5 cm.
Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

ლომისთავიანი საყურაები

ოქრო, ძვ.წ. III საუკუნე.
2X1,5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

LION HEAD EARRINGS

Gold. 3rd century BC.
2X1,5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

**ბიკონუსურსაკიდიანი
საყურაები**

ოქრო, მინა, ძვ.წ. III საუკუნე.
სიმაღლე 2,5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BICONICAL PENDANT EARRINGS

Gold, glass. 3rd century BC.
Height 2,5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ფიალა

ომფალოსიანი, რელიეფური და გრავირებული
გამოსახულებები (ნუშისებური ბურცობები,
ლოტოსის ყვავილი და პალმეტი).
ძვ.წ. V საუკუნე. 3X13,5 სმ. ფიჭვნარი.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

PHIALAE

With Omphalos, relief and engraved images
(almond-shape, lotus and palmette).
5th century BC. 3X13,5 cm. Pichvnari.
Ajara Khariton Akhvediani State Museum

სპირალური ხვია
ვერცხლი. ძვ.წ. V საუკუნე.
სიმაღლე 2,5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

SPIRAL COIL
Silver. 5th century BC.
Height 2,5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

სამაჯური ხვოს თავის
სკულპტურული გამოსახულებებით
ვერცხლი. ძვ.წ. V საუკუნე.
7,5X5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

**BRACELETS WITH CALVE'S
HEAD FINIALS**
Silver. 5th century BC.
7,5X5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

სამაჯური ვერძის თავის
სკულპტურული გამოსახულებებით
ვერცხლი. ძვ.წ. V საუკუნე.
7X5,5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

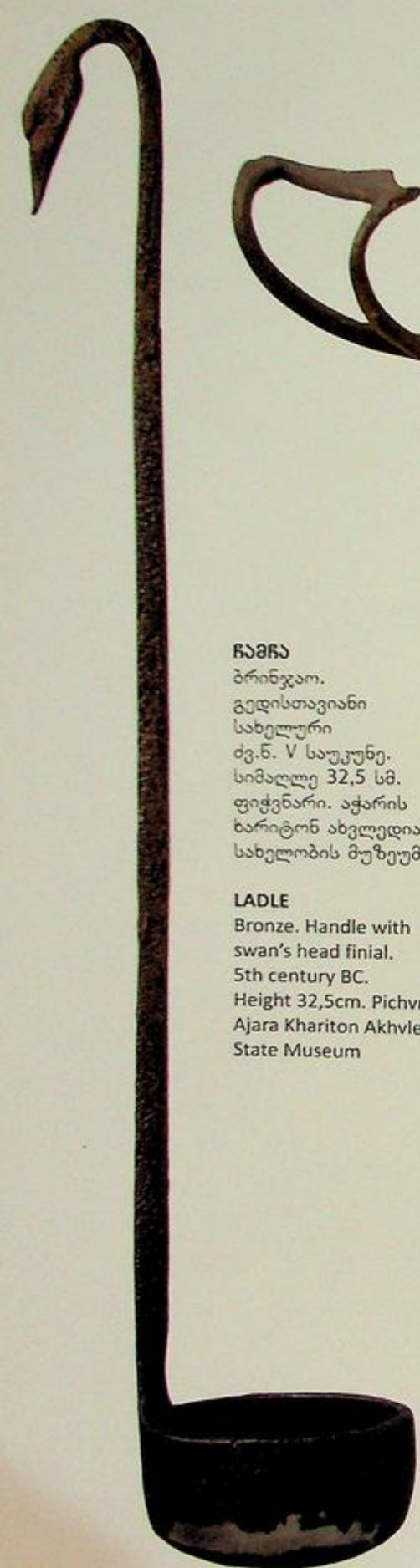
BRACELET WITH RAM'S HEAD FINIALS
Silver. 5th century BC.
7X5,5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

სამაჯურები ცხოველის თავის
სტილიზებული გამოსახულებებით
ვერცხლი. ძვ.წ. V საუკუნე.
6,2X4,4 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

**BRACELETS WITH STYLIZED
ANIMAL HEAD FINIALS**
Silver. 5th century BC.
6,2X4,4 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ჩაშრა
 ბრინჯაო.
 გედისთავიანი
 სახელური
 ძვ.წ. V საუკუნე.
 სიმაღლე 32,5 სმ.
 ფიჭვნარი. აჭარის
 ხარიტონ ახვლედიანის
 სახელობის მუზეუმი

LADLE
 Bronze. Handle with
 swan's head finial.
 5th century BC.
 Height 32,5cm. Pichvnari.
 Ajara Khariton Akhvlediani
 State Museum

კილიკი
 ბრინჯაო.
 ძვ.წ. III საუკუნე.
 8,8X8,6 სმ. ფიჭვნარი.
 აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის
 სახელობის მუზეუმი

KYLIX
 Bronze. 3rd century BC.
 8,8X8,6 cm. Pichvnari.
 Ajara Khariton Akhvlediani
 State Museum

ღოძი
 ბრინჯაო.
 ძვ.წ. V საუკუნე.
 15,7X16,5 სმ. ფიჭვნარი.
 აჭარის ხარიტონ
 ახვლედიანის
 სახელობის მუზეუმი

JUG
 Bronze. 5th century BC.
 15,7X16,5 cm. Pichvnari.
 Ajara Khariton Akhvlediani
 State Museum

სანური
 გედისთავიანი სახელური. ბრინჯაო.
 ძვ.წ. V საუკუნე. 26,5X12,4 სმ. ფიჭვნარი.
 აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის
 სახელობის მუზეუმი

FILTER
 Bronze. Handle with swan's head finial.
 5th century BC. 26,5X12,4 cm. Pichvnari.
 Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

ლაკითოსები

შავფიგურული სტილის, ცილინდრული, ჯამისებრი პირიანი, თეთრფონიანი, პალმეტის ორნამენტით. ძვ.წ. V საუკუნის მეორე ნახევარი. სიმაღლე 18 სმ, 11,5 სმ. ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

LEKYTHOI

Black-figure, cylinder body, bowl-mouth, white-ground, with vertical palmettes. Second half of 5th century BC. Height 18 cm, 11,5 cm. Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

წითელფიგურული არიგალოსისებრი ლაკითოსი
სავარძელში მჯდომი ქალისა და სტილიზებული მცენარეული ორნამენტის გამოსახულებით. ძვ.წ. V საუკუნის მეოთხე მეოთხედი. 13X8 სმ. ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

RED-FIGURE SQUAT LEKYTHOS
A female figure sitting in a chair and a stylized floral ornament. Fourth quarter of the 5th century BC. 13X8 cm. Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

შავლაკიანი ასკოსი
ძვ.წ. V საუკუნე. სიმაღლე 7 სმ. ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-GLOSS ASKOS
5th century BC. Height 7 cm. Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

თინის სტატუეტი

ფეხზე მდგარი ქალღმერთის
გამოსახულება.
პოსტაფროდიტეს ჯგუფი.
ძვ.წ. V საუკუნე.
სიმაღლე 31 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური
მუზეუმი

TERRACOTTA FIGURINE

Standing Goddess.
Post-Aphrodite group.
5th century BC.
Height 31 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

თინის სტატუეტი

ტახტზე მჯდომი
ქალღმერთი დემეტრე.
ძვ.წ. V საუკუნე.
სიმაღლე 19,5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური
მუზეუმი

TERRACOTTA FIGURINE

Enthroned Goddess Demeter.
5th century BC.
Height 19,5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

შავფიგურული ოინოსოია
ჯოხიანი მხედარი და ცხენი.
ძვ.წ. V ს პირველი ნახევარი.
15,5X9,5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-FIGURE OINOCHOE
Rider with a stick and a horse.
First half of the 5th century BC.
15,5X9,5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

შავფიგურული ოინოსოია
ფრთოსანი ქალღმერთი საკურთხეველთან.
ძვ.წ. IV ს პირველი ნახევარი.
სიმაღლე 18 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-FIGURE OINOCHOE
A winged Goddess descending towards an altar.
First half of the 4th century BC.
Height 18 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

შავფიგურული მინიატურული სკიფოსი.
ძვ.წ. V საუკუნის პირველი ნახევარი. სიმაღლე 5 სმ.
ციხისძირი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-FIGURE MINIATURE SKYPHOS
First half of the 5th century BC. Height 5 cm.
Tsikhisdziri. Batumi Archaeological Museum

წითელფიგურული კანთაროსი
St. Valentin-ის კლასი.
შემკულია ფრიზებად განლაგებული
გეომეტრიული ორნამენტით.
ძვ.წ. V საუკუნე. 11X8,7 სმ.
ფიჭვნარი. ბათუმის
არქეოლოგიური მუზეუმი

RED-FIGURE KANTHAROS
St. Valentine Class.
Decorated with geometric
ornament in friezes.
5th century BC. 11X8,7 cm.
Pichvnari. Batumi
Archaeological Museum

წითელფიგურული სკიფოსი
ბუს გამოსახულებით ზეთისხილის რტოებს შორის.
ძვ.წ. V საუკუნის მეორე მეოთხედი. 8,5X9,5 სმ.
ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

RED-FIGURE GLAUX (OWL) SKYPHOS
Second quarter of the 5th century BC. 8,5X9,5 cm.
Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

ლაკითოსი

შავფიგურული სტილის, ცილინდრული, ჯამისებრიპირიანი, თეთრფონიანი, პალმეტის ორნამენტით.
ძვ.წ. V საუკუნის მეორე მეოთხედი.
სიმაღლე 22,1 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

LEKYTHOS

Black-figure, cylinder body,
bowl-mouth, white-ground,
decorated with meander and palmettes.
Second quarter of the 5th century BC.
Height 22,1 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ლაკითოსაბი

შავფიგურული სტილის, ცილინდრული, საკვამურისებრიპირიანი.
ძვ.წ. V საუკუნის მეორე მეოთხედი.
სიმაღლე 16-18 სმ. ფიჭვნარი. ციხისძირი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

LEKYTHOI

Black-figure, cylinder body,
Chimney-mouth.
Second quarter of the 5th century BC.
Height 16-18 cm. Pichvnari, Tsikhisdziri.
Batumi Archaeological Museum

ლაკითოსი

წითელფიგურული,
ცილინდრული.
ფრთოსანი ღვთაება ეოსი
ხელში მამხალით. ძვ.წ. 460.
სიმაღლე 18 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური
მუზეუმი

LEKYTHOS

Red-figure, cylinder body.
Winged goddess Eos with a torch
in the hand. 460 BC.
Height 18 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ლაკითოსი

წითელფიგურული,
ცილინდრული.
გოგონა ბურთს ათამაშებს.
ძვ.წ. V საუკუნის მეოთხე
მეოთხედი. L.M. მხატვრის
სახელოსნო.
სიმაღლე 14,5 სმ.
ფიჭვნარი. ბათუმის
არქეოლოგიური მუზეუმი

LEKYTHOS

Red-figure, cylinder body.
A girl playing a ball.
Last Decades of the 5th century.
L.M. Painter's workshop .
Height 14,5 cm.
Pichvnari. Batumi
Archaeological Museum

შავლაკიანი კილიქი
ძვ.წ. V საუკუნე. 6,4X20,7 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-GLOSS KYLIX
5th century BC. 6,4X20,7 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

შავფიგურული კილიქი
მხედრისა და ცხენებმზღმული ეტლის გამოსახულებით.
ძვ.წ. V საუკუნე. 9X8 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-FIGURE KYLIX
A quadriga drawn by a warrior.
5th century BC. 9X8 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

წითელფიგურული ზარისაპრი კრატერი
ზევსი და ფროსანი ირისი. ძვ.წ. 460-430.
32X27 სმ. ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

RED-FIGURE BELL-CRATER
A winged Iris filling a kantharos held by
an enthroned Zeus . 460-430 BC.
32X27 cm. Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

წითელფიგურული კრატერი მითოლოგიური სცენებით
 ნიობიდების მხატვრის წრე. დაახლ. ძვ.წ. 450. სიმაღლე 49,5 სმ, პირის დიამ. 49 სმ.
 ფიქვენარი. აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

RED-FIGURE CRATER WITH MYTHOLOGICAL SCENES
 Niobid Painter workshop. About 450 BC. Height 49,5 cm, rim diam. 49 cm.
 Pichvnari. Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

წითელფიგურული კრატერი მითოლოგიური სცენებით

ნიობიდების მხატვრის ნრე.

ზედა ფრიზი: სასიყვარულო მიდევენების ორი სცენა.

წინა მხარე – შუაში: ა. შუბოსანი გმირი (თესეუსი) მარცხნივ მისდევს გაქცეულ ქალს (ელენეს). მარჯვნივ გაქცეული ორი ქალის ფიგურა. ბ. უკანა მხარე – შუაში: ფრთოსანი ქალღმერთი (ეოსი) მარცხნივ მისდევს ჩანგიან ჭაბუკს (კეფალოსს); მარჯვნივ გაქცეული მეორე ჩანგიანი ჭაბუკის ფიგურა.

ქვედა ფრიზი: წინა მხარეზე ფრთოსან ეტლში მჯდომარე ტრიპტოლემოსი ხელში ფიალით და თავთავებით დემეტრესა და კორას შორის. უკანა მხარეზე ოთხფიგურიანი კომპოზიცია სიმპოსიონის სცენით: ტახტებზე წამოწოლილი მამაკაცები და მათი გამართობი ქალები.

დაახლ. ძვ.წ. 450. სიმაღლე 49,5 სმ, პირის დიამ. 49 სმ.

ფიჭვნარი. აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

RED-FIGURE CRATER WITH MYTHOLOGICAL SCENES

Niobid Painter workshop.

Upper frieze: two scenes of pursuit.

Front – middle: A. a youth with a spear (Theseus) pursues a girl (Helen) on the left. On the right two figures of women running away. B. Back – middle: a winged goddess (Eos) pursues to the left a youth with a lyre (Cephalus). On the right, the running figure of another youth with a lyre.

Lower frieze: in the front, Triptolemus seated in a winged chariot, holding a phial and wheat ears between Demeter and Kore. At the back – a four-figure composition with a Symposium scene: men lying on couches and women entertaining them.

About 450 BC. Height 49,5 cm, rim diam. 49 cm.

Pichvnari. Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

ნითელფიგურული არიგალსისეზარი ლეკითოსავი
 პალმეტის გამოსახულებით. ძვ.წ. IV ს პირველი ნახევარი.
 სიმაღლე 7-12 სმ. ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

RED-FIGURE SQUAT LEKYTHOI
 with palmettes. First half of the 4th century BC.
 Height 7-12 cm. Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

**ნითელფიგურული
არიგალოსისებრი ლეკითოსები**
თავსაბურავიანი ქალის თავის (ანოდოსის-ამოსვლის
სცენა) და ვეშაპის გამოსახულებებით.
ძვ.წ. IV საუკუნე. სიმაღლე 6 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

RED-FIGURE SQUAT LEKYTHOI
with the images of a woman's head wearing a head-dress
(Anodos-rising scenes) and a whale.
4th century BC. Height 6 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

**ნითელფიგურული
ცილინდრული
ლეკითოსი**
მეომრის გაცილების სცენა.
ძვ.წ. 460-430. სიმაღლე 35 სმ.
ფიჭვნარი. ბათუმის
არქეოლოგიური მუზეუმი

**RED-FIGURE
CYLINDER LEKYTHOS**
Warrior's farewell scene.
460-430 BC. Height 35 cm. Pichvnari
Batumi Archaeological Museum

ლაკითოსები

შავფიგურული სტილის, ცილინდრული, ჯამისებრი პირიანი, თეთრფონიანი, სუროს ტოტის ორნამენტით.
ძვ.წ. V საუკუნის მეორე მეოთხედი.
ბელდამის მხატვრის სახელოსნო.
სიმაღლე 15-19,5 სმ. ფიჭვნარი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

LEKYTHOI

Black-figure, cylinder body, white-ground, decorated with ivy patterns.
Middle decades of the 5th century BC. Beldam Painter workshop.
Height 15-19,5 cm. Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

წითელფიგურული გუტუსი

საწურითა და ლომის თავის გამოსახულებიანი სადინარი.
ძვ.წ. IV საუკუნე. 6,6X8,5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

RED-FIGURE GUTTUS

with a strainer and a spout in form of a lion's head.
4th century BC. 6,6X8,5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

შავლაკიანი ლეკითოსები
ძვ.წ. V საუკუნე. სიმაღლე 7,5-9 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-GLOSS LEKYTHOI
5th century BC. Height 7,5-9 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

შავლაკიანი ამფორისკოსი
ძვ.წ. V საუკუნე.
სიმაღლე 14 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-GLOSS AMPHORISKOS
5th century BC.
Height 14 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

არიალოსისეზარი ლაკითოსაზი
 ბადისებრორნამენტიანი.
 ძვ.წ. IV პირველი ნახევარი.
 სიმაღლე 5-7 სმ. ფიჭვნარი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

SQUAT NET LEKYTHOI
 First half of the 4th century BC.
 Height 5-7 cm. Pichvnari.
 Batumi Archaeological Museum

არიალოსისეზარი ლაკითოსაზი
 შავფიგურული, მეანდრისმოტივიანი ზოლებით.
 ძვ.წ. IV საუკუნის პირველი ნახევარი.
 სიმაღლე 8-11,5 სმ. ფიჭვნარი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

SQUAT LEKYTHOI
 Black-figure, with meander motif bands.
 First half of the 4th century BC. Height 8-11,5 cm
 Pichvnari, Batumi Archaeological Museum

წითელფიგურული ასკოსი

ათლეტების ორი შიშველი
ფიგურა ერთმანეთისაკენ
მიმართული.

ძვ.წ. V ს ბოლო მეოთხედი
– IV ს პირველი ათწლეულები.
7X9,4 სმ. ფიჭვნარი. აჭარის
ხარიტონ ახვლედიანის
სახელობის მუზეუმი

RED-FIGURE ASKOS

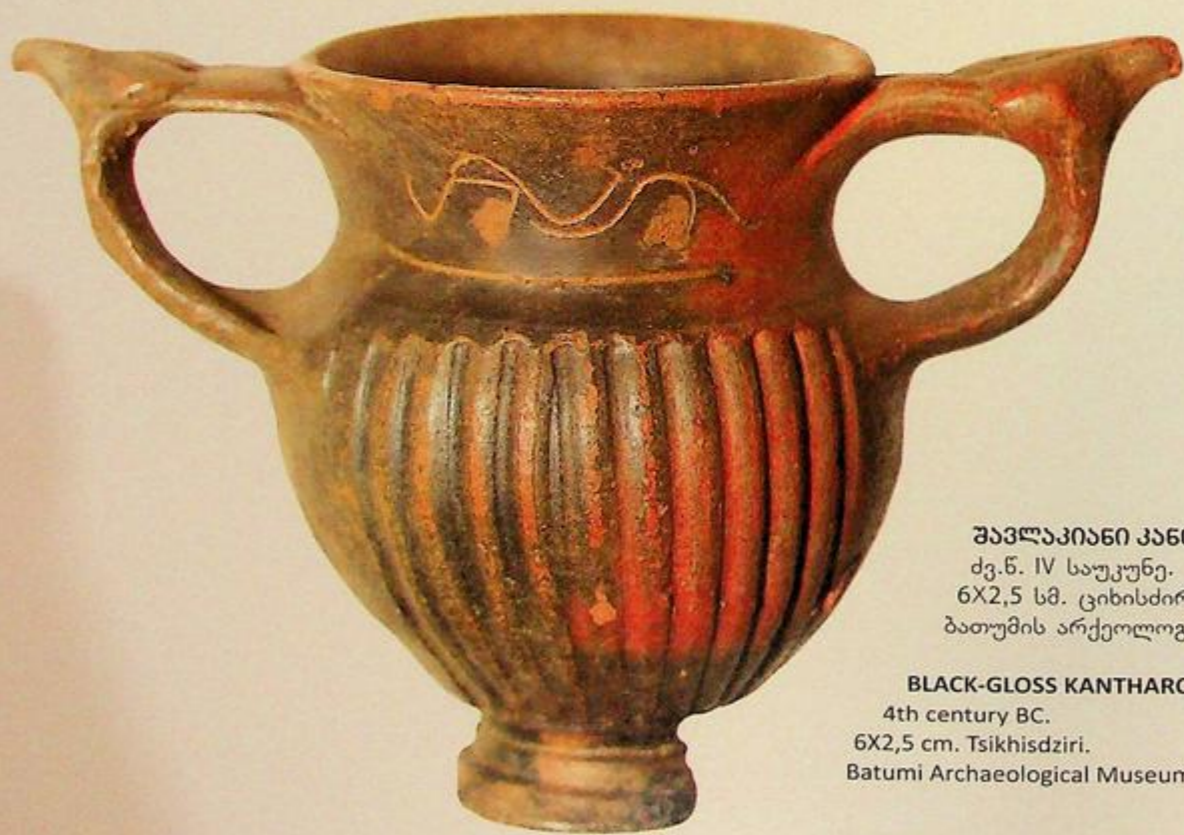
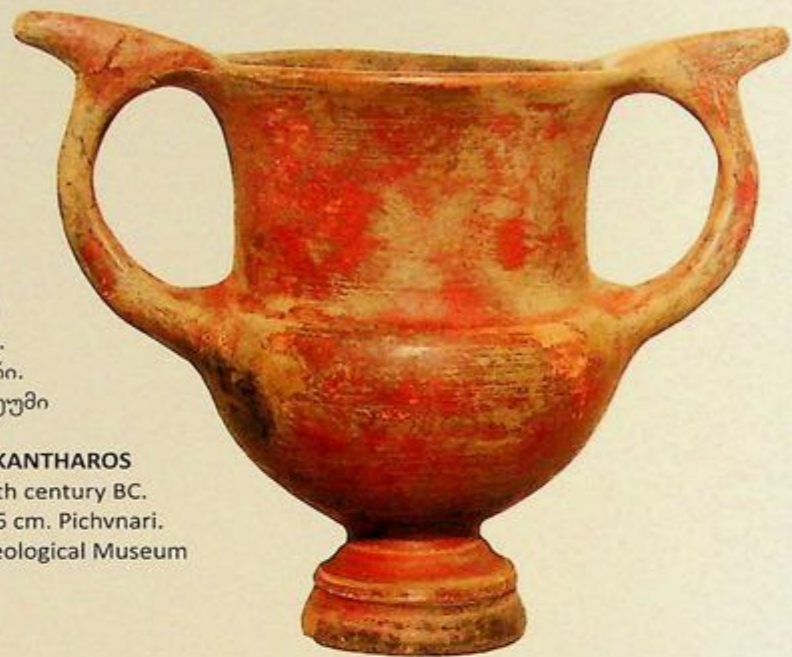
Representations of a
confronted athletes .

Last quarter of the 5th century
-first decades of the 4th century BC.
7X9,4 cm. Pichvnari. Ajara Khariton
Akhvlediani State Museum

შავლაკიანი კანთაროსი
ძვ.წ. IV საუკუნე.
სიმაღლე 10,6 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-GLOSS KANTHAROS
4th century BC.
Height 10,6 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

შავლაკიანი კანთაროსი
ძვ.წ. IV საუკუნე.
6X2,5 სმ. ციხისძირი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK-GLOSS KANTHAROS
4th century BC.
6X2,5 cm. Tsikhisdziri.
Batumi Archaeological Museum

შავლაკიანი კანთაროსი
შენწყობილი პერაკლეს კვანძიანი ყურებით.
ძვ.წ. IV საუკუნე. 12,5X7,8 სმ. ფიჭვნარი.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

BLACK-GLOSS KANTHAROS
Double handles with Heracleian knots.
4th century BC. 12,5X7,8 cm. Pichvnari.
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

თიხის ღოძი

შემკულია ქდეებისა და კოპების სარტყლებით.
ძვ.წ. V საუკუნე. სიმაღლე 13 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

POTTERY JUG

Decorated with bands of notches and knobs.
5th century BC. Height 13 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

უზრებილიანი ღოძი კანელურებით
ძვ.წ. IV საუკუნე. სიმაღლე 21 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

TUBULAR-HANDLED POTTERY JUG
4th century BC. Height 21 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

შავლაკიანი გუტუსი
ძვ.წ. III საუკუნე. 9X3,4 სმ. ციხისძირი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BLACK GLOSS GUTTUS
3rd century BC. 9X3,4 cm. Tsikhisdziri.
Batumi Archaeological Museum

თიხის ღოჯაბი
 შემკულია ნუშიებური
 რელიეფებით.
 ძვ.წ. V საუკუნე.
 სიმაღლე 13-14 სმ.
 ფიჭვნარი. ბათუმის
 არქეოლოგიური მუზეუმი

POTTERY JUGS
 Decorated with almond
 eyes relief images.
 5th century BC.
 Height 13-14 cm. Pichvnari.
 Batumi Archaeological Museum

იონიური ოლაბი
 ძვ.წ. V საუკუნე.
 სიმაღლე 13,5 სმ. ფიჭვნარი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

IONIAN OLPE
 5th century BC.
 Height 13,5 cm. Pichvnari.
 Batumi Archaeological Museum

თიხის ღოჯი
 წითელი საღებავით მოხატული
 მცენარეული ორნამენტით
 (გვიმრისა და სუროს ფოთლები,
 ყვავილები, ყურძნის მტევნები).
 ძვ.წ. III საუკუნე.
 17,5X6 სმ. ფიჭვნარი.
 აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის
 სახელობის მუზეუმი

POTTERY JUG
 Red paint plant ornament
 (fern and ivy leaves, flowers,
 bunches of grapes).
 3rd century BC.
 17,5X6 cm. Pichvnari.
 Ajara Khariton Akhvediani
 State Museum

იონიური ჭურჭელი
ძვ.წ. V საუკუნე.
სიმაღლე 8,4 სმ, 15 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

IONIAN POTTERY
5th century BC.
Height 8,4 cm, 15 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

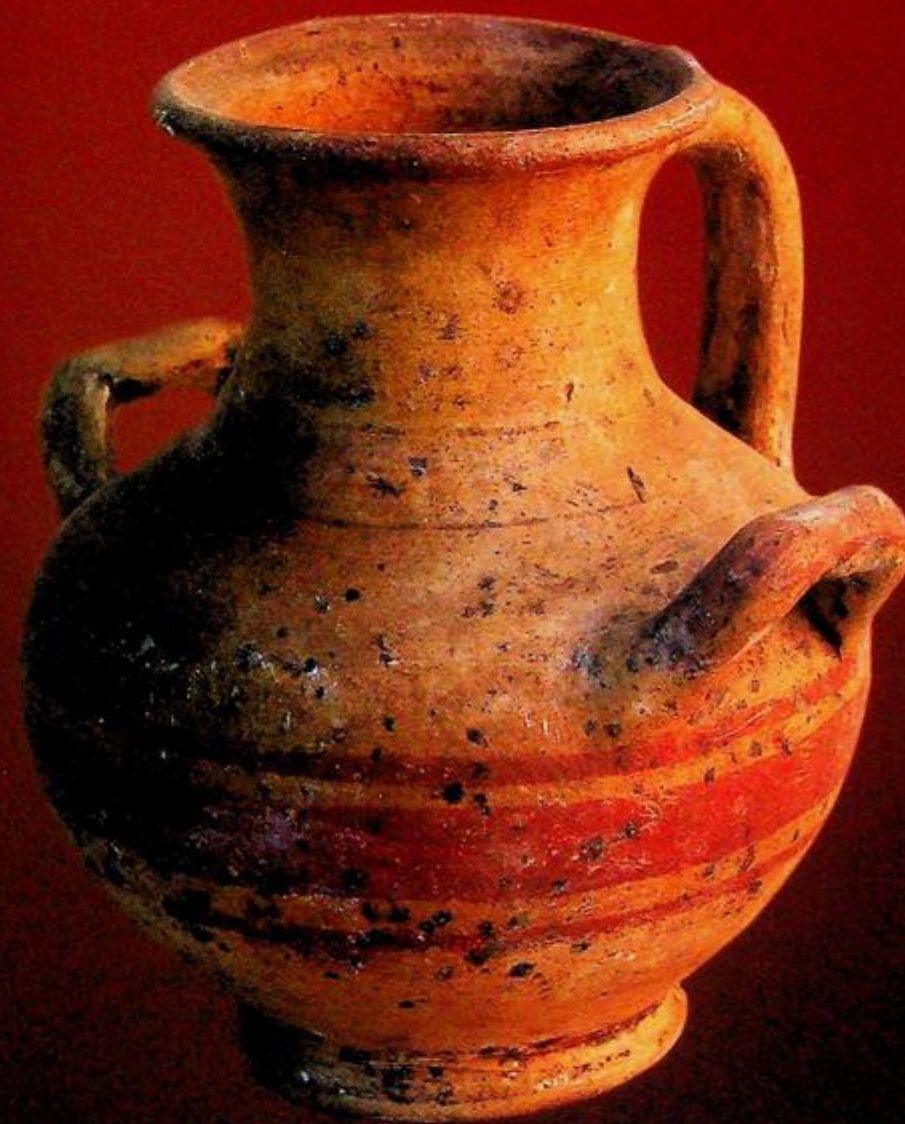
იონიური ჭურჭელი
ძვ.წ. V საუკუნე. 9X10,5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

IONIAN POTTERY
5th century BC. 9X10,5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ნაცრისფერითიანი ღოძი
ძვ.წ. IV საუკუნე.
სიმაღლე 23 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GREY WARE JUG
4th century BC.
Height 23cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

იონიური ჰიდრისკოსი
სადა წითელი ზოლებით.
ძვ.წ. V საუკუნე.
სიმაღლე 11 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

IONIAN HYDRISKOS
with plain red bands.
5th century BC. Height 11 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ფარადი მინის სანელსაცხაბლაეპი
(ოინოხოაი)
ძვ.წ. V საუკუნე. სიმაღლე 9 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

POLYCHROME GLASS PERFUME VESSELS
(OINOCHOAI)
5th century BC. Height 9 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ფარადი მინის სანელსაცხაბლაე
(ამფორისკოსი)
ძვ.წ. V საუკუნე.
სიმაღლე 6,5 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

POLYCHROME GLASS PERFUME VESSELS
(AMPHORISKOS)
5th century BC. Height 6,5 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ფარადი მინის სანელსაცხაბლაეპი
(ამფორისკოსაი)
ძვ.წ. V საუკუნე.
სიმაღლე 6-7 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

POLYCHROME GLASS PERFUME VESSELS
(AMPHORISKOI)
5th century BC. Height 6-7 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

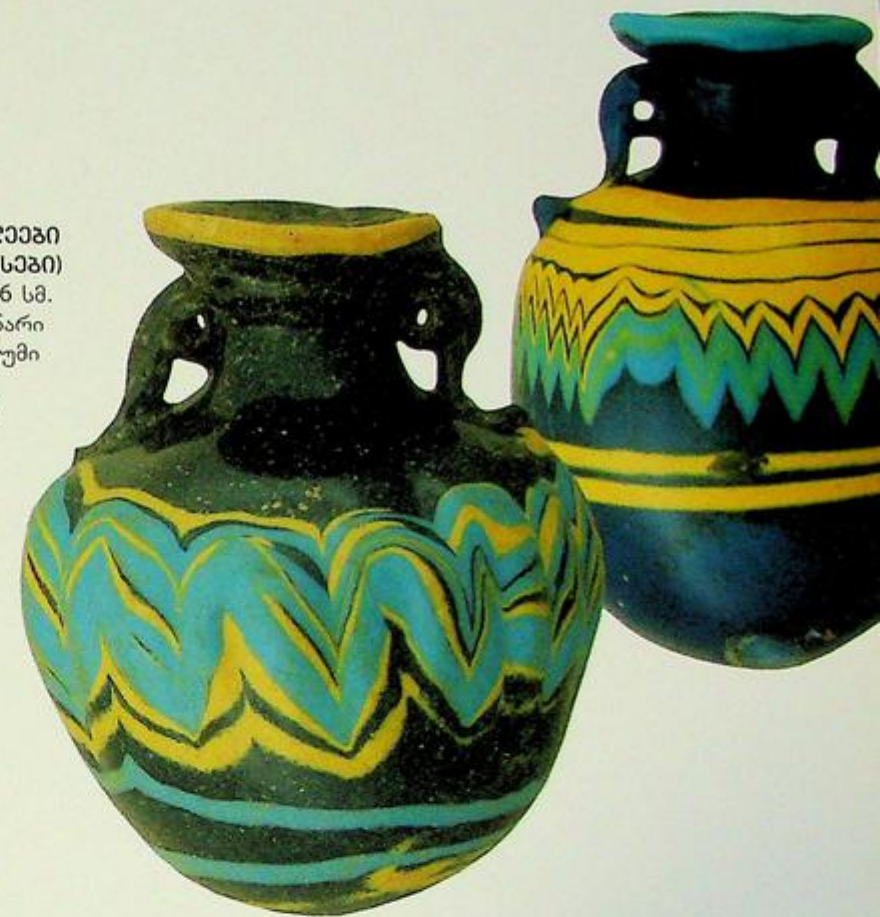
ფერადი მინის სანელსაცხებლები
(ალაბასტრონები)
ძვ.წ. V საუკუნე. სიმაღლე 9-10 სმ. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

POLYCHROME GLASS PERFUME VESSELS
(ALABASTRA)
5th century BC. Height 9-10 cm. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ფერადი მინის სანელსაცხებლები
(არიბალოსები)
ძვ.წ. V საუკუნე. სიმაღლე 5-6 სმ.
ციხისძირი. ფიჭვნარი
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

POLYCHROME GLASS PERFUME VESSELS
(ARIBALLOI)
5th century BC. Height 5-6 cm.
Tsikhisdziri. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ქიზიკის სტატარები

ნიმფა კლიტე/ჩაჭდებული კვადრატი.
ტრიტონი თინუსით ხელში/ჩაჭდებული კვადრატი.
ელექტრუმი. ძვ.წ. 480-450. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

STATERS OF CYZICUS

Nymp Clite/Incuse square.
Triton holding a fish/Incuse square.
Electrum. 480-450 BC. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

აგინას მონეტა

კუ/ჩაჭდებული კვადრატი.
სპილენძი. ძვ.წ. VI-V საუკუნეები.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

COIN OF AEGINA

Turtle/Incuse square.
Copper. 6th-5th century BC.
Batumi Archaeological Museum

კოლხური ნახევარდრაქმიანი

არქაიზირებული ადამიანის თავი/ხარის თავი.
ვერცხლი. ძვ.წ. V-III საუკუნეები.
ფიჭვნარი. ბათუმის
არქეოლოგიური მუზეუმი

COLHIAN HEMIDRACHM

Archaizing human head/Bull's head.
5th-3rd century BC. Pichvnari
Batumi archaeological Museum

სინოპური დრაქმა

ნიმფას თავი/არნივი დელფინზე.
ძვ.წ. 360-320. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

SINOPEAN DRACHM

Nymph of Sinope/Eagle over dolphin
360-320 BC. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

მონეტა. სირაკუსი

ათენა კორინთულ მუზარადში/ჰიპოკამფი
სპილენძი. ძვ.წ. 405-367. ფიჭვნარი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

COIN. SYRACUSE

Athena's head in Corinthian helmet/Hippocamp
Copper. 405-367 BC. Pichvnari.
Batumi Archaeological Museum

ოქროს მრგვალი გარსაპრავი
ცხოველთა ბრძოლის სცენა.
დიამ. 13,5 სმ.
ახ.წ. I-III საუკუნეები.
გონიოს განძი. ბათუმის
არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD ROUNDEL
Beasts fighting scene.
Diameter 13,5 cm.
1st-3rd century AD.
Gonio treasure. Batumi
Archaeological Museum

LATE ANTIQUE AGE

გვიანანტიკური ხანა

ახ. წ. I საუკუნეში კოლხეთი რომის მცირე აზიული პროვინციის ნაწილი გახდა, რამაც განაპირობა ამ ოლქებთან მისი ხანგრძლივი პოლიტიკური, სავაჭრო-ეკონომიკური და კულტურული ურთიერთობა. ამგვარ ურთიერთობას ღრმა ფესვები ჰქონდა ელინისტურ და უფრო ადრეულ ხანაშიც. ამიერიდან დასავლეთ საქართველო რომაული კულტურის გავლენის სფეროში მოექცა.

არქეოლოგიური მუზეუმის ოქროს ფონდში ექსპონირებულია შემთხვევით ნაპოვნი ახ. წ. პირველი საუკუნეების ოქროს ნივთებისაგან შედგენილი სამი მნიშვნელოვანი განძის (გონიო, მახო, კაპანდიბი) ნივთები. აღნიშნული

In the 1st century AD Colchis became a part of Asia Minor province of Rome. This provided its long political, trade-economic and cultural relations with these regions. Such relations had deep roots in the Hellenistic and earlier ages as well. Since then West Georgia was within the area under the influence of Roman culture.

კოლექციები შეიცავს საიუველირო ნაკეთობებსა და ტორევეტიკის ნიმუშებს, ესენია: სამკაულები (ოქროს წნული ძეწკვები, სამაჯურები, მედალიონები, საკიდები, ბალთები, ოქროსა და ქარვის მძივები), ტანსაცმელთან დაკავშირებული ნივთები (ლილი, კილიტი), ოქროსა და ვერცხლის ჭურჭლები, გარსაკრავი ფირფიტები, შტანდარტის თავი. მდიდრული ნივთების შემცველი კოლექციებიდან განსაკუთრებით გამორჩეულია ჭაბუკის ოქროს ქანდაკება, რომელიც მიჩნეულია დიოსკურ-კორიბანტის გამოსახულებად. მისი საკულტო დანიშნულება ეჭვს არ იწვევს.

ოქროს ნივთებს შორის უნიკალურია მრგვალი გარსაკრავი, რომლის ცენტრში ცხოველთა ბრძოლის სცენაა გამოსახული. კატისებრი მტაცებელი თავს ესხმის ჯიხვისებრ ცხოველს. ფიგურები ინკრუსტირებულია სხვადასხვა ფორმის ბუდეებში ჩასმული მწვანე და წითელი პასტით, ბენვიკი გადმოცემულია ირიბი ჭდეებით, ტალღოვანი ან წვრილი გრძივი ხაზებით. მხატვრულ-სტილისტური თვალსაზრისით, გონიოს გარსაკრავი განეკუთვნება ძვ.წ. I – ახ.წ. II სს. ე. წ. პოლიქრომიულ-სარმატულ ცხოველსახოვანი სტილის ძეგლთა წრეს, რომლისთვისაც დამახასიათებელია ტანისამოსის მოსართავი ბალთებისა და ცხენის აკაზმულობის ნაწილების (ფალარის) შემკობა ცხოველთა ბრძოლის სცენებით, სადაც ცხოველთა გამოსახულების სტილიზაცია შეხამებულია ცალკეული დეტალების ნატურალისტურ გადმოცემასთან.

ტიპოლოგიური და მხატვრულ-სტილისტური თვალსაზრისით, ოქროს სამკაულთა ერთ სახეობას განეკუთვნება გონიოსა და კაპანდიბის განძებში შემავალი ბალთები, მოთვალული და დაცვარული ფირფიტები, რომელთა ზედა ნაწილი ფრინველის ან ცხოველის გამოსახულებებით შემკული ერთი ან ორი სამკუთხედითაა დაგვირგვინებული, ხოლო ქვედა ნაწილზე შებმულია წნულ ძეწკვზე დამაგრებული მრგვალი ფირფიტები. ერთ-ერთი ბალთის ცენტრში დარჩილია ფირფიტა მხედრის რელიეფური გამოსახულებით.

The articles of three important Hoards (Gonio, Makho, Kapandibi), including the accidentally found gold items of the 1st century AD, are exhibited in the Gold Fund of the Batumi Archaeological Museum. These collections include the samples of jeweler work and toreutics. They are: jewelry (gold plaited chains, bracelets, brooches, buckles and pendants, gold and amber beads), the items connected with clothes (buttons), gold and silver vessels, cover decoration gold plates and head of the standard. From the collections the figurine of a naked youth is one of the remarkable items, which is considered to be a representation of Dioscur-Cabire-Corybant and served a cult or ritual function.

Among the gold artifacts unique is gold roundel with the representation of beasts fighting. Feline predator attacks a goat-like animal. The figures and edges of roundel are richly adorned with inlay of different shapes of red and greenish-blue glass pastes. Animals' fur is represented by indirect notches, wavy or thin longitudinal lines. Gonio roundel has very close parallels with artifacts of the Sarmatian or Polychrome Animal Style of the 1st BC–2nd AD. For this style it is characteristic to decorate the buckles of clothes and harness of a horse (phalerae) with the scenes of animal fight, in which the stylized image of animals is matched to naturalistic representation of separate details.

From the typological and artistic-stylistic viewpoint to one group of gold jewelry belong the decorative rectangular or crescent-shaped gold buckles with three or four chains ending in small discs of the Gonio and Kapandibi Hoards. The buckles are decorated with stones, glass paste inlay, granules and relief figures (a rider, a bird, a lion). Supposedly, they were used as a hair or garment decoration. Stylistically they are close to the samples of Colchian goldsmithery of the Early Antique Age and the symbols of images on them (a rider, birds, rosette) are connected with the Colchis artistic-cultural world.

აღნიშნული სამკაულებისთვის ნიშანდობლივია, აგრეთვე, დაკბილული თვალბუდეები და ცვარათი უხვად შემკობა. გამოთქმულია მოსაზრება, რომ ეს ბალთები თავსამკაულს წარმოადგენდა. მკვლევართა აზრით, აღნიშნული სამკაულები მხატვრულ-სტილისტურ თვალსაზრისით ახლოსაა ადრეანტიკური ხანის კოლხური ოქრომჭედლობის ნიმუშებთან, ხოლო მათზე მოცემული გამოსახულებების (მხედარი, ჩიტები, ვარდული) სიმბოლიკა დაკავშირებულია კოლხურ მხატვრულ-კულტურულ სამყაროსთან.

აჭარის არქეოლოგიურ მუზეუმებში ექსპონირებული გვიანანტიკური ხანის მატერი-ალური კულტურის ძეგლების დიდი ნაწილი არქეოლოგიური გათხრების შედეგადაა მოპოვებული, ესენია კერამიკის, მინის, გლიპტიკის შესანიშნავი ნიმუშები, მრავალრიცხოვანი ნუმისმატიკური მასალა, თიხისა და ბრინჯაოს ჭრაქები, სტატუეტები.

A great part of the items of the Late Antique Age, exhibited in the museums of Ajara is obtained during the archaeological excavations. They are: pottery and glass ware, finger rings with engraved gem stones, numerous numismatic finds, bronze and terracotta oil lamps, statuettes.

მინის ზილა

შემკულია რელიეფური ქედებით. ახ.წ. I-II საუკუნე. სიმაღლე 6 სმ. გონიო. გონიო-აფსაროსის არქეოლოგიურ-არქიტექტურული მუზეუმ-ნაკრძალი

GLASS RIBBED BOWL

1st-2nd century AD. Height 6 cm. Gonio. Gonio-Apsaros Archaeological-Architectural Museum-Reserve

ჭაბუკის ოქროს ქანდაკება
მთლიანად ჩამოსხმული. სიმაღლე 7,8 სმ.
ახ.წ. I-III საუკუნეები.
გონიოს განძი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD FIGURINE OF A YOUTH
Solid Cast .
Height 7,8 cm. 1st-3rd century AD.
Gonio treasure.
Batumi Archaeological Museum

ოქროს სამაჯურები

ახ.წ. I-III საუკუნეები.
7X6,5 სმ, 7,5X7 სმ. გონიოს განძი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD BRACELETS

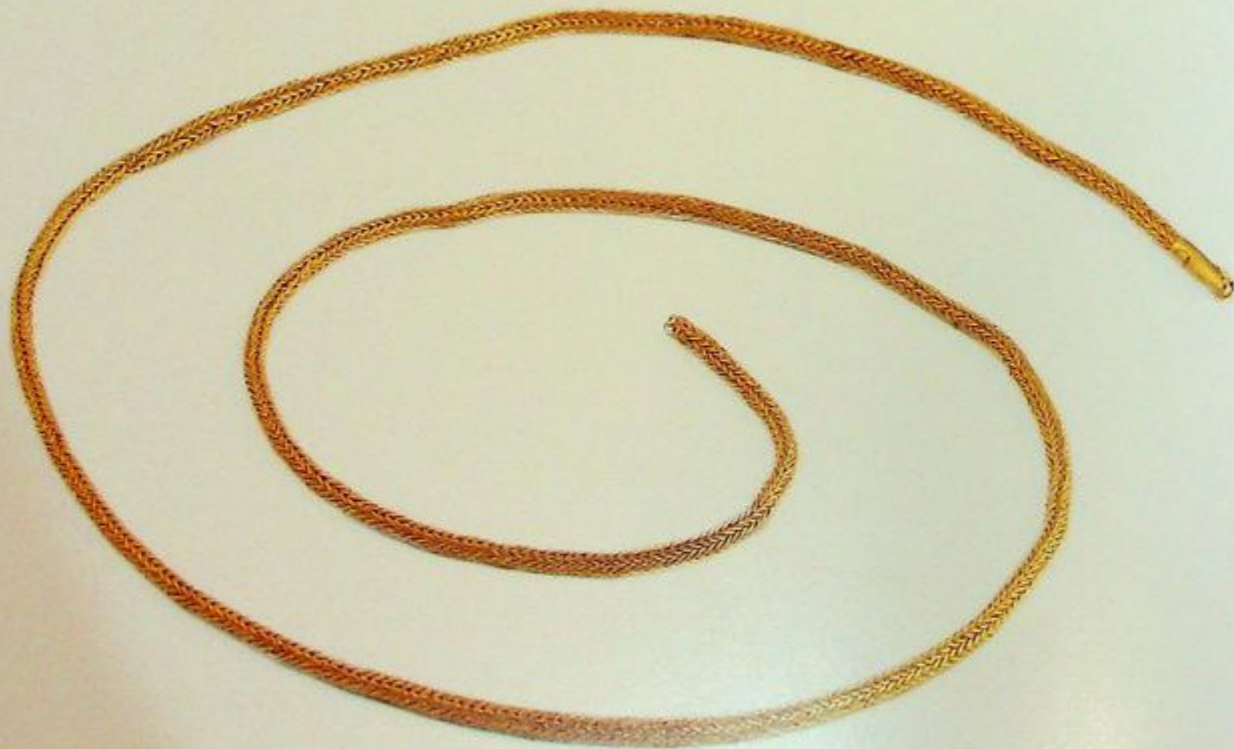
1st-3rd century AD.
7X6,5 cm, 7,5X7 cm Gonio treasure.
Batumi Archaeological Museum

ოქროს ნული ქანკვი

ახ.წ. I-III საუკუნეები.
სიგრძე 70 სმ, დიამ. 0,3 სმ. გონიოს განძი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD PLAITED CHAIN

1st-3rd century AD.
Length 62,5 cm, diam. 0,3 cm. Gonio treasure.
Batumi Archaeological Museum

ოქროს საკიდი
ჰელიოსის გამოსახულებით
ახ.წ. I-III საუკუნეები. 5,4X4,9 სმ. გონიოს განძი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD PENDANT WITH
A REPRESENTATION OF HELIOS
1st-3rd century AD. 5,4X4,9 cm. Gonio Treasure.
Batumi Archaeological Museum

ოქროს ნაული ქანკვი
 ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 სიგრძე 62,5 სმ, დიამ. 0.6 სმ. გონიოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD PLAITED CHAIN
 1st-3rd century AD.
 Length 62,5 cm, diam. 0,6 cm. Gonio treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ქარვის მძივსაკიდავი
 ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 3,5X2,3 სმ. გონიოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

AMBER BEAD PENDANTS
 1st-3rd century AD.
 3,5X2,3 cm. Gonio Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ოქროს ბრახილი სამაჯური
 ახ.წ. I-III საუკუნეები. დიამ. 6 სმ. კაპანდბის განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD TWISTED BRACELET WITH STONE SETTINGS
 1st-3rd century AD. Diam. 6 cm. Kapandibi Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ოქროს ქანკვაზი და თვლიანი საკიდავი
 ახ.წ. I-III საუკუნეები. ქენკვის სიგრძე 9 სმ,
 საკიდის სიმაღლე 2,5 სმ. მახოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD CHAINS AND PENDANTS WITH STONE SETTINGS
 1st-3rd century AD. Length of chain 9 cm,
 height of pendant 2,5 cm. Makho Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ოქროს ფირფიტები ბორჯღალის გამოსახულებით
ახ.წ. I-III საუკუნეები.
დიამ. 4,7 სმ. გონიოს განძი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD ROUND PLATES WITH BORJGALI (SUN SYMBOL)
1st-3rd century AD.
Diam. 4,7 cm. Gonio treasure.
Batumi Archaeological Museum

ბარსაკრავები
 ზოლოვანი, ინკრუსტრებული
 ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 სიგანე 0,8-1 სმ. გონიოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

COVER DECORATIONS
 Linear, glass inlay.
 1st-3rd century AD.
 Width 0,8-1 cm. Gonio Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ოქროს მძივები
 ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 2,3X1,9 სმ. გონიოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD BEADS
 1st-3rd century AD.
 2,3X1,9 cm. Gonio Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ოქროს შტანდარტის თავი
 ახ.წ. I-III საუკუნეები. სიმაღლე 5 სმ. გონიოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD STANDARD HEAD
 1st-3rd century AD. Height 5 cm. Gonio Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ოქროს ბალთა
 თვლებით, გავარსით და
 რელიეფური ფიგურებით
 (მხედარი, ჩიტები) შემკული.
 ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 სიმაღლე 5,4 სმ. გონიოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD BUCKLE
 Decorated with stones, granules
 and relief figures (rider, birds)
 1st-3rd century AD.
 Height 5,4 cm. Gonio Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ოქროს ბალთა
 თვლებით და გავარსით შემკული.
 ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 სიმაღლე 5,1 სმ. გონიოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD BUCKLE
 Decorated with stones and granules.
 1st-3rd century AD.
 Height 5,1 cm. Gonio Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ოქროს ბალთა საკიდებით
 ნახევარმთვარიანობური, ინკრუსტაცია, გავარსი.
 ახ.წ. I-III საუკუნეები. 4X3,5 სმ. კაპანდიბის განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD CRESCENT BUCKLE WITH PENDANTS
 Stone setting, glass inlay, relief figure.
 1st-3rd century AD. 4X3,5 cm. Kapandibi treasure.
 Batumi Archaeological Museum

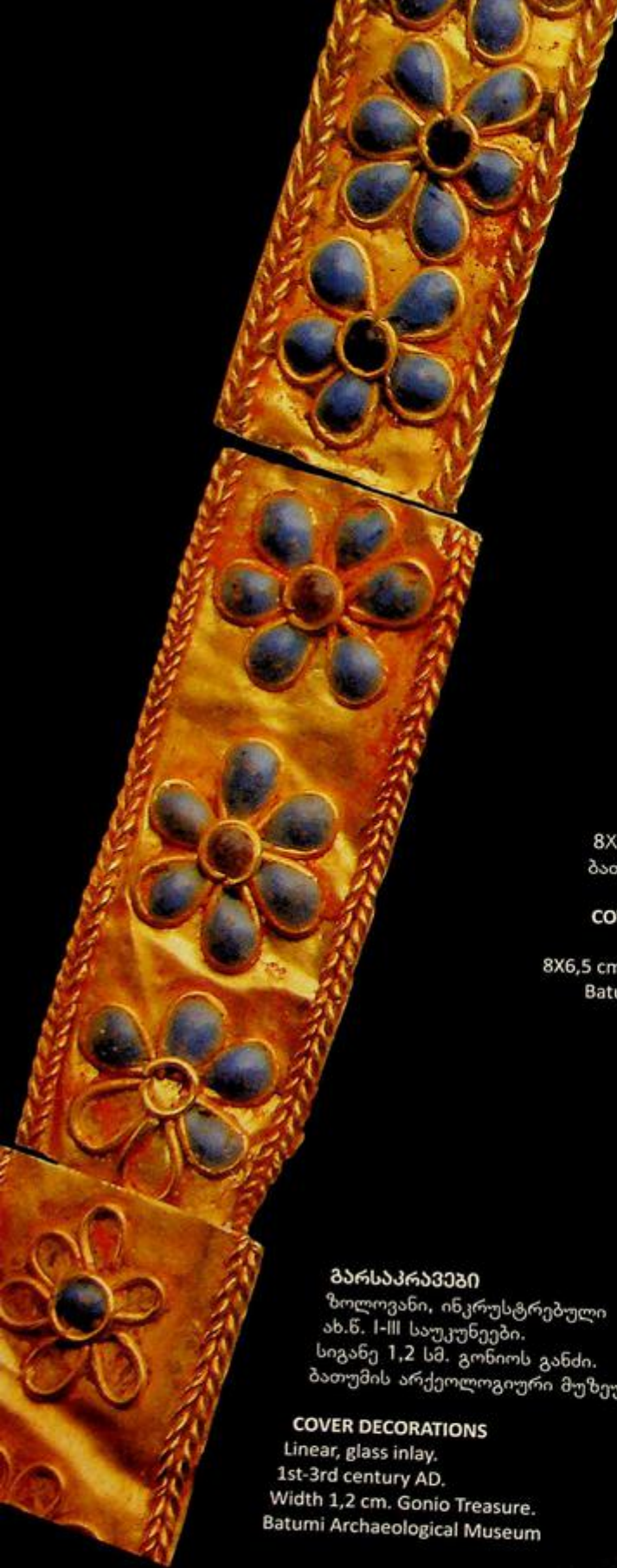
ოქროს ბალთა
 თვლებით, გავარსით და რელიეფური ლომის
 ფიგურით შემკული. ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 სიმაღლე 5 სმ. გონიოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD BUCKLE
 Decorated with stones, granules and relief lion figure.
 1st-3rd century AD. Height 5 cm. Gonio Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ოქროს საკიდი თვლებით შემკული
 ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 4,9X3,8 სმ. კაპანდიბის განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD PENDANT WITH STONE SETTINGS
 1st-3rd century AD.
 4,9X3,8 cm. Kapandibi treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ოქროს გარსაკრავი ფირფიტები
 ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 8X6,5 სმ, 15,5X7 სმ. გონიოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

COVER DECORATION GOLD PLATES
 1st-3rd century AD.
 8X6,5 cm, 15,5X7 cm. Gonio Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

გარსაკრავები
 ზოლოვანი, ინკრუსტირებული
 ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 სიგანე 1,2 სმ. გონიოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

COVER DECORATIONS
 Linear, glass inlay.
 1st-3rd century AD.
 Width 1,2 cm. Gonio Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ოქროს გარსაკრავი ფირფიტა
 ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 15,5X7 სმ. გონიოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

COVER DECORATION GOLD PLATE
 1st-3rd century AD.
 15,5X7 cm. Gonio Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

გარსაკრავები
 ზოლოვანი, ინკრუსტირებული
 ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 სიგანე 1,2 სმ. გონიოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

COVER DECORATIONS
 Linear, glass inlay.
 1st-3rd century AD.
 Width 1,2 cm. Gonio Treasure.
 Batumi Archaeological Museum

თიხის ჭრადი

ფარაკზე რომაული ხელმუბის-პილუმის
ფონზე გამოსახულია
მაღალფეხიანი ჭურჭელი.
ახ.წ. I-II საუკუნეები. 3X10 სმ. გონიო.
გონიო-აფსაროსის
არქეოლოგიურ-არქიტექტურული
მუზეუმ-ნაკრძალი

TERRACOTTA LAMP

Molded relief of a high- stemmed vessel on the
background of a Roman spear-pilum.
1st-2nd century AD. 3X10 cm. Gonio.
Gonio-Apsaros
Archaeological-Architectural
Museum-Reserve

ოქროს ჭილა
ახ.წ. I-III საუკუნეები.
4,8 X18,8 სმ. გონიოს განძი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD BOWL
1st-3rd century AD.
4,8 X18,8 cm. Gonio treasure.
Batumi Archaeological Museum

ოქროს გალთა საკიდებით
 ნახევარმთვარისებური. ინკრუსტაცია, გავარსი, რელიეფური ფიგურები.
 ახ.წ. I-III საუკუნეები. 4,5X1,5 სმ. კაპანდიბის განძი. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD CRESCENT BUCKLE WITH PENDANTS
 Glass setting and inlay, granulation, relief figures.
 1st-3rd century AD. 4,5X1,5 cm. Kapandibi treasure. Batumi Archaeological Museum

ოქროს გალთა საკიდებით
 ნახევარმთვარისებური. ინკრუსტაცია, გავარსი. ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 4X1,5 სმ. კაპანდიბის განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD CRESCENT BUCKLE WITH PENDANTS
 Glass setting and inlay, granulation.
 1st-3rd century AD.
 4X1,5 cm. Kapandibi treasure.
 Batumi Archaeological Museum

ოქროს საკინძი-მედალიონი
 ახ.წ. I-III საუკუნეები.
 4,5X3,7 სმ. მახოს განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

GOLD BROOCH
 1st-3rd century AD.
 4,5X3,7 cm. Makho treasure.
 Batumi Archaeological Museum

სერაპისის პრინჯაოს ქანდაკება
 ღვთაების ბიუსტი
 თავზე სიუხვის კალათით.
 სიმაღლე 7,9 სმ.
 ახ.წ. II საუკუნე. გონიო.
 გონიო-აფსაროსის
 არქეოლოგიურ-არქიტექტურული
 მუზეუმ-ნაკრძალი

BRONZE STATUETTE OF SERAPIS
 Bust of a deity with a basket
 of plenty surmounting his head.
 Height 7,9 cm. 2nd century AD.
 Gonio. Gonio-Apsaros
 Archaeological-Architectural
 Museum-Reserve

ოქროს საყურაები საკიდებით
 ნიბელი მინის თვლებით ინკრუსტირებული. ახ.წ. IV საუკუნე.
 2,9X1,4 სმ. ფიჭვნარი. ბათუმი არქეოლოგიური მუზეუმი

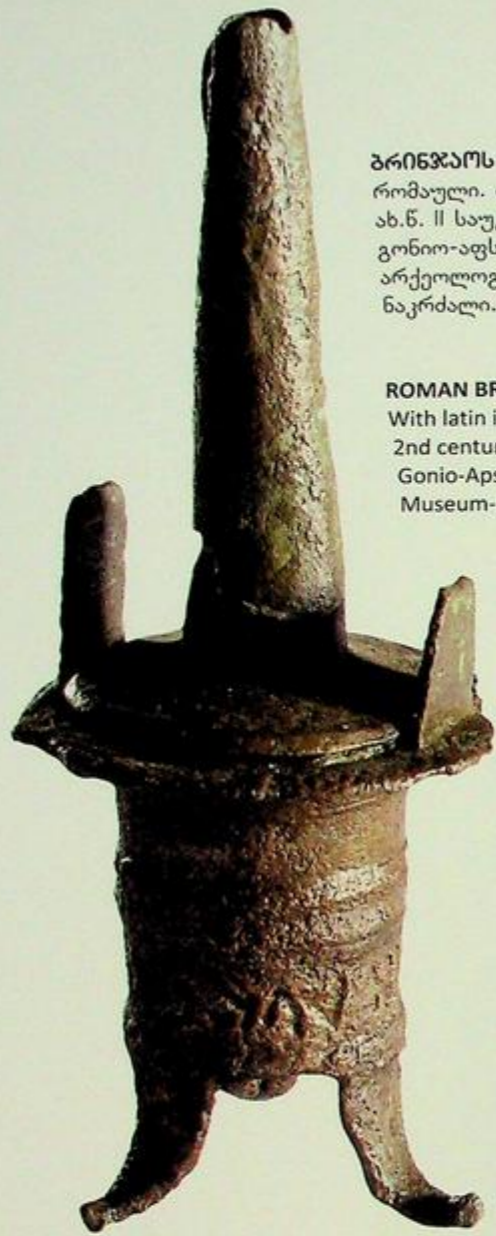
GOLD EARRINGS WITH PENDANTS
 Decorated with inlaid triangles of garnet-coloured glass.
 4th century AD. 2,9X1,4 cm.
 Pichvnari. Batumi Archaeological Museum

ოქროს აუზრული
 ბაჭელი გრანატის თვლით
 ახ.წ. IV საუკუნე. 2,2X2,1 სმ.
 ფიჭვნარი. ბათუმის
 არქეოლოგიური
 მუზეუმი

**GOLD FINGER-RING WITH
 A GARNET SETTING**
 4th century AD. 2,2X2,1 cm.
 Pichvnari. Batumi
 Archaeological
 Museum

ბრინჯაოს სამუჯხა ჭრამი
რომაული. ლათინური წარწერით.
ახ.წ. II საუკუნე. სიმაღლე 15,3 სმ. გონიო.
გონიო-აფსაროსის
არქეოლოგიურ-არქიტექტურული
ნაკრძალი.

ROMAN BRONZE TRIPOD LAMP
With latin inscription.
2nd century AD. Height 15,3 cm. Gonio.
Gonio-Apsaros Archaeological-Architectural
Museum-Reserve

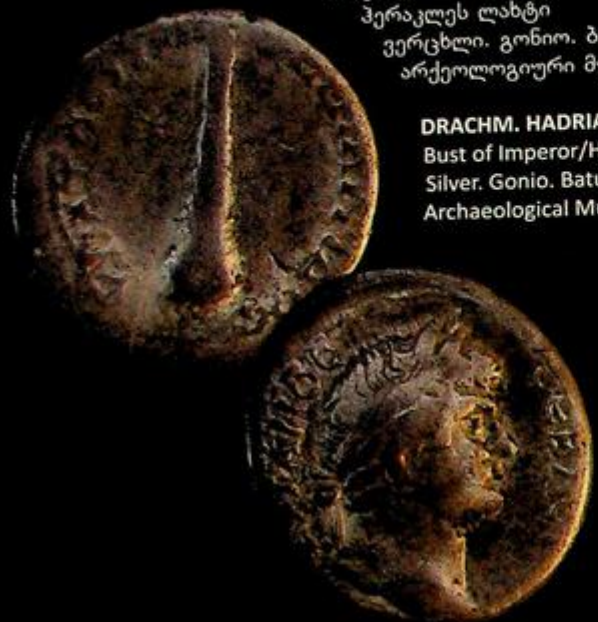
თიხის ჭრამი
ფარაკზე გამოსახულია
ეროტიული სცენა.
ახ.წ. I-II საუკუნეები.
3X9,5 სმ. გონიო. აჭარის
ხარიტონ ახვლედიანის
სახელობის მუზეუმი

TERRACOTTA LAMP
Molded relief
of erotic scene.
1st-2nd century AD.
3X9,5 cm. Gonio. Ajara
Khariton Akhvlediani
State Museum

დრაქმა. ადრიანე (117-138)
 იმპერატორის ბიუსტი/
 პერაკლეს ლახტი
 ვერცხლი. გონიო. ბათუმის
 არქეოლოგიური მუზეუმი

DRACHM. HADRIAN (117-138)
 Bust of Emperor/Heracles club
 Silver. Gonio. Batumi
 Archaeological Museum

**დრაქმა. სეპტიმიუს
 სევერუსი (146-211)**
 იმპერატორის ბიუსტი/
 არგეის მთა
 ვერცხლი. გონიო. ბათუმის
 არქეოლოგიური მუზეუმი

**DRACHM. SEPTIMIUS
 SEVERUS (146-211)**
 Bust of Emperor/Mount Argaeus.
 Silver. Gonio. Batumi
 Archaeological Museum

დრაქმა. ანტონინუს პიუსი (138-161)
 იმპერატორის ბიუსტი/ღვთაება ანონა
 ვერცხლი. გონიო.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

DRACHM. ANTONINUS PIUS (138-161)
 Bust of Emperor/goddess anona
 Silver. Gonio.
 Batumi Archaeological Museum

დრაქმა. გორდიანე III (238-244)
 იმპერატორის ბიუსტი/არგეის მთა.
 ვერცხლი. გონიო.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

DRACHM. GORDIAN III (238-244)
 Bust of Emperor/Mount Argaeus.
 Silver. Gonio.
 Batumi archaeological Museum

**პონტოს მეფის პოლემონ II
 დრაქმა**
 პოლემონ II/ნერონი
 ახ.წ. 57/58. გონიოს განძი.
 გონიო-აფსაროსის
 არქეოლოგიურ-
 არქიტექტურული ნაკრძალი

PONTIC KING POLEMO II. DRACHM
 Polemo II/Nero.
 57/58 AD. Gonio Treasure.
 Gonio-Apsaros
 Archaeological-
 Architectural
 Museum-Reserve

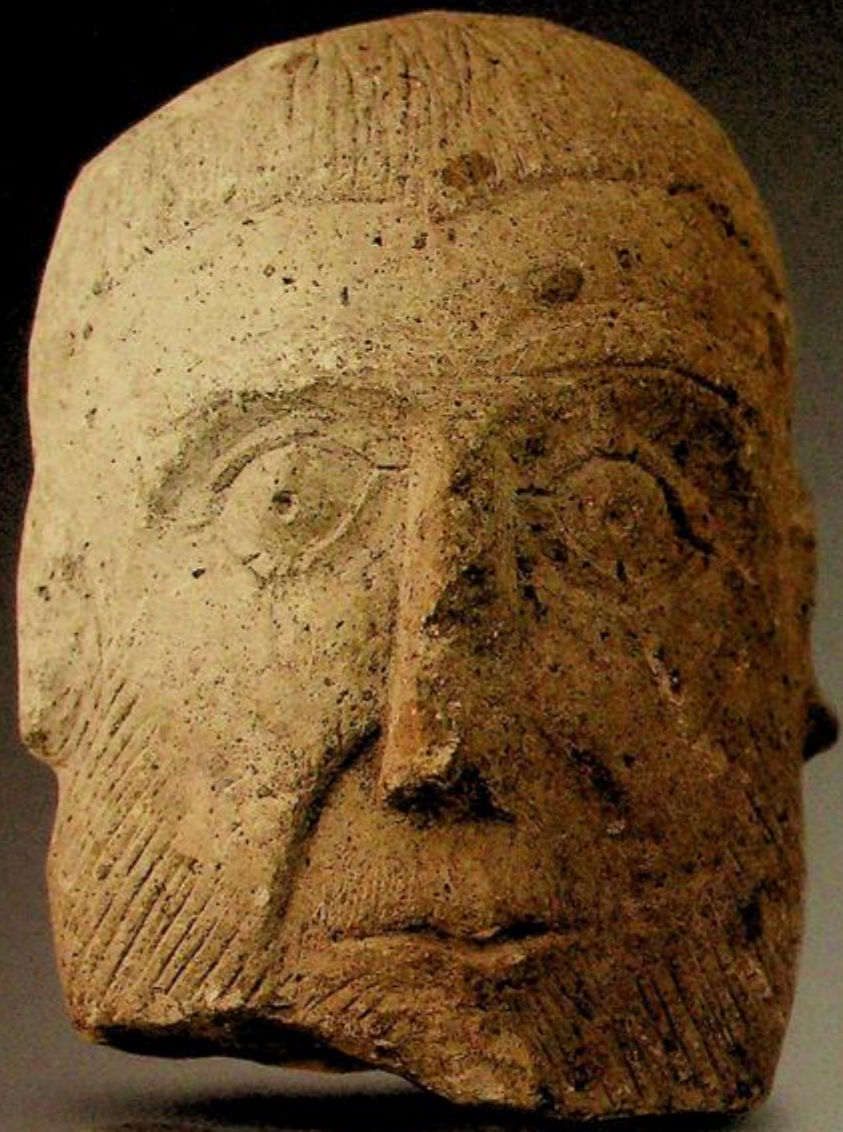
კაპადოკიის კესარია, დრაქმა
 იულია დომნა/არგეის მთა
 ახ.წ. 208. გონიოს განძი.
 გონიო-აფსაროსის არქეოლოგიურ-
 არქიტექტურული მუზეუმ-ნაკრძალი

DRACHM OF CAESAREA, CAPPADOCIA
 Julia Domna/Mount Argaeus
 208 AD. Gonio treasure.
 Gonio-Apsaros Archaeological-Architectural
 Museum-Reserve

რომაული მონეტა
 იმპერატორი/იმპერატორი
 იუპიტერის წინაშე.
 სპილენძი. ახ.წ III საუკუნე.
 მახოს განძი. ბათუმის
 არქეოლოგიური მუზეუმი

ROMAN COIN
 Emperor /Emperor and Jupiter.
 Copper. 3rd century AD.
 Makho treasure. Batumi
 Archaeological Museum

სკულპტურული თავი
ხინოწიძის ეკლესიიდან
5,2x13,4x11,7 სმ.
X-XI საუკუნეების მიჯნა.
სოფელი ხინო. ბათუმის
არქეოლოგიური მუზეუმი.

SCULPTURAL HEAD FROM
KHINOTSMINDA CHURCH
5,2x13,4x11,7 cm.
Turn of 10th-11th century.
Village Khino. Batumi
Archaeological Museum

MIDDLE AGES

შუა საუკუნეები

შუა საუკუნეების ქართული ხელოვნება უშუალოდაა დაკავშირებული ქრისტიანობასთან. საღვთისმსახურო ძეგლებში აისახა ხელოვნების ყველა დარგის განვითარების ისტორიული ხაზი. აჭარის საგანძურში დაცულია შუა საუკუნეების ქართული კულტურისა და ყოფის ამსახველი მრავალფეროვანი მასალა, თუმცა, ისტორიული ძნელბედობის გამო, აღარ შემორჩა ქართული ოქრომჭედლობის, ხატუნერისა და მინიატურის ნიმუშები.

Medieval Georgian art is directly connected with Christianity. Liturgy monuments reflect the historical line of development of all spheres. The diverse materials, which reflect the medieval Georgian culture and life, are preserved in the treasures of Ajara. However, due to historical hardships, the samples of Georgian goldsmith art, icon painting and miniatures have not reached us.

აჭარის მუზეუმებში დაცული ღია ცის ქვეშ აღსამართი მონუმენტური ქვაჯვრები, მცირე ფორმის მარმარილოს, კირქვისა და ბრინჯაოს ჯვრები საუკუნეების განმავლობაში ამ ქრისტიანული სიმბოლოს თავყანისცემის იდეის გამომხატველია. ქედის ისტორიულ მუზეუმში შემონახული ადრეული შუა საუკუნეების საღვთისმსახურო წმინდა ჭურჭელი – ბრინჯაოს საცეცხლური – საქართველოსა და ქრისტიანულ აღმოსავლეთს შორის არსებული კულტურული ურთიერთობების გამოვლინებაა. აჭარის მუზეუმების კოლექციებში დაცული რელიეფური ქანდაკების, ქვაზე კვეთილი ჩუქურთმის ძეგლები წარსულში საეკლესიო არქიტექტურის განუყოფელ დეტალებს წარმოადგენდა და გარკვეული ქრისტიანული იდეის წარმოჩენას ემსახურებოდა. კალოთის, ხინოწმინდის, ჩეხედანას ეკლესიის სკულპტურული რელიეფები შუა საუკუნეების პლასტიკური ხელოვნების მხატვრულ ამოცანებს ასახავს. ბათუმის არქეოლოგიურ მუზეუმში დაცული ვერნების ეკლესიის ბრინჯაოს ხატი „მოალერსე“ ღვთისმშობლის გამოსახულებით, განვითარებული შუა საუკუნეების ლითონმქანდაკელობის ერთადერთი ნიმუშია აჭარაში. გვიანი შუა საუკუნეების მონუმენტური კედლის მხატვრობის ერთეული ნიმუშია ჩეხედანას ეკლესიის ფრესკის ფრაგმენტები (XVII ს).

აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმის მდიდარი ეთნოგრაფიული კოლექცია შეიცავს ხალხური ხეზე კვეთილობის, ქართული ნაქარგობის, ხელსაქმის მრავალფეროვან ნიმუშებს. ადგილობრივი ოსტატები განთქმული იყვნენ ხის მხატვრული დამუშავებით. სამშენებლო მასალად და ხის მხატვრული ნაწარმის დასამზადებლად იყენებდნენ გამძლე, მაგარი ჯიშის – ნიფლის, ნაბლის, კაკლის, ნაძვის ხეებს. მუზეუმში გამოფენილი საცხოვრებელი და საკულტო შენობების დეტალები მაღალი ოსტატობის მაჩვენებელია. ორნამენტები შესრულებულია როგორც ღრმა, ისე გრაფიკული კვეთით. ნაკეთობებს გამოარჩევს ნათელი, მწყობრი კომპოზიციური სტრუქტურა, მოტივთა მრავალფეროვნება, ჩუქურთმის განაწილების დინამიკური ხასიათი, დეკორატიული გამომსახველობა, რასაც აძლიერებს ფერადი საღებავების ეფე-

The monumental stone-crosses which are erected in the open air, along with the marble, limestone and bronze crosses are kept in the museums of Ajara. They express the idea of worship to the symbol of Christianity for centuries. The Keda Historical Museum preserves a bronze censer for liturgy, dated by the Early Middle Ages, is an expression of the cultural relations between Georgia and the Christian East. The relief sculptures, the monuments with ornaments engraved on the stone kept in the collections in the museums of Ajara, represented the inseparated details of the church architecture of the past and served to display definite Christian idea. The sculptural elements of Kalota, Khinotsminda, and Chekhedana churches reveal the artistic tasks of the medieval plastic art. The bronze icon of Vernebi Church with Panagia Eleousa preserved in the Batumi Archaeological Museum, is the only sample of metal chasing art work of the developed Middle Ages in Ajara. Fragments of Chekhedana church fresco (17th century) present a single sample of monumental wall painting.

The rich ethnographic collection of the Ajara Khariton Akhvlediani State Museum involves diverse samples of folk wood engraving, Georgian embroidery, and needlework. The local artisans were famous for artistic processing of wood. For the construction material and preparation of wood artistic produce they used the firm, strong species of beech, chestnut, walnut and fir trees. The Museum exhibits details of residential and cult buildings that show high mastery. Ornaments are made both with deep and graphic engraving. The works are distinguished by clear, ordered compositional structure, diversity of motifs, dynamic character of ornaments distribution, decorative expresiveness, which are intensified by the effects of colored paints. The doors brought from Khino, Zendidi and Akho are samples of Georgian wood engraving. The decorative motifs on the doors – the images of the tree of life, borjgali symbols, crosses, and vines reveal the centuries-old Georgian tradition.

The need for permanent defense readiness of Georgians caused development of the handicraft of war equipment. The Ajara Khariton Akhvlediani

ქტები. ქართული ხეზე კვეთილობის იშვიათ ნიმუშებს წარმოადგენს სოფელ ხინოდან, ზენდიდიდან და ახოდან ჩამოტანილი კარი. ხის ნაკეთობებზე დატანილი დეკორატიული მოტივები – სიცოცხლის ხის, ბორჯღალის, ჯვრის, ვაზის გამოსახულებები მრავალსაუკუნოვან ქართულ ტრადიციებს წარმოაჩენს. ქართველთა მუდმივი თავდაცვითი მზადყოფნის აუცილებლობა განაპირობებდა საბრძოლო აღკაზმულობის ხელობათა განვითარებას. აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმში წარმოდგენილია მეომრის იარაღ-აღჭურვილობის სრული კრებული – ჯაჭვის პერანგი, ჩაჩქანი, ხმლები, ხანჯლები, თოფები, დამბაჩები, საპირისნამლები. ცნობილია, რომ რეგიონში გავრცელებული იყო ხალხური მეტალურგია, მზადდებოდა როგორც სამეურნეო, ასევე საბრძოლო იარაღები. აჭარის სამუზეუმო საგანძურში განსაკუთრებულ ადგილს იჭერს ქართული და უცხოური (კავკასია, თურქეთი, ირანი, რუსეთი) იარაღების, აღჭურვილობის კოლექცია. აგრეთვე, ექსპონირებულია ახლო და შორეული აღმოსავლეთის დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნების ნიმუშები. სამუზეუმო ფონდებში დაცულია XIX-XX საუკუნეების ქართული, რუსული, სომხური, სპარსული და არაბული ხელნაწერები.

State Museum presents a full set of the warrior's equipment – chain shirt, helmet, swords, guns, pistols, and powder flasks. It is known that the folk metallurgy was spread in the region. Agricultural and military devices were prepared. A special place in the museum treasure of Ajara is occupied by the collection of Georgian and foreign (Caucasus, Turkey, Iran, and Russia) weapons and equipment. Among the Museum exhibits we see the samples of decorative applied art of Near and Far East. The Museum funds keep Georgian, Russian, Armenian, Persian, and Arabian manuscripts of the 19th and 20th centuries.

ზარაპი
ბრინჯაო. დიამეტრი 3,3 სმ.
XI-XIII საუკუნეები.
სოფელი მარადიდი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

SMALL BELL
Bronze. Diameter 3,3 cm.
11th-13th century.
Village Maradidi.
Batumi Archaeological Museum

ზარაპი
ბრინჯაო. დიამეტრი 3,3 სმ.
XI-XIII საუკუნეები. სხალთა.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

SMALL BELL
Bronze. Diameter 3,3 cm.
11th-13th century. Skhalta.
Batumi Archaeological Museum

სკულპტურული თავი სინოწმინდის ეკლესიიდან
17X12,8X12,3 სმ. X-XI საუკუნეების მიჯნა.
სოფელი ხინო. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

SCULPTURAL HEAD FROM KHINOTSMINDA CHURCH
17X12,8X12,3 cm. Turn of 10th-11th century.
Village Khino. Batumi Archaeological Museum

საცეცხლური
ბრინჯაო. 8,8X6,1 სმ. VI-VII საუკუნეები.
ხარაულა. ქედის ისტორიული მუზეუმი

CENSER
Bronze. 8,8X6,1 cm. 6th-7th century.
Kharaula. Keda Museum of History

რელიეფი წმინდა გიორგის გამოსახულებით
ჩეხედანას წმინდა გიორგის ეკლესია. XVII საუკუნე.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

RELIEF WITH ST. GEORGE IMAGE
Chekhedana St. George church. 17th century.
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

რელიეფი ოსტატის გამოსახულებით
35X24 სმ. X-XI საუკუნეების მიჯნა. სოფელი კალოთა.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

RELIEF WITH THE IMAGE OF MASTER
35X24 cm. Turn of 10th-11th century.
Village Kalotha. Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

ქედური სატი ღვთისმშობლის გამოსახულებით
 ბრინჯაო. 6,8X6,9 სმ. XIV-XV საუკუნეები.
 სოფელი ვერნები. ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

CHASED ICON WITH THE IMAGE OF VIRGIN MARY
 Bronze. 6,8X6,9 cm. 14th-15th century.
 Village Vernebi. Batumi Archaeological Museum

ჩუქურთმა ჯვრის გამოსახულებით
 77X61 სმ. XIV-XV საუკუნეები.
 სოფელი კუშტური.
 აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის
 სახელობის მუზეუმი

ORNAMENT WITH THE IMAGE OF CROSS
 77X61 cm. 14th-15th century.
 Village Kushturi.
 Ajara Khariton Akhvlediani
 State Museum

ფრესკის ფრაგმენტები
ჩეხედანას წმინდა გიორგის ეკლესია. XVII საუკუნე.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

FRAGMENTS OF FRESCO
Chekhedana St. George church. 17th century.
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

ქუფური
(არაბული) მონეტები
ვერცხლი. VIII-IX სს.
ხელვაჩაურის განძი.
ბათუმის
არქეოლოგიური
მუზეუმი

KUFIC (ARABIC) COINS
Silver. 8th-9th century.
Khelvachauri Hoard.
Batumi Archaeological
Museum

ბიზანტიური მონეტა. იუსტინიანე I
527-565. ოქრო. ციხისძირი.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BYZANTINE COIN. JUSTINIAN I
527-565. Gold. Tsikhisdziri.
Batumi Archaeological Museum

ბიზანტიური მონეტა.
პერაკლე კეისარი
610-651. ოქრო. ფოთი
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BYZANTINE COIN. EMPEROR HERACLIUS
610-651. Gold. Poti.
Batumi Archaeological Museum

ბიზანტიური მონეტა. კონსტანტინე V
741-775. ოქრო.
ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

BYZANTINE COIN. CONSTANTINE V
741-775. Gold.
Batumi Archaeological Museum

ბიზანტიური მონეტა.
კონსტანტინე X დუკა
1059-1067. ოქრო.
ბათუმის
არქეოლოგიური
მუზეუმი

BYZANTINE COIN.
CONSTANTINE X DOUKAS
1059-1067. Gold
Batumi
Archaeological
Museum

ბიზანტიური მონეტა.
მიხაილ VII დუკა.
1071-1078. ოქრო.
ციხისძირი. ბათუმის
არქეოლოგიური
მუზეუმი

BYZANTINE COIN.
MIKHAEL VII DOUKAS
1071-1078. Tsikhisdziri.
Batumi Archaeological
Museum

ბიზანტიური მონეტა.
მიხაილ VII დუკა.
1071-1078. ოქრო.
ციხისძირი. ბათუმის
არქეოლოგიური
მუზეუმი

BYZANTINE COIN.
MIKHAEL VII DOUKAS
1071-1078. Tsikhisdziri.
Batumi Archaeological
Museum

სასანური დრაქმა
 მეფის ბიუსტი/ცეცხლის
 საკურთხეველი და
 მცველები. ვერცხლი.
 VI საუკუნე.
 ბათუმის
 არქეოლოგიური
 მუზეუმი

SASANIAN DRACHM
 Bust of the King/
 Fire-altar with guards.
 Silver. 6th century. Batumi
 Archaeological Museum

ქუფური (არაბული) მონეტა
 ვერცხლი. VIII-IX სს. ზოტის განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

KUFIC (ARABIC) COIN
 Silver. 8th-9th century. Zoti Hoard.
 Batumi Archaeological Museum

ტრაპიზონის ასპრი
 ვერცხლი. XIII საუკუნე.
 ციხისძირის განძი. ბათუმის
 არქეოლოგიური მუზეუმი

TREBIZOND EMPIRE. ASPER
 Silver. 13th century.
 Tsikhisdziri Hoard.
 Batumi Archaeological Museum

პოლონური მონეტა
 ვერცხლი. XVII-XVIII სს.
 ოზურგეთი. ბათუმის
 არქეოლოგიური მუზეუმი

POLISH COIN
 Silver. 17th-18th century.
 Ozurgeti. Batumi
 Archaeological Museum

სელჩუკური მონეტა
 ვერცხლი. XIII საუკუნე.
 ციხისძირის განძი.
 ბათუმის არქეოლოგიური
 მუზეუმი

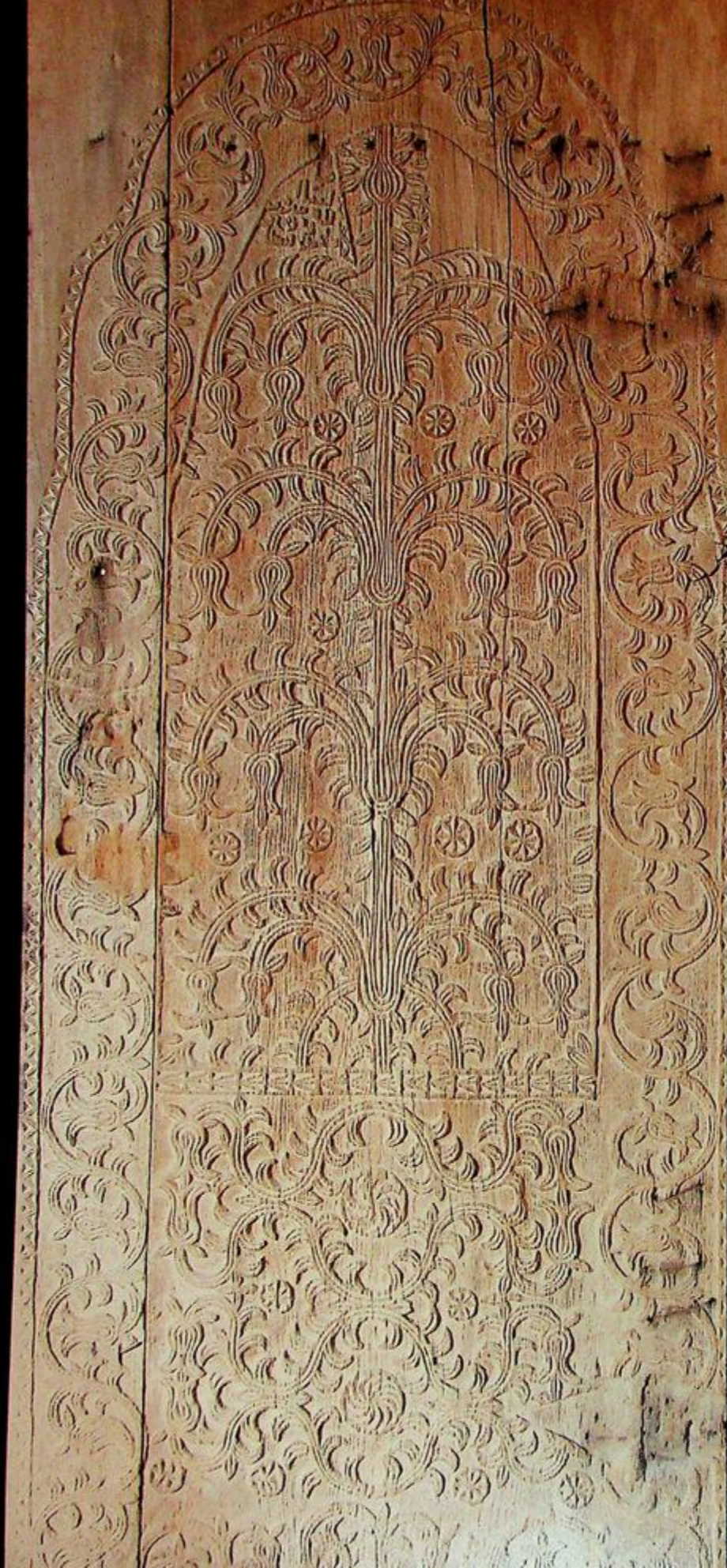
COIN OF SELJUKS OF RUM
 Silver. 13th century.
 Tsikhisdziri Hoard.
 Batumi Archaeological Museum

ნიდერლანდური მონეტა
 ვერცხლი. XVII-XVIII სს. ოზურგეთი.
 ბათუმის არქეოლოგიური მუზეუმი

NETHERLAND COIN
 Silver. 17th-18th century.
 Ozurgeti. Batumi
 Archaeological Museum

პარი

„სიცოცხლის ხის“
გამოსახულებით,
არაბული წარწერით. ნაბლის ხე.
170X41 სმ. სოფელი ჭვანა.
XVIII-XIX საუკუნეები. აჭარის
ხარიტონ ახვლედიანის
სახელობის მუზეუმი

DOOR

Ornament of “Tree of Life” and the
Arabic inscription.
Chestnut tree. 170X41 cm.
18th-19th century.
Village Chvana.
Ajara Khariton Akhvlediani
State Museum

კულა. საღვინე ჭურჭელი
კაკლის ხე, გოგრა (აყირო), ვერცხლი, სევედა, იასპის ქვები,
გრავირება. სიგრძე 27 სმ. დიამეტრი 10 სმ. XIX საუკუნე
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

KULA. WINE VESSEL

Walnut tree, pumpkin (gourd), silver, niello, jasper stones, engraving.
Length 27 cm, diameter 10 cm. 19th century.
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

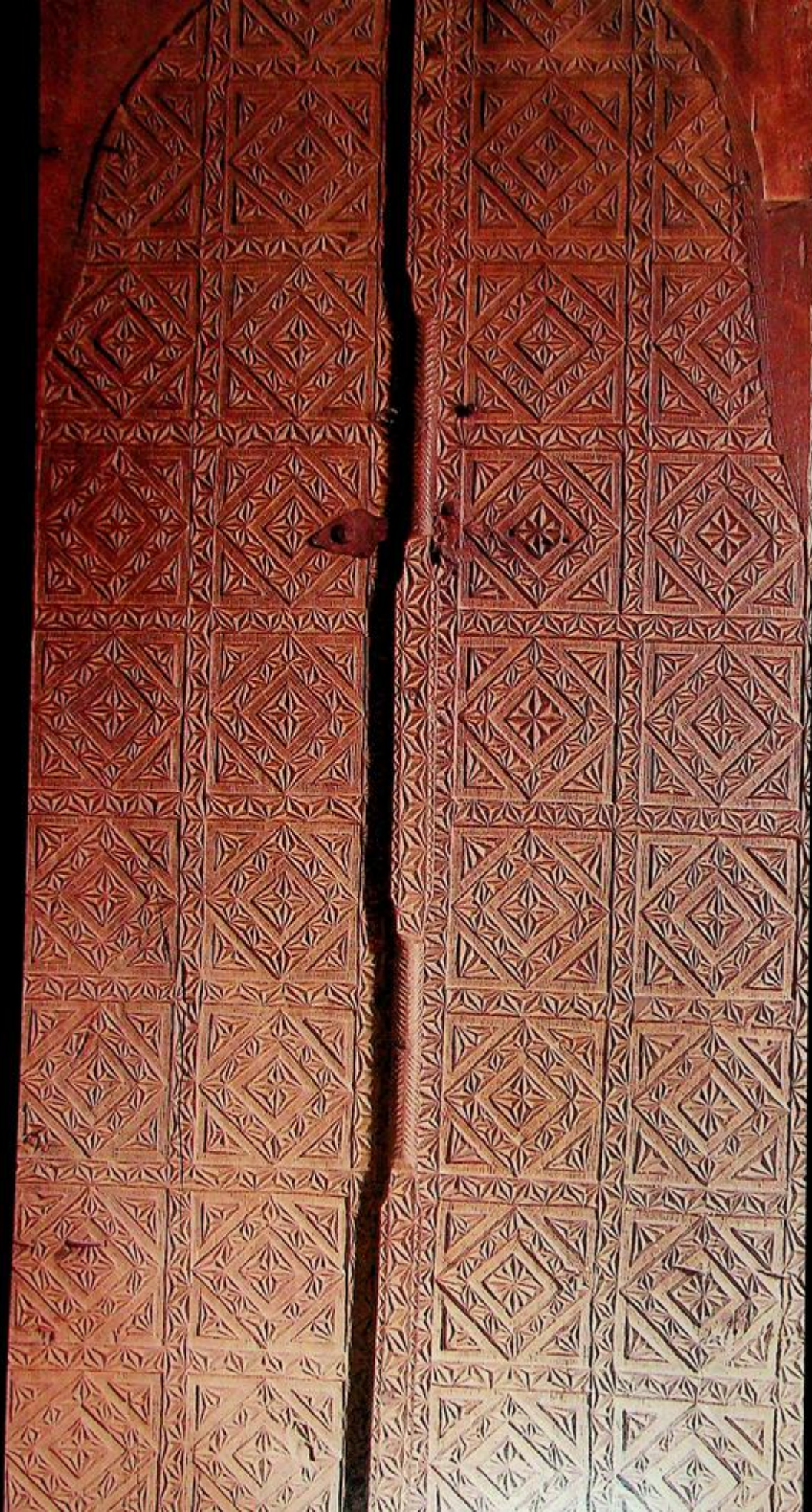
მოჭიკული ღოკი
გვიანი შუა საუკუნეები.
გონიო. ბათუმის
არქეოლოგიური მუზეუმი

GLAZED JUG
Late Middle ages.
Gonio. Batumi
Archaeological Museum

მარეთის კარის დეტალი
ნაბლის ხე. XVIII–XIX საუკუნეები.
სოფელი მირვეთი. აჭარის ხარიტონ
ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

DETAIL OF MOSQUE DOOR
Chestnut tree. 18th-19th century.
Village Mirveti. Ajara Khariton
Akhvlediani State Museum

კარი
ნაბლის ხე.
170X82 სმ.
XVIII საუკუნის
მეორე ნახევარი.
სოფელი ახო.
აჭარის ხარიტონ
ახვლედიანის
სახელობის მუზეუმი

DOOR
Chestnut.
170X82 cm.
Second half of
18th century.
Village Akho.
Ajara Khariton
Akhvlediani State
Museum

თუნგი
სპილენძი. სიმაღლე 55 სმ.
XIX-XXსს. აჭარის ხარიტონ
ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

JUG
Copper. Height 55 cm. 19th-20th century.
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

სურა (იბრიკი)
სპილენძი, გრავირება.
სიმაღლე 30 სმ. XIX საუკუნე.
დაღესტანი. აჭარის ხარიტონ
ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

LONG-NECKED JUG (IBRIKI)
Copper, engraving, enamel paints.
Height 30 cm. 19th century.
Dagestan. Ajara Khariton Akhvlediani
State Museum

სინი

კალა, სპილენძი,
გრავირება.
დიამეტრი 118 სმ.
XIX საუკუნე.
თურქეთი.
ხარიტონ
ახვლედიანის
სახელობის
მუზეუმი

TRAY

Tin, copper,
engraving.
Diameter 118 cm.
19th century.
Turkey.
Ajara Khariton
Akhvlediani
State Museum

სურა

სპილენძი,
თითბერი,
გრავირება.
სიმაღლე 34 სმ.
XIX საუკუნე.
შუა აზია.
აჭარის ხარიტონ
ახვლედიანის
სახელობის მუზეუმი

LONG-NECKED JUG

Copper, brass,
engraving.
Height 34 cm.
19th century.
Central Asia.
Ajara Khariton
Akhvlediani
State Museum

ქაზარი
ვერცხლი, სევადა, გრავირება.
XIX საუკუნე.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის
სახელობის მუზეუმი

BELT
Silver, niello, engraving.
19th century.
Ajara Khariton
Akhvlediani State
Museum

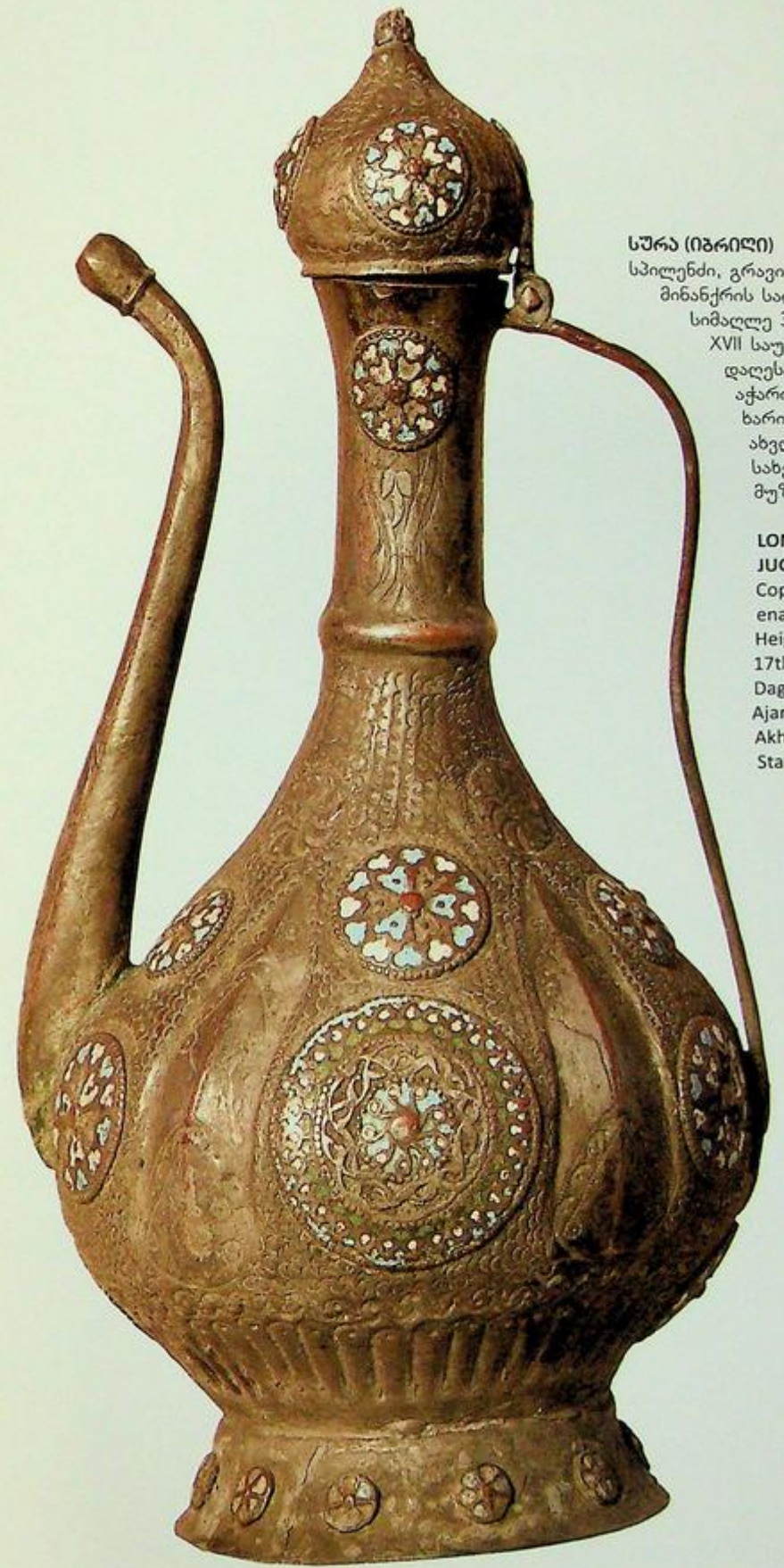

ფარდაბი

ხელით ქსოვა.
312X159 სმ.
XIX-XX საუკუნეები.
აჭარის ხარიტონ
ახვლედიანის
სახელობის მუზეუმი

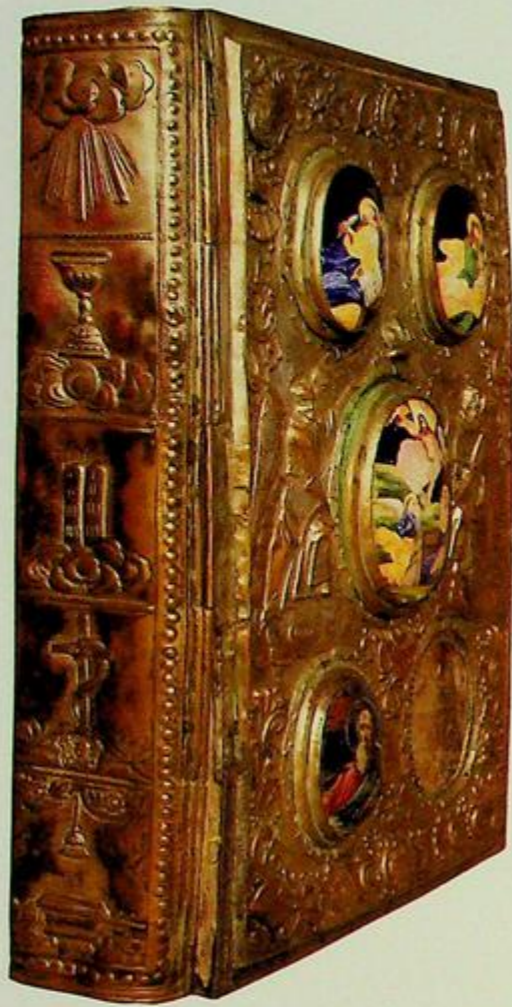
RUG

Hand knitted.
312X159 cm.
19th-20th century.
Ajara Khariton Akhvlediani
State Museum

სურა (იბრილი)
სპილენძი, გრავირება,
მინანქრის საღებავები.
სიმაღლე 35 სმ.
XVII საუკუნე.
დაღესტანი.
აჭარის
ხარიტონ
ახვლედიანის
სახელობის
მუზეუმი

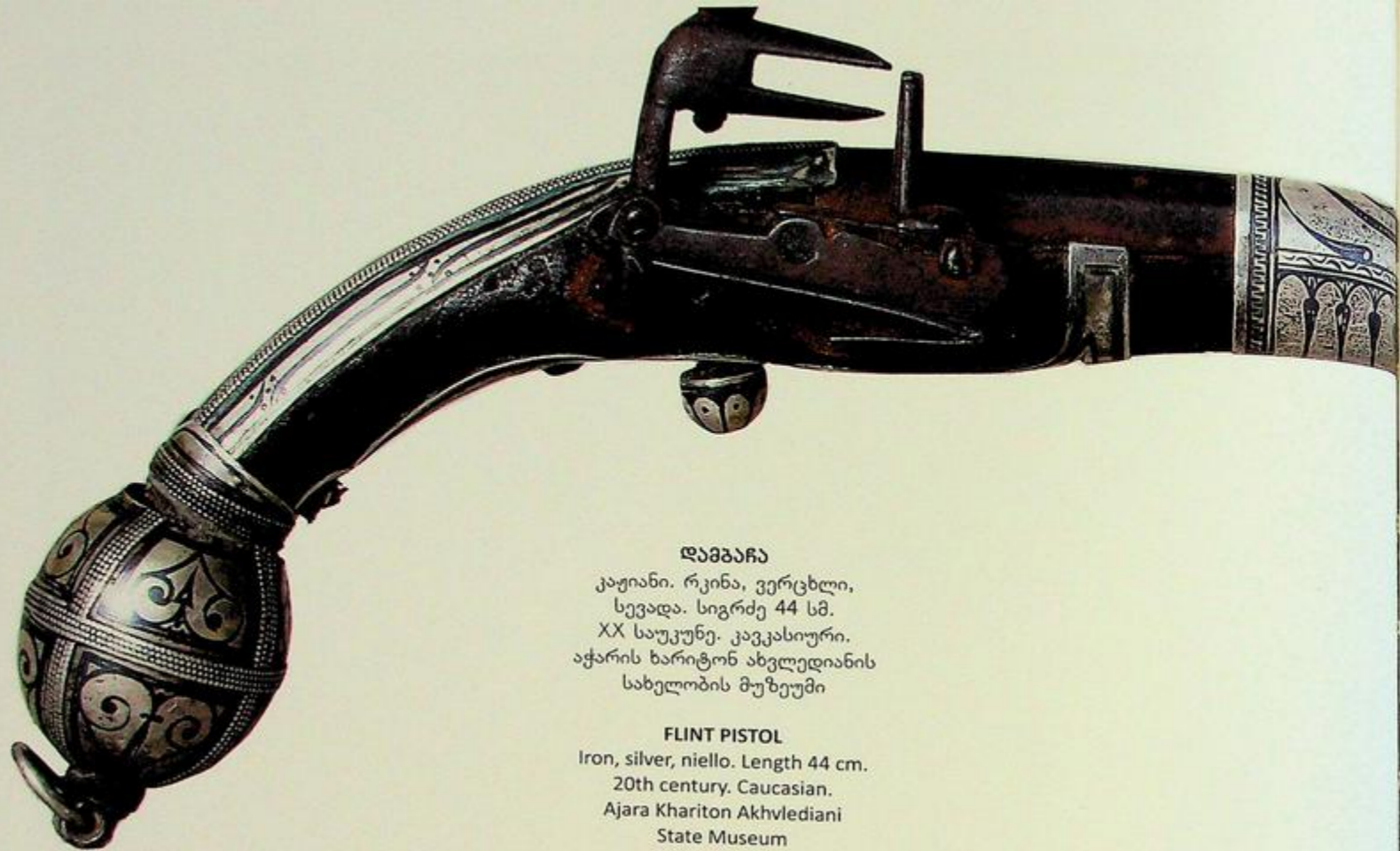
**LONG-NECKED
JUG (IBRIKI)**
Copper, engraving,
enamel paints.
Height 35 cm.
17th century.
Dagestan.
Ajara Khariton
Akhvlediani
State Museum

ბიბლიის უძველესი მოჭაფილობა
 ბიბლია ძველ სლავურ ენაზე.
 კიევი-პეჩორის ლავრა.
 ლითონი, ხე, მინანქარი.
 41X30. XIX საუკუნე.
 აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის
 სახელობის მუზეუმი

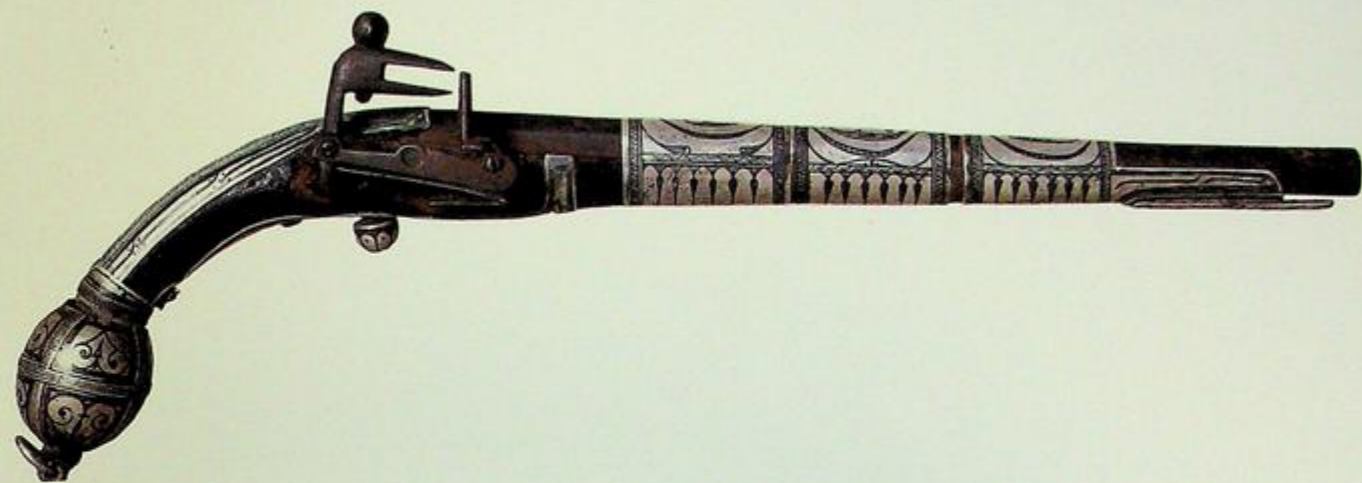
BIBLE COVER DECORATION
 Bible in the Old Church Slavonic language.
 Kiev-Pechora Lavra.
 Metal, wood, enamel.
 41X30 cm. 19th century.
 Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

ღამბაჩა
 კაჟიანი. რკინა, ვერცხლი,
 სევედა. სიგრძე 44 სმ.
 XX საუკუნე. კავკასიური.
 აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის
 სახელობის მუზეუმი

FLINT PISTOL
 Iron, silver, niello. Length 44 cm.
 20th century. Caucasian.
 Ajara Khariton Akhvlediani
 State Museum

თოზი
 კაჟიანი. რკინა, ხე,
 ვერცხლისა და ოქროს ზარნიში,
 სადაფით ინკრუსტაცია. სიგრძე 100 სმ.
 XVIII საუკუნის მეორე ნახევარი. თურქეთი.
 აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის
 სახელობის მუზეუმი

FLINT GUN
 Iron, wood, silver and gold inlay,
 nacreous encrustation. Length 100 cm.
 Second half of 18th century. Turkey.
 Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

შარი
 ლითონი, ჩამოსხმა, გრავირება, ზარნიში.
 დიამეტრი 45 სმ. XVIII-XIX სს. ირანი.
 აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

SHIELD
 Metal, casting, engraving, inlay.
 Diameter 45 cm. 18th-19th century. Iran.
 Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

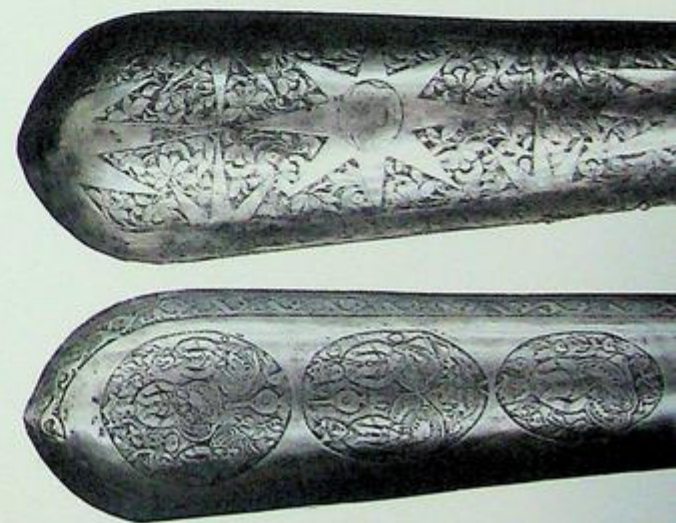
შარი
 ლითონი, ჩამოსხმა, გრავირება ზარნიში.
 დიამეტრი 45 სმ. XIX საუკუნე. აჭარის
 ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

SHIELD
 Metal, casting, engraving, inlay.
 Diameter 45 cm. 19th century. Iran.
 Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

სამკლავები
 ლითონი, გრავირება, ჩამოსხმა.
 სიგრძე 25 სმ. XIX ს. ირანი.
 აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

ARM COVERS
 Metal, engraving, casting.
 Length 25 cm. 19th century. Iran.
 Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

თოფი

კაჟიანი. სვანური ტიპის. ფოლადი, ხე, ვერცხლი, სპილოს ძვალი, სევეადა. სიგრძე 139 სმ.
XIX საუკუნის პირველი ნახევარი.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

FLINT GUN

Svaneti type. Steel, wood, silver, ivory, niello.
Length 139 cm. First half of 19th century.
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

თოფი

კაჟიანი. ფოლადი, ხე, სპილოს ძვალი, ვერცხლი. სიგრძე 139 სმ.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

FLINT GUN

Steel, wood, silver, ivory, silver.
Length 139 cm.
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

საპირისნაფლა

ხე. სიგრძე 25 სმ.
XIX საუკუნე.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

POWDER FLASK

Wood.
Length 25 cm.
19th century.
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

საპირისნაფლა

ხე, ლითონი. სიგრძე 21 სმ.
XIX საუკუნე.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

POWDER FLASK

Wood, metal. Length 21 cm.
19th century.
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

სმალი ქარქაში
ფოლადი, ტყავი, ვერცხლი,
სევადა, კვეთა, ზარნიში.
სიგრძე 96 სმ, ქარქაში 83 სმ.
XX საუკუნე. კავკასიური.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის
სახელობის მუზეუმი

SWORD WITH SHEATH
Steel, leather, silver,
niello, carving, inlay.
Length 96 cm. Sheath 83 cm.
20th century. Caucasian.
Ajara Khariton Akhvlediani
State Museum

სანჯალი ქარაპიტი

გურულ-აჭარული ტიპის.
ფოლადი, ხე, ტყავი,
ვერცხლი, გრავეირება,
ფილიგრანი.
სიგრძე 51 სმ.
XIX საუკუნე.
აჭარის ხარიტონ
ახვლედიანის
სახელობის მუზეუმი

DAGGER WITH SHEATH

Guria-Ajara type.
Steel, wood, silver,
leather, engraving, filigree.
Length 51 cm.
19th century.
Ajara Khariton
Akhvlediani
State Museum

სანჯალი ქარაპიტი
ფოლადი, ტყავი, ვერცხლი,
სევადა, სპილოს ძვალი.
სიგრძე 65 სმ. XIX საუკუნე.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის
სახელობის მუზეუმი

DAGGER WITH SHEATH
Steel, leather, silver, niello, ivory.
Length 65 cm. 19th century.
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

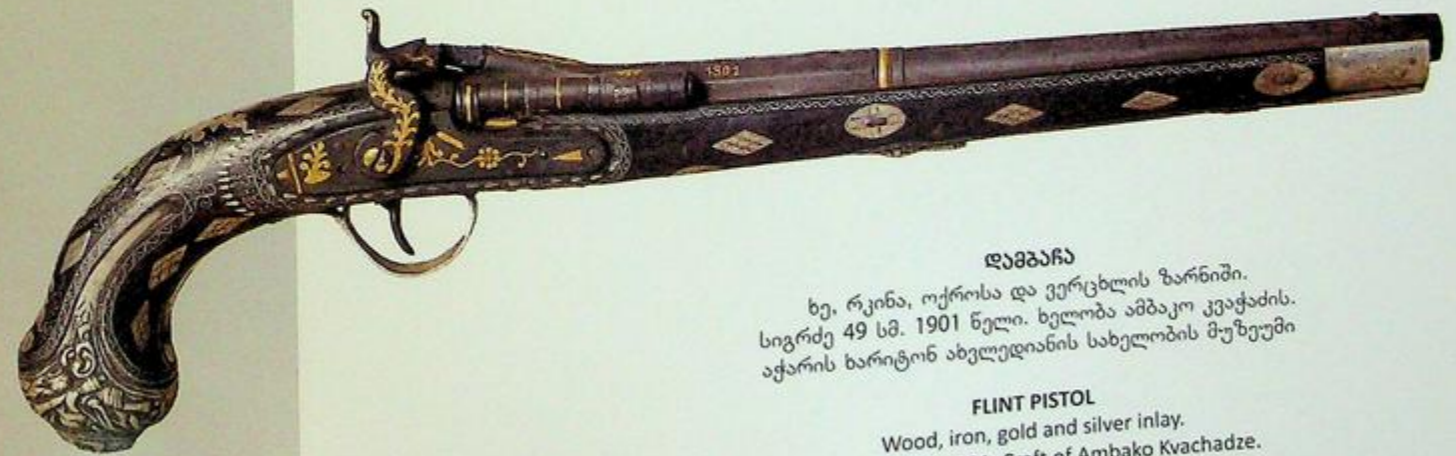

სანჯალი ქარაპიტი
ფოლადი, ხე, ვერცხლი,
გრავეირება, ფილიგრანი,
ცვარა, სევადა.
სიგრძე 52 სმ.
XX საუკუნე.
აჭარის ხარიტონ
ახვლედიანის
სახელობის მუზეუმი

DAGGER WITH SHEATH

Steel, wood, silver, engraving,
filigree, granulation, niello.
Length 52 cm. 20th century.
Ajara Khariton Akhvlediani
State Museum

ღამბანა
 ხე, რკინა, ოქროსა და ვერცხლის ზარნიში.
 სიგრძე 49 სმ. 1901 წელი. ხელობა ამბაკო კვაჭაძის.
 აჭარის ხარითონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

FLINT PISTOL
 Wood, iron, gold and silver inlay.
 Length 49 cm. 1901. Craft of Ambako Kvachadze.
 Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

ღამბარა

კაჭიანი. ფოლადი, რკინა, ოქროსა და ვერცხლის ზარნიში, სევადა. სიგრძე 48 სმ. XX საუკუნის დასაწყისი. ხელობა ამბაკო კვაჭაძის. აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

FLINT PISTOL

Steel, iron, gold and silver inlay, niello. Length 48 cm. 20th century. Craft of Ambako Kvachadze. Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

ჭადრაკი

ხე, სპილოს ძვალი. ფიგურების სიმაღლე 10-18 სმ.
XIX-XX საუკუნეების მიჯნა. ჩინეთი.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

CHESSE

Wood, ivory. Height of figures 10-18 cm.
Turn of 19th-20th century. China.
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

MODERN AND CONTEMPORARY ERA

ახალი და უახლესი ეპოქა

აჭარის მუზეუმების საგანძურში დაცული ნიმუშები ფართო ნარმოდგენას იძლევა XIX-XX საუკუნეების ქართული სახვითი ხელოვნების განვითარების შესახებ. ფერწერის, გრაფიკის, ქანდაკების, დეკორატიული ხელოვნების ნაწარმოებებში ასახულია სხვადასხვა თაობის ქართველ ხელოვანთა შემოქმედებითი მიღწევები.

The samples preserved in the treasures of the museums of Ajara give us a comprehensive impression on the development of Georgian fine art from the 19th and 20th centuries. The works of painting, graphic, sculpture, and decorative art reflect the achievement of the Georgian artists from different generations.

ქართველი მხატვრის – ნიკო ფიროსმანის ფერწერული ქმნილება „ქალი წველის ძროხას“ ნათლად წარმოაჩენს თვითნასწავლი ხელოვანის ინდივიდუალობას, ეპიკური მონუმენტურობითა და ლაკონიზმით ავლენს კავშირს შუა საუკუნეების ქართული ფრესკული მხატვრობის ტრადიციებთან.

ქართული ფერწერის განვითარების გზას გვიჩვენებს გიგო გაბაშვილისა და მოსე თოძის ნამუშევრები, რომლებიც რეალისტური ფერწერის პრინციპებს ეფუძნება. ლადო გუდიაშვილი, დავით კაკაბაძე, ელენე ახვლედიანი მიეკუთვნება მხატვართა იმ თაობას, რომელთაც გასული საუკუნის პირველ მეოთხედში მიზნად დაისახეს ეროვნული ფორმის ძიება. თითოეული მათგანის მსოფლმხედველობა, მხატვრული მეთოდი, სახვითი სისტემა უშუალო მიმართებაშია ქართულ ეროვნულ ტრადიციებთან და თანადროული ხანის ევროპულ ხელოვნებასთან. მუზეუმებში დაცული მათი ნამუშევრები წარმოაჩენს ხელოვანთა რომანტიკულ ხედვას, ალეგორიულ-სიმბოლურ მეტყველებას, ლირიკულობას, ფორმათა ხატოვან განზოგადებას და რეალობის მხატვრული გარდასახვის მხოლოდ მათთვის დამახასიათებელ ინდივიდუალურ ნიშნებს. ნათლად ასახავს ადამიანისა და ბუნების ჰარმონიას გასული საუკუნის 30-იანი წლების ქართველი ფერმწერი – ალექსანდრე ციმაკურიძე. მისი პეიზაჟების მდიდარი ფერთა პალიტრა, წერის თავისუფალი მანერა ოსტატურად გადმოსცემს ლანდშაფტის ტექტონიკას და მზის შუქით აღვსილი ჰაერის გამჭვირვალობას. რეალისტური პრინციპების ერთგულება, მხატვრული გადანწყვეტის გამომსახველობა ახასიათებს შემდეგი პერიოდის ქართველ ხელოვანთა ნამუშევრებს (უ. ჯაფარიძე, თ. აბაკელია, ს. ქობულაძე, ალ. ბაუბეუქ-მელიქოვი და სხვა).

გასული საუკუნის 50-იანი წლებიდან ქართულ ხელოვნებაში ახალი ესთეტიკური ძიებები ისახება. მხატვრული ენის განახლება, ინდივიდუალური სამყაროსა და სახვითი მეტყველების ჩამოყალიბება ხელოვანთა უმთავრეს ამოცანად იქცა. ამ დროიდან ქართულ მხატვრობაში საბჭოთა (1921-1990 წწ.) იდეოლოგიური წნეხისაგან გათავისუფლების სურვილი, სოცრეალიზმის პრინციპების

The picture “Woman Milks a Cow” by the Georgian artist Niko Pirosmani clearly displays individuality of the amateur artist as well as reveals connections with the medieval Georgian wall painting traditions with epic monumentality and laconism.

The works of Gigo Gabashvili and Mose Toidze show development of Georgian painting, based on the principles of realistic art. Lado Gudishvili, David Kakabadze, and Elene Akhvediani belong to that generation of artists, which in the first quarter of last century set the aim to search for the national form. The world outlook of each of them, their artistic methods, and the system of painting is in direct relation with the Georgian national traditions and the European art of the contemporary epoch. Their works preserved in the museums manifest their romantic vision, allegoric symbolic language, lyricism, figurative generalization of forms and individual signs of artistic transformation of reality characteristic to them only. Alexandre Tsimakuridze, the Georgian artist of the 1930s, clearly expresses the harmony of man and the nature. The rich palette of colors of his landscapes, and the free manner of expression masterfully present tectonics of the landscape and the transparency of the sunshine filled air. Devotion to the realistic principles, and expressiveness of artistic solution is characteristic to the works of the Georgian artists of next period (U. Japaridze, T. Abakelia, S. Kobuladze, Al. Bazhbeuk-Melikov, etc).

From the 1950s, new aesthetic searches appeared in Georgian painting. Renewal of the artistic language, formation of the individual world and painting language became the main tasks set by the artists. At that time the Georgian painters started to gain freedom from the Soviet (1921-1990) ideological pressure, and to gradually ignore the principles of socialist realism. Consequently, the artistic innovations appear (E. Kalandadze, N. Ignatov, T. Gotsadze, R. Tordia, A. Dilbarian, etc). The establishment of new artistic-thinking forms provides logical support for the future generations and determines the direction for the development of Georgian fine arts. Figurative interpretation of themes, romantic intonations, individualism and stylistic diversity characterize the Georgian art of

თანდათანობითი იგნორირება და მხატვრული ნოვაციები იჩენს თავს (ე. კალანდაძე, ზ. ნიუარაძე, ნ. იგნატოვი, თ. გოცაძე, რ. თორდია, ა. დილბარიანი და სხვ.). ახალი მხატვრულ-სააზროვნო პრობლემატიკის დამკვიდრება ლოგიკურ დასაყრდენს უქმნის მომავალ თაობებს და განსაზღვრავს ქართული სახვითი ხელოვნების განვითარების შემდგომ გზას. თემატიკის ხატოვანი ინტერპრეტაცია, რომანტიკული ინტონაციები, ინდივიდუალიზმი და სტილისტური მრავალფეროვნება ახასიათებს უახლესი პერიოდის ქართულ ხელოვნებას (გ. ჩაგელიშვილი, გ. მიქელაძე, გ. გუგუშვილი და სხვ.). აჭარის ხელოვნების მუზეუმის საგანძურში წარმოდგენილი კოლექცია სწორედ ამ განვლილი გზისა და მხატვრული ნოვაციების ეტაპობრივ წარმოჩენას ემსახურება.

აჭარის ხელოვნების მუზეუმის ფონდებში ასევე დაცულია XIX-XX საუკუნეების რუსული და ევროპული ხელოვნების საინტერესო ქმნილებები: XIX საუკუნის იტალიელი მოქანდაკის – ემილიო სანტარელის ქანდაკება, XIX-XX საუკუნეების გერმანელი ფერმწერების – გაბრიელ შახინგერისა და რიჰარდ ზომერის, იტალიელი მხატვრის – ა. ლ. ტერნის, პოლანდიური პეიზაჟების ოსტატის – ჩარლზ ლეიკერტის, პოლონელი სტიფან ბაკალოვიჩის, რუსი მარინისტი მხატვრის – ივან აივაზოვსკის ფერწერული ტილოები, დაზგური სკულპტურისა და დეკორატიული ხელოვნების ნიმუშები.

the latest period (G. Chagelishvili, G. Mikeladze, G. Gugushvili, etc). The collection presented in the treasury of the Ajara Museum of Art shows a stage-by-stage progression of the history of artistic innovations.

Funds of the Ajara Museum of Art also preserve interesting works of Russian and European artists from the 19th and 20th centuries: a sculpture by the Italian Emilio Santarelli, works of the German artists Gabriel Schahinger and Richard Zommer, Italian artist A. L. Terni, master of Dutch landscape Charles Leikert, Polish artist Stefan Bakalovich, Russian marine artist Ivan Aivazovsky, the samples of easel sculpture and decorative art.

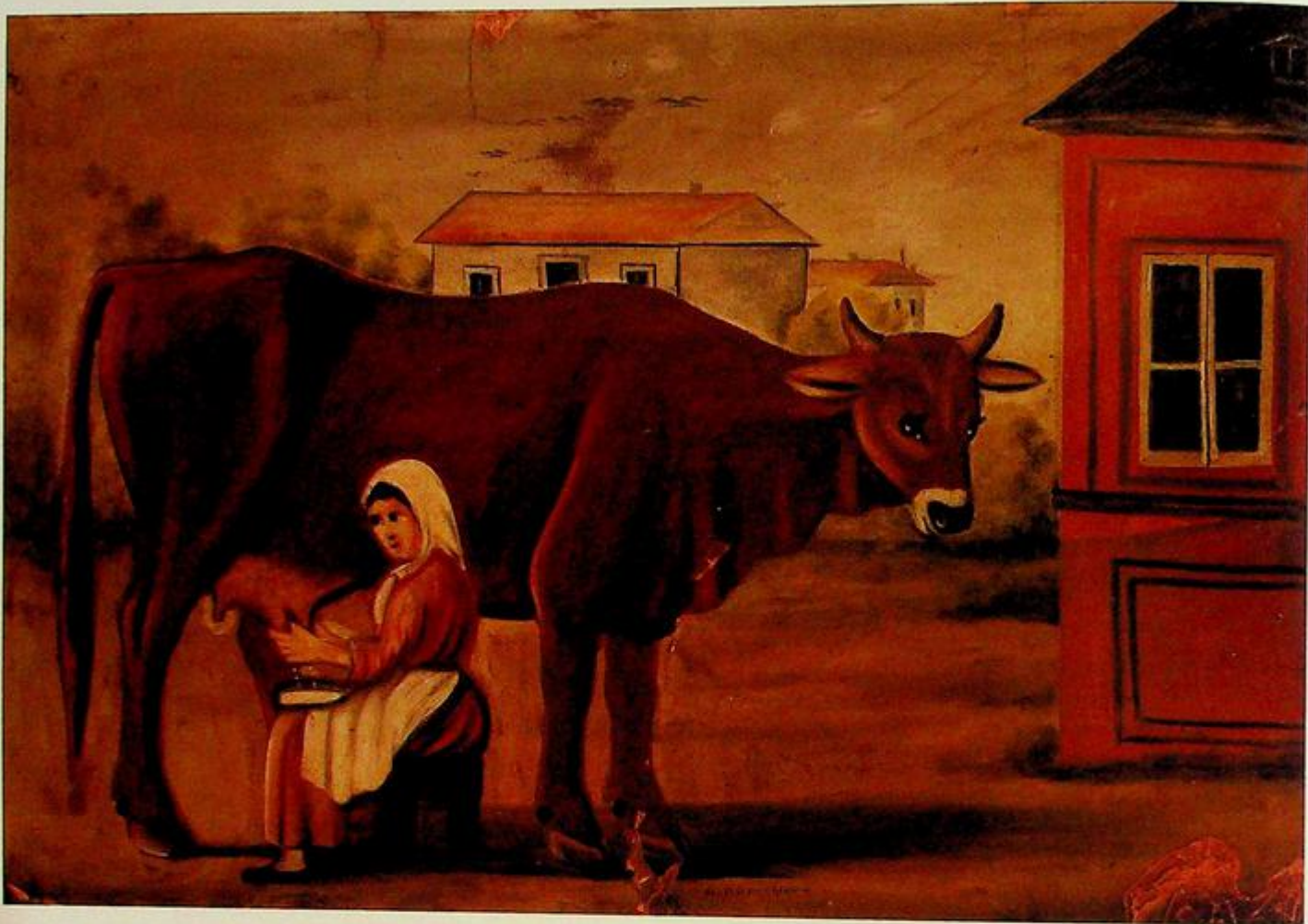

თამარ აბაკელია
(1905-1953)

კოსტიუმის ესკიზი სპექტაკლისათვის
“ხევისბერი გოჩა”.
ქალაქი, გუაში,
აკვარელი, ტუში. 32X20 სმ. 1945.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

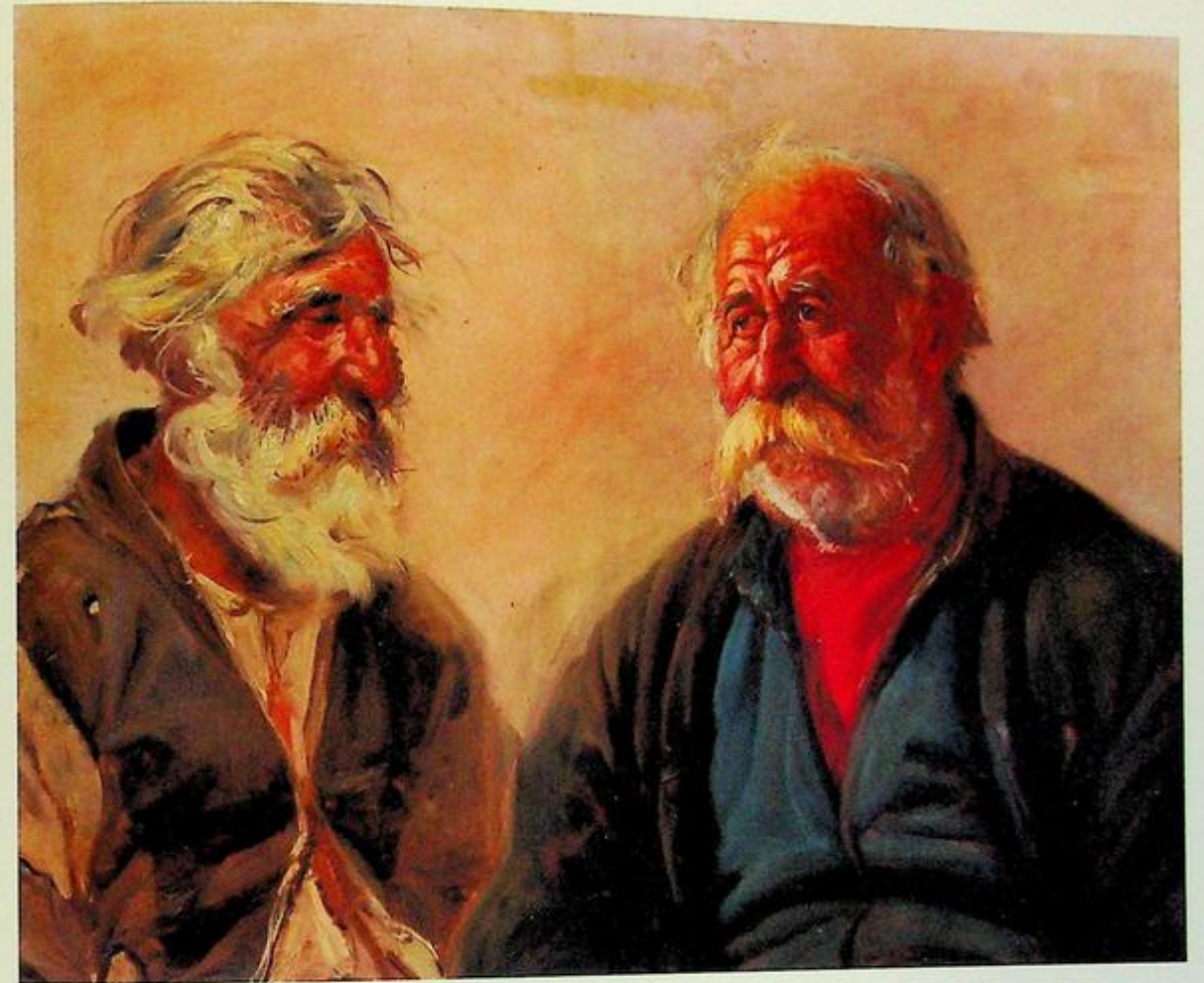
TAMAR ABAKELIA
(1805-1953)

Costume sketch for the performance
“Khevisberi Gocha”.
Paper, gouache, watercolor,
Indian ink. 32X20 cm. 1945.
Art Museum of Ajara

ნიკო ფიროსმანი
(1862-1918)
ქალი წველის ძროხას.
მუყაო, ზეთი. 71X105 სმ.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

NICO PIROSMANI
(1862-1918)
Woman Milks a Cow.
Cardboard, oil. 71X105 cm.
Art Museum of Ajara

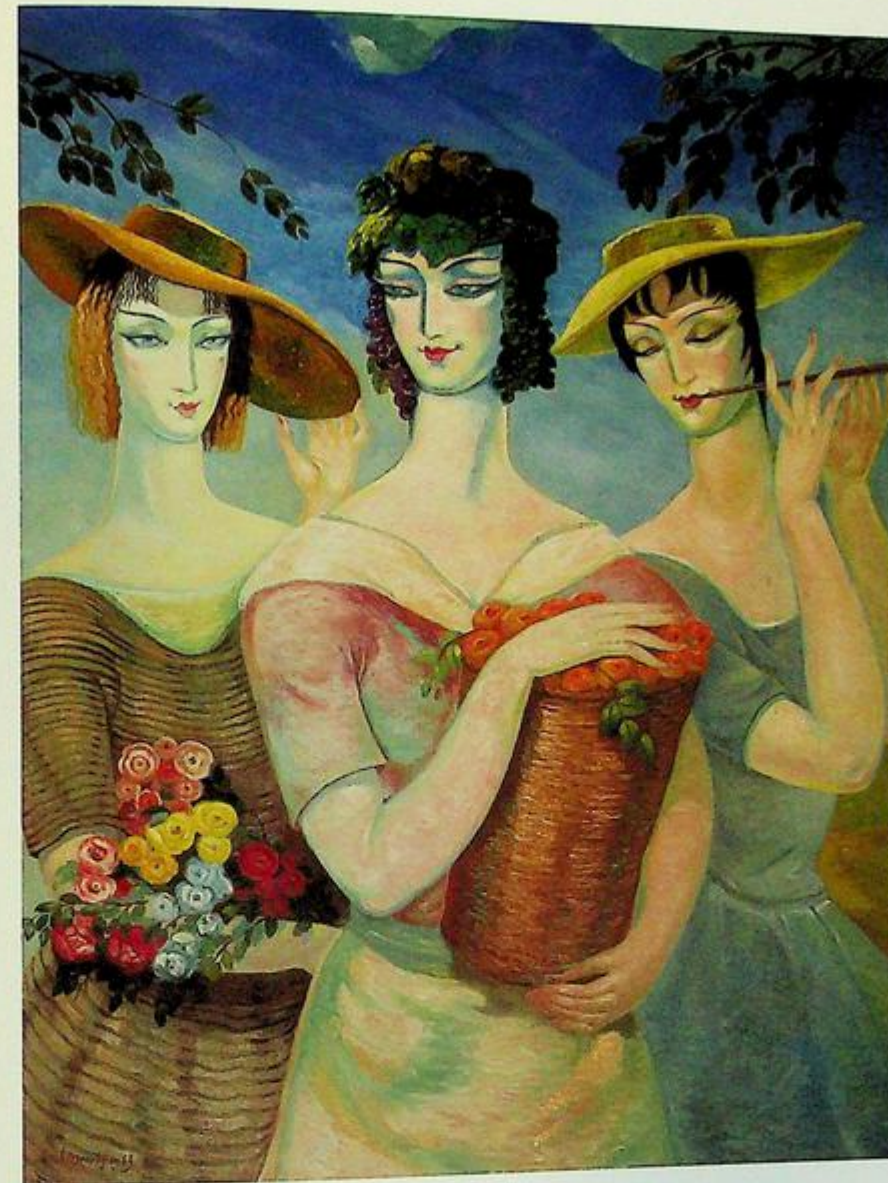
გიგო გაბაშვილი
(1862-1936)
მოხუცები.
ტილო, ზეთი. 59X72 სმ.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

GIGO GABASHVILI
(1862-1936).
Old People.
Canvas, oil. 59X72 cm.
Art Museum of Ajara

ლადო გუდიაშვილი
(1896-1980)
კონცერტი.
ტილო, ზეთი. 85X114 სმ. 1956.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

LADO GUDIASHVILI
(1896-1980).
Concert.
Canvas, oil. 85X114 cm. 1956.
Art Museum of Ajara

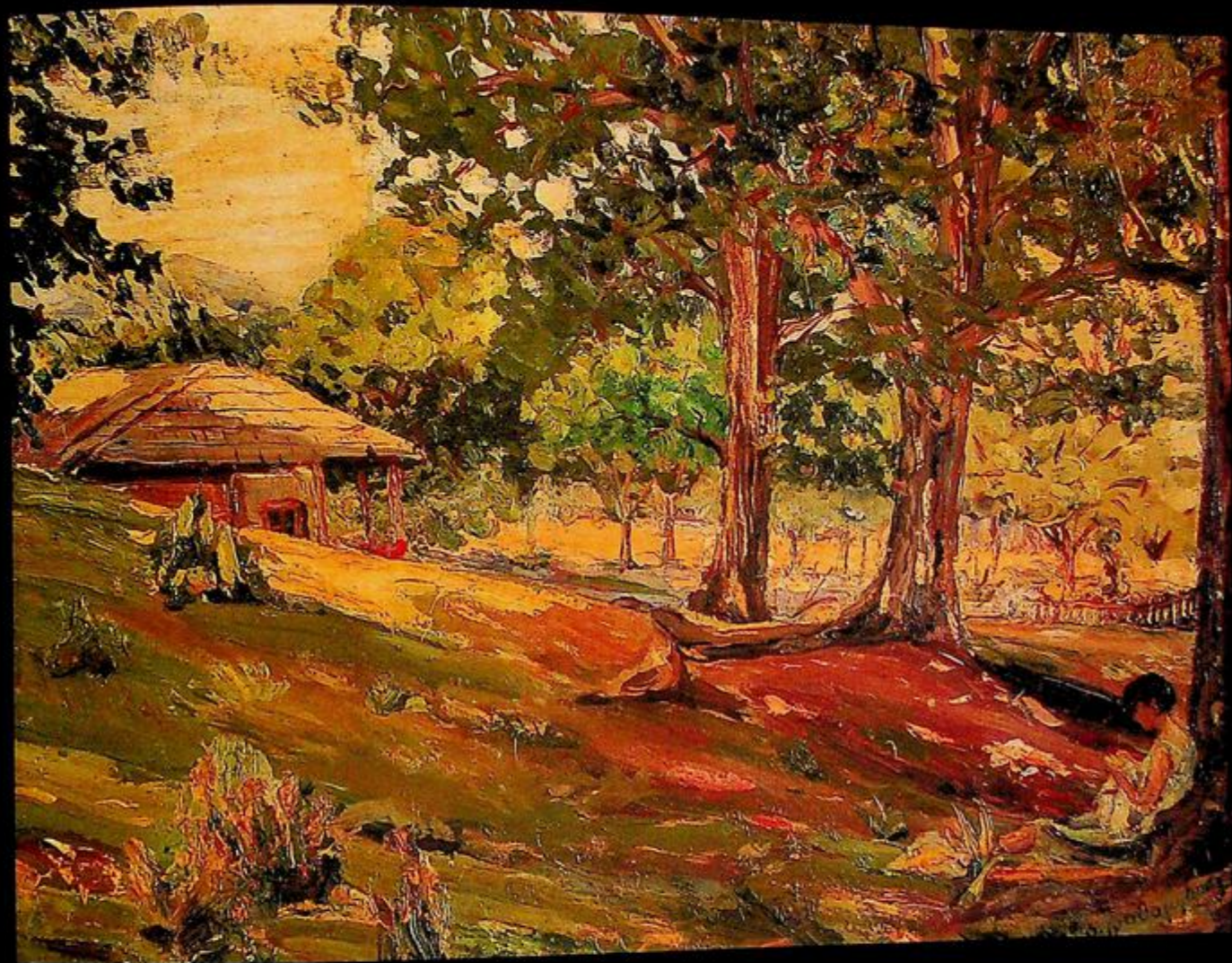
ლადო გუდიაშვილი
(1896-1980)
კოლმეურნე გოგონები.
ტილო, ზეთი. 119X160 სმ. 1963.
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახელობის მუზეუმი

LADO GUDIASHVILI
(1896-1980).
Collective Farm Girls.
Canvas, oil. 119X160 cm. 1963.
Ajara Khariton Akhvlediani State Museum

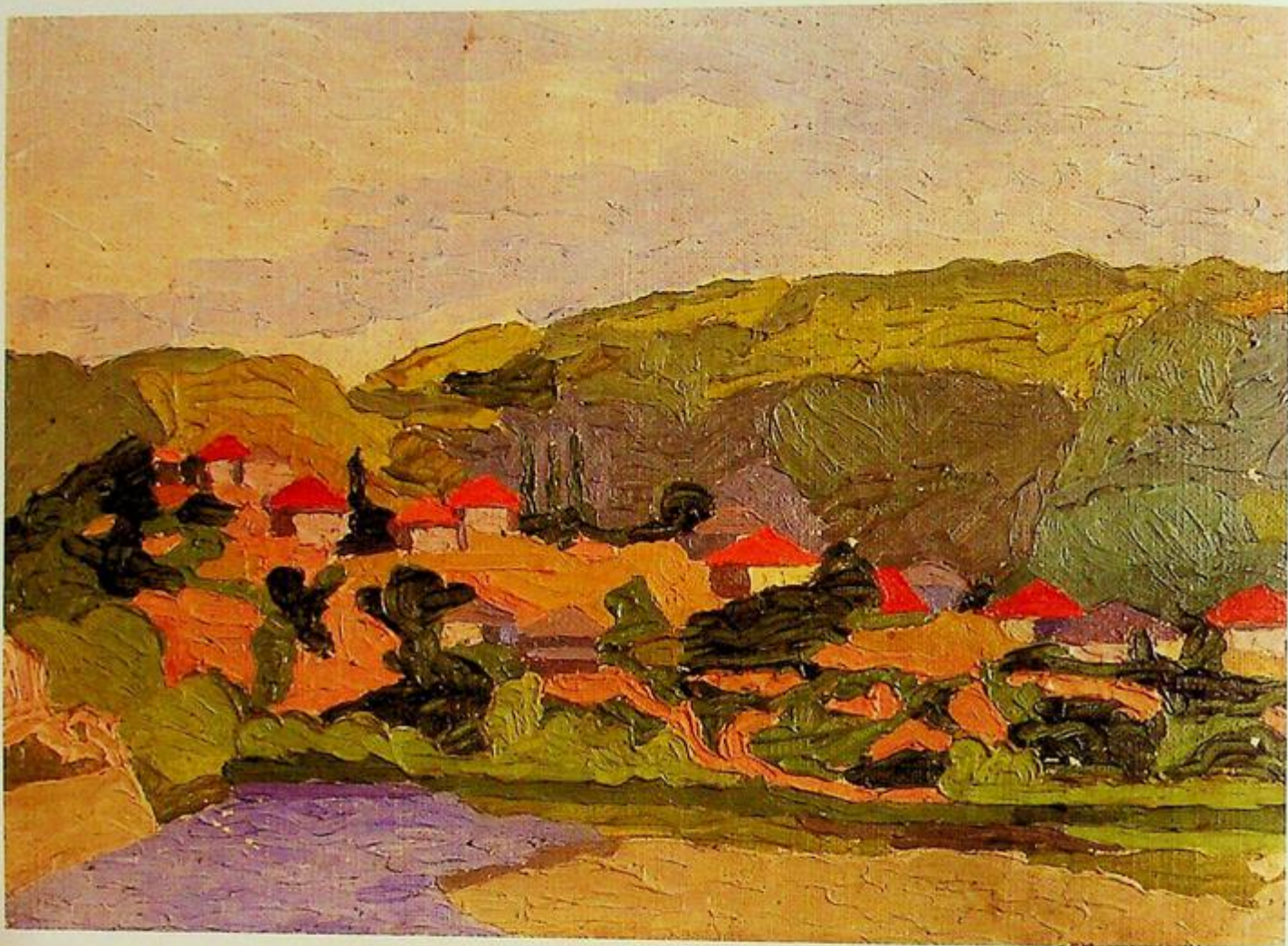
ლადო გუდიაშვილი
(1896-1980)
კინტოების ცეკვა.
ტილო, ზეთი. 55X72 სმ.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

LADO GUDIASHVILI
(1896-1980).
Dance of Kintos.
Canvas, oil. 55X72 cm.
Art Museum of Ajara

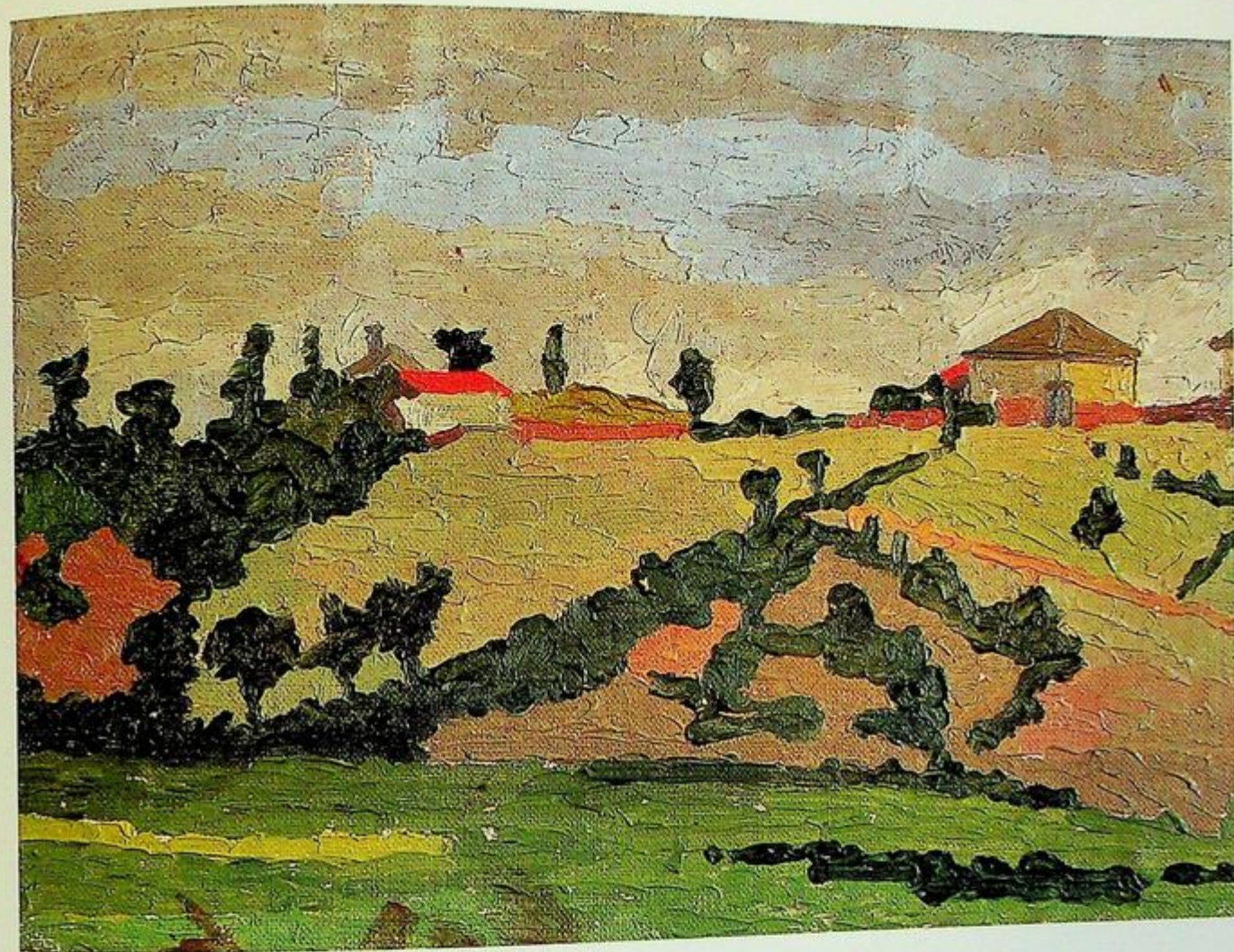
ალექსანდრე ციმაკურიძე
(1882-1954)
სოფლის კარ-მიდამო.
ფირფიტარი, ზეთი. 37X49 სმ.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

ALEXANDRE TSIMAKURIDZE
(1882-1954).
Village Area.
Plywood, oil. 37X49 cm.
Art Museum of Ajara

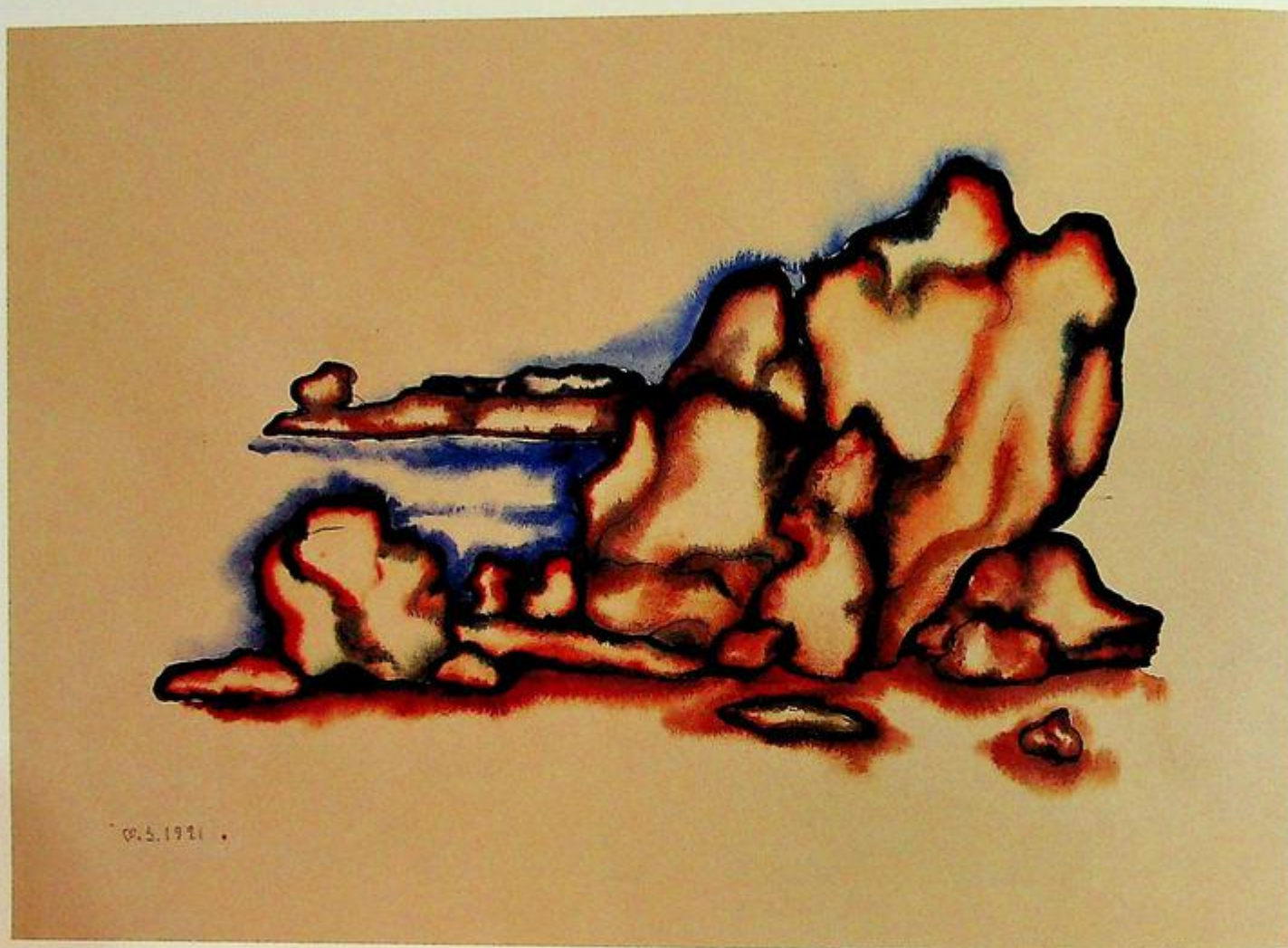
დავით კაკაბაძე
(1889-1952)
იმერეთი.
ტილო, ზეთი. 29X40 სმ. 1915.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

DAVID KAKABADZE
(1889-1952)
Imereti.
Canvas, oil. 29X40 cm. 1915.
Art Museum of Ajara

დავით კაკაბაძე
(1889-1952)
იმერეთი.
ტილო, ზეთი. 29X40 სმ. 1915.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

DAVID KAKABADZE
(1889-1952)
Imereti.
Canvas, oil. 29X40 cm. 1915.
Art Museum of Ajara

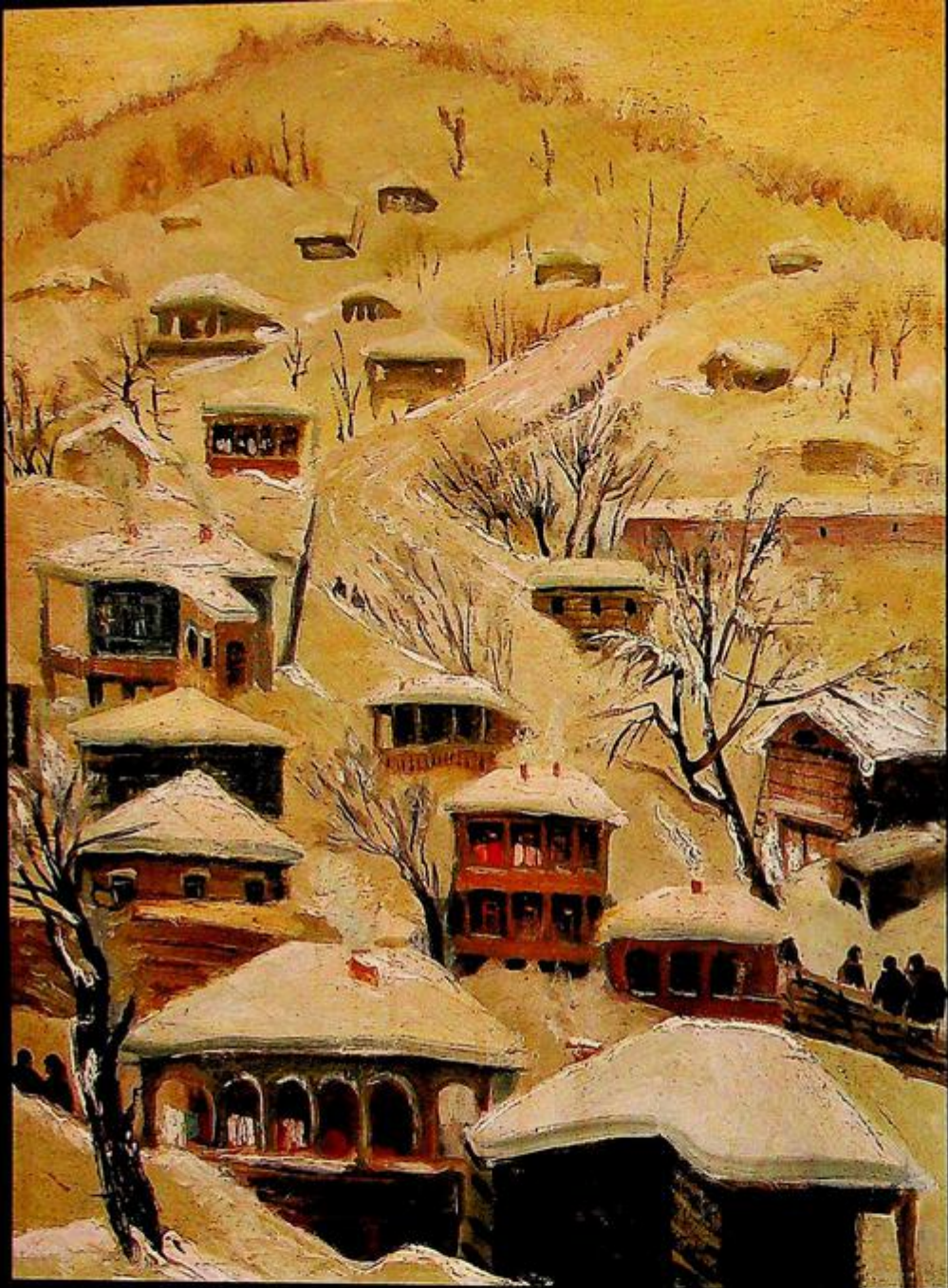
დავით კაკაბაძე
(1889-1952)
სერიიდან „ბრეტანი“.
ქალაქი, აკვარელი. 22X28 სმ. 1921.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

DAVID KAKABADZE
(1889-1952)
From the series "Bretagne".
Paper, Watercolor. 22X28 cm. 1921.
Art Museum of Ajara

ვერა ფალავა
(1907-1988)
პეიზაჟი.
ქალაქი, აკვარელი. 32X23 სმ. 1962.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

VERA PAGAVA
(1907-1988)
Landscape.
Paper, watercolor. 32X23 cm. 1962.
Art Museum of Ajara

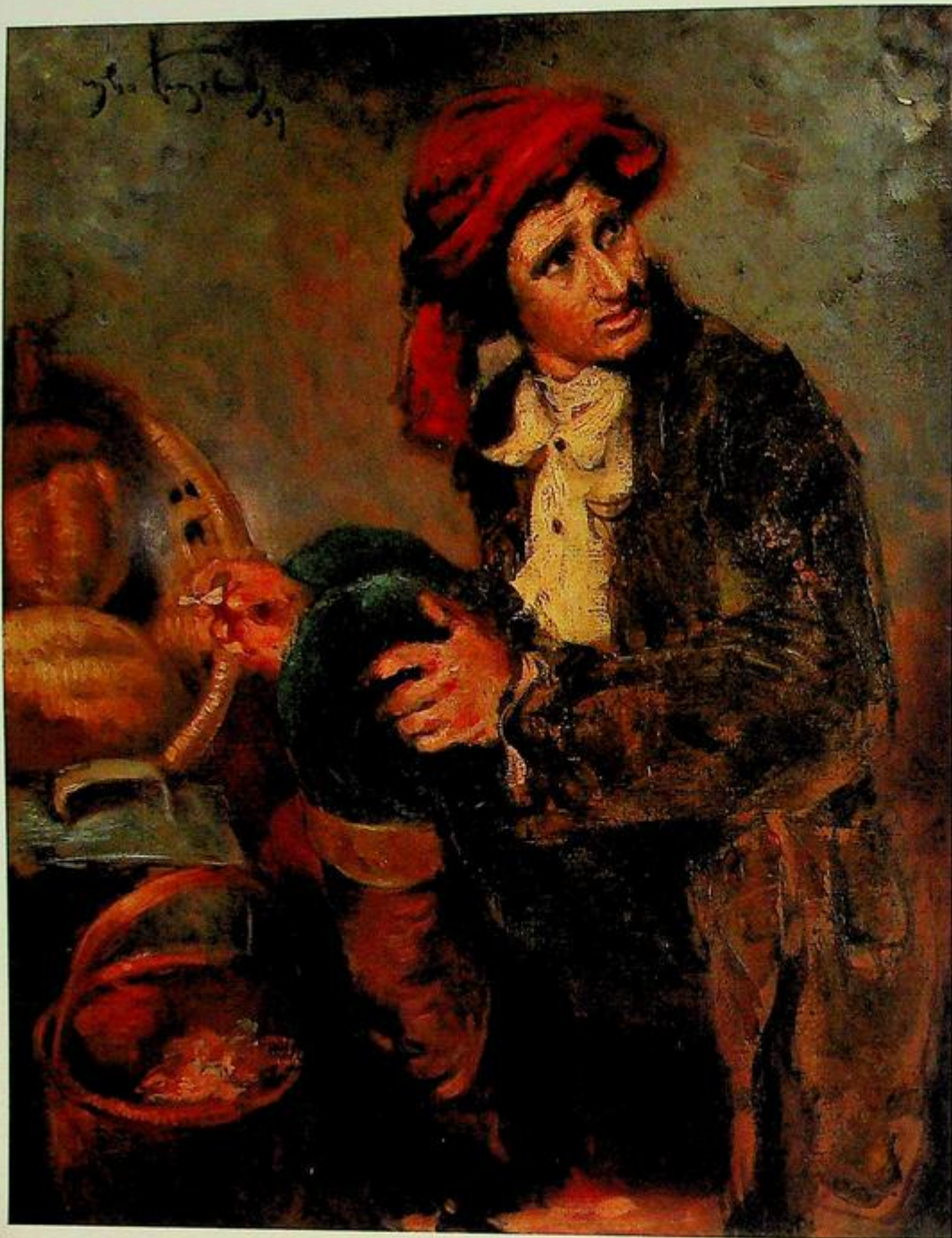
ელენე ახვლედიანი
(1901-1975)
ზამთარი თელავში.
ტილო, ზეთი. 79X60 სმ. 1959.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

ELENE AKHVLEDIANI
(1901-1975)
Winter in Telavi.
Canvas, oil. 79X60 cm. 1959.
Art Museum of Ajara

ეკატერინე ბაღდავაძე
(1916-1975)
მოლოდინი.
მუშაბა, ზეთი. 79X49 სმ. 1966.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

EKATERINE BAGDAVADZE
(1916-1975)
Expectation.
Oilcloth, oil. 79X49 cm. 1966.
Art Museum of Ajara

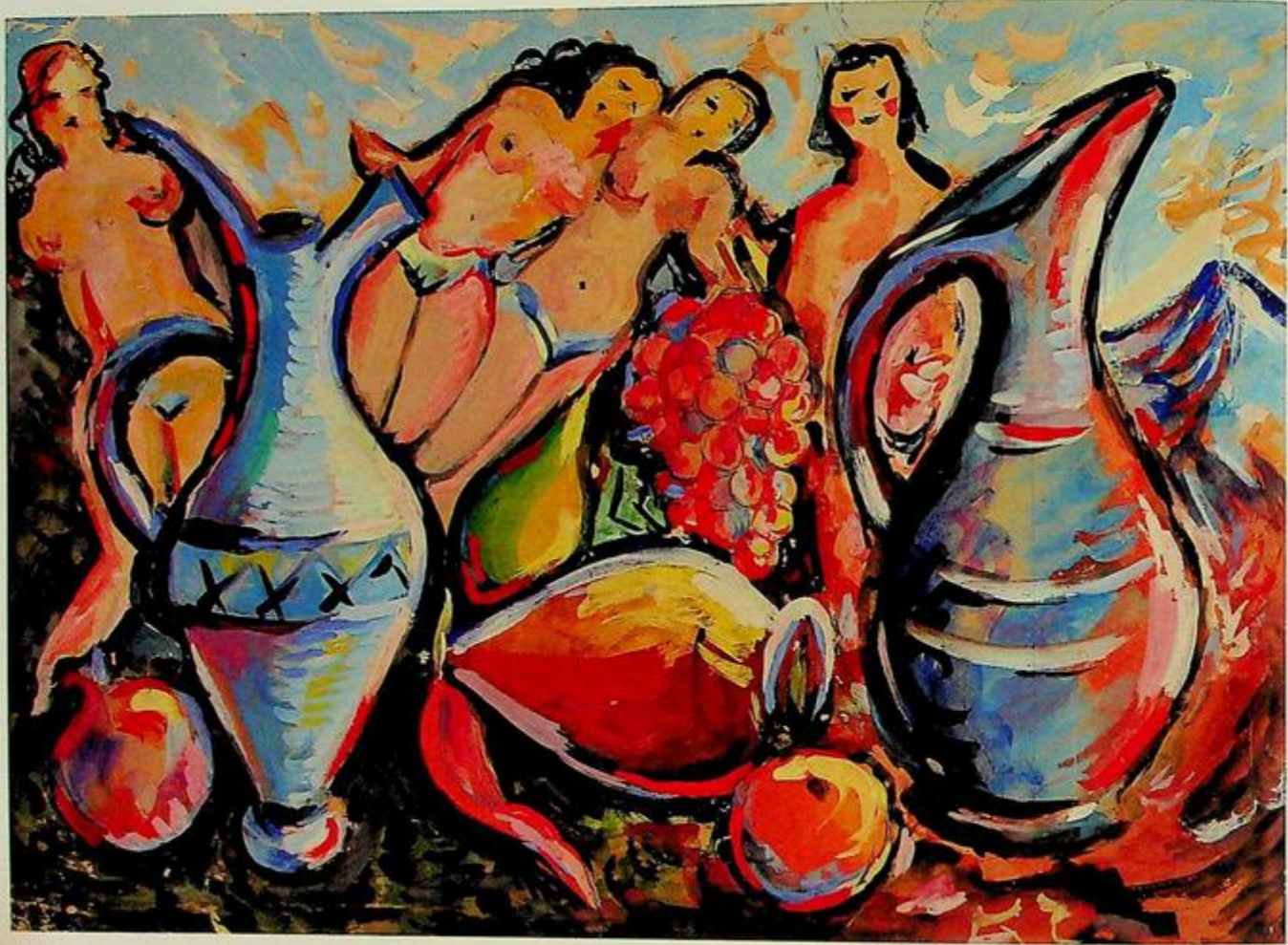
ურა ჯაფარიძე
(1906-1972)
იმერელი ყაბალაზით.
ტილო, ზეთი. 54X44 სმ. 1939.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

UCHA JAPARIDZE
(1906-1972)
Imeretian with Turban.
Canvas, oil. 54X44 cm. 1939.
Art Museum of Ajara

ნათელა იანკოშვილი
(1918-2008)
უფლისციხე.
ტილო, ზეთი. 85X100 სმ. 1975.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

NATELA IANKOSHVILI
(1918-2008)
Uflistsikhe.
Canvas, oil. 85X100 cm. 1975.
Art Museum of Ajara

კირილ ზდანევიჩი
(1892-1969)
ნატურმორტი წითელი წიწაკით.
ქაღალდი, აკვარელი, გუაში. 45X61 სმ. 1960.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

KIRIL ZDANEVICH
(1892-1969).
Still-life with Red Pepper.
Paper, watercolor, gouache. 45X61 cm. 1960.
Art Museum of Ajara

ნიკოლოზ იგნატოვი
(1937-2002)
მხატვრის სახელოსნოში.
ტილო, აკრილი. 150X250 სმ. 1997.
აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

NIKOLAI IGNATOV
(1937-2002)
In Artist's Studio.
Canvas, acryl. 150X250 cm. 1997.
Art Museum of Ajara

დაიბეჭდა შპს „სეზანში“
CEZANNE
PRINTING HOUSE

2015

TREASURY OF AJARA

వశవకుని సాహిత్యము

ISBN-978-9941-0-7253-6

9 789941 072536